

II

(Akty o charakterze nieustawodawczym)

ROZPORZĄDZENIA

ROZPORZĄDZENIE DELEGOWANE KOMISJI (UE) 2021/1078

z dnia 14 kwietnia 2021 r.

uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/523 poprzez określenie wytycznych inwestycyjnych dotyczących Funduszu InvestEU

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/523 z dnia 24 marca 2021 r. ustanawiające Program InvestEU i zmieniające rozporządzenie (UE) 2015/1017 ⁽¹⁾, w szczególności jego art. 8 ust. 9,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Program InvestEU ma wspierać operacje z zakresu finansowania i inwestycji przyczyniające się do osiągnięcia celów polityki Unii określonych w art. 3 i 8 rozporządzenia (UE) 2021/523.
- (2) Zgodnie z art. 8 rozporządzenia (UE) 2021/523 Fundusz InvestEU działa w ramach czterech segmentów polityki odzwierciedlających priorytety polityki Unii, a mianowicie zrównoważoną infrastrukturę, badania naukowe, innowacje i cyfryzację, małe i średnie przedsiębiorstwa oraz inwestycje społeczne i umiejętności.
- (3) Zgodnie z art. 14 ust. 1 lit. d) rozporządzenia (UE) 2021/523, aby kwalifikować się do wsparcia z Funduszu InvestEU, operacje z zakresu finansowania i inwestycji w ramach każdego z tych segmentów polityki powinny być zgodne z wytycznymi inwestycyjnymi ustanowionymi przez Komisję. W tym celu, zgodnie z art. 24 ust. 1 lit. b) rozporządzenia (UE) 2021/523, Komitet Inwestycyjny powinien sprawdzać, czy propozycje operacji z zakresu finansowania i inwestycji przedłożone przez partnerów wykonawczych są zgodne z wymogami określonymi w tych wytycznych inwestycyjnych.
- (4) Wytyczne inwestycyjne składają się z części horyzontalnej, którą stosuje się do wszystkich operacji z zakresu finansowania i inwestycji w ramach Funduszu InvestEU, oraz z części dotyczącej „segmentów polityki”, w której określono przepisy szczegółowe odnoszące się do operacji z zakresu finansowania i inwestycji w ramach każdego segmentu polityki.
- (5) Zgodnie z art. 8 ust. 9 rozporządzenia (UE) 2021/523 Komisja opracowała wytyczne inwestycyjne w ścisłym dialogu z grupą Europejskiego Banku Inwestycyjnego i innymi potencjalnymi partnerami wykonawczymi.
- (6) Aby umożliwić szybkie zastosowanie środków przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu, powinno ono wejść w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej,

⁽¹⁾ Dz.U. L 107 z 26.3.2021, s. 30.

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

Przyjmuje się wytyczne inwestycyjne dotyczące operacji z zakresu finansowania i inwestycji w ramach Funduszu InvestEU ustanowionego rozporządzeniem (UE) 2021/523, określone w załączniku.

Artykuł 2

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 14 kwietnia 2021 r.

W imieniu Komisji
Ursula VON DER LEYEN
Przewodnicząca

ZAŁĄCZNIK

WYTYCZNE INWESTYCYJNE DOTYCZĄCE FUNDUSZU INVESTEU

Spis treści

1. ZAKRES STOSOWANIA	22
2. PRZEPISY HORYZONTALNE	22
2.1. Wkład w realizację celów polityki Unii i unijną wartość dodaną	22
2.2. Niedoskonałości rynku, nieoptymalne sytuacje w zakresie inwestycji i dodatkowość	23
2.3. Wspólne wymogi dotyczące operacji z zakresu finansowania i inwestycji	23
2.3.1. Partnerzy wykonawczy, pośrednicy finansowi i ostateczni odbiorcy	23
2.3.2. Rodzaje produktu finansowego i wymogi dotyczące zapewnienia wspólnego interesu z partnerami wykonawczymi i pośrednikami finansowymi	25
2.3.3. Wykluczone działania	26
2.3.4. Aspekty pomocy państwa	26
2.4. Ocena ryzyka	26
2.5. Waluta finansowania	27
2.6. Zasady przydziału w poszczególnych segmentach polityki	28
2.7. Dywersyfikacja geograficzna i sektorowa	28
2.8. Moduły państw członkowskich w segmentach polityki	29
2.9. Działania łączone wspierane w ramach Funduszu InvestEU	29
2.10. Inwestycje strategiczne	30
3. PROMOWANIE ZRÓWNOWAŻONYCH INWESTYCJI	31
3.1. Monitorowanie i raportowanie wydatków na cele związane z klimatem i środowiskiem	32
3.2. Kontrola zrównoważonego charakteru projektów	33
3.3. System sprawiedliwej transformacji w ramach programu InvestEU	33
4. WYKORZYSTANIE GWARANCJI UE	34
4.1. Ogólne produkty finansowe	35
4.1.1. Wykorzystanie gwarancji UE na potrzeby operacji o charakterze dłużnym	35
4.1.2. Wykorzystanie gwarancji UE na potrzeby operacji o charakterze kapitałowym	36
4.2. Tematyczne produkty finansowe	36
4.2.1. Wykorzystanie gwarancji UE na potrzeby operacji o charakterze dłużnym	36
4.2.2. Wykorzystanie gwarancji UE na potrzeby operacji o charakterze kapitałowym	36
5. FINANSOWANIE UDZIELANE PRZEZ PARTNERA WYKONAWCZEGO	36
5.1. Ogólne produkty finansowe	37
5.1.1. Finansowanie dłużne udzielane przez partnera wykonawczego	37
5.1.2. Finansowanie kapitałowe udzielane przez partnera wykonawczego	37
5.2. Tematyczne produkty finansowe	38
5.2.1. Finansowanie dłużne udzielane przez partnera wykonawczego	38
5.2.2. Finansowanie kapitałowe udzielane przez partnera wykonawczego	38

6. SEGMENTY POLITYKI	39
6.1. Segment zrównoważonej infrastruktury	39
6.1.1. Obszary polityki, których dotyczą interwencje	39
6.1.2. Cechy potencjalnych produktów finansowych	47
6.2. Segment badań naukowych, innowacji i cyfryzacji	49
6.2.1. Obszary polityki, których dotyczą interwencje	49
6.2.2. Cechy potencjalnych produktów finansowych	52
6.3. Segment MŚP	55
6.3.1. Obszary polityki, których dotyczą interwencje	55
6.3.2. Cechy potencjalnych produktów finansowych	56
6.4. Segment dotyczący inwestycji społecznych i umiejętności	58
6.4.1. Obszary polityki, których dotyczą interwencje	58
6.4.2. Cechy potencjalnych produktów finansowych	62

1. ZAKRES STOSOWANIA

W niniejszych wytycznych inwestycyjnych określono wymogi kwalifikowalności produktów finansowych oraz operacji z zakresu finansowania i inwestycji w ramach segmentów polityki Funduszu InvestEU na podstawie art. 8 ust. 9 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/523 z dnia 24 marca 2021 r. ustanawiającego Program InvestEU i zmieniającego rozporządzenie (UE) 2015/1017 ⁽¹⁾ („rozporządzenie w sprawie InvestEU”):

- a) produkty finansowe, o których mowa w art. 2 pkt 9 rozporządzenia w sprawie InvestEU, oraz operacje z zakresu finansowania i inwestycji, o których mowa w art. 2 pkt 10 tego rozporządzenia, muszą spełniać wymogi określone w rozporządzeniu w sprawie InvestEU oraz w niniejszych wytycznych inwestycyjnych;
- b) Komitet Inwestycyjny, podejmując decyzje zgodnie z art. 24 rozporządzenia w sprawie InvestEU, musi sprawdzić zgodność z niniejszymi wytycznymi inwestycyjnymi.

O ile nie wskazano w nich inaczej, niniejsze wytyczne inwestycyjne dotyczą zarówno modułu unijnego, jak i modułu państw członkowskich, o których to modułach mowa w art. 9 rozporządzenia w sprawie InvestEU. Definicje zawarte w art. 2 rozporządzenia w sprawie InvestEU stosuje się również do niniejszych wytycznych inwestycyjnych.

2. PRZEPISY HORYZONTALNE

2.1. Wkład w realizację celów polityki Unii i unijną wartość dodaną

Operacje z zakresu finansowania i inwestycji wspierane w ramach Funduszu InvestEU koncentrują się na inwestycjach, które przynoszą unijną wartość dodaną. Charakter unijnej wartości dodanej może różnić się w przypadku operacji z zakresu finansowania i inwestycji w ramach konkretnych produktów finansowych określonych w odniesieniu do poszczególnych segmentów polityki w sekcji 6 niniejszych wytycznych inwestycyjnych. Unijna wartość dodana operacji z zakresu finansowania i inwestycji w ramach produktów finansowych może również wynikać z sektorowej lub geograficznej dywersyfikacji ryzyka na poziomie produktów finansowych. Ponadto unijną wartość dodaną można również uzyskać, przyczyniając się do zwiększenia odporności Unii w obszarach o strategicznym znaczeniu, jak określono dalej w sekcji 2.10.

Aby osiągnąć cele polityki Unii w obszarach polityki wspieranych przez InvestEU, jak określono w art. 3 rozporządzenia w sprawie InvestEU oraz w załączniku II do tego rozporządzenia w odniesieniu do sektorów, o których jest w nich mowa, operacje z zakresu finansowania i inwestycji mogą uzupełniać finansowanie w formie dotacji i inne rodzaje wsparcia, w szczególności poprzez działania łączone i kombinacje wsparcia. Fundusz InvestEU może w szczególności stanowić uzupełnienie istotnych celów polityki programu „Horyzont Europa” ⁽²⁾, instrumentu „Łącząc Europę” ⁽³⁾, programu „Cyfrowa Europa” ⁽⁴⁾, Programu na rzecz jednolitego rynku ⁽⁵⁾, europejskiego programu kosmicznego ⁽⁶⁾, Europejskiego Funduszu

⁽¹⁾ Dz.U. L 107 z 26.3.2021, s. 30.

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1291/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji (2014–2020) oraz uchylające decyzję nr 1982/2006/WE (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 104).

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1316/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające instrument „Łącząc Europę”, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 913/2010 oraz uchylające rozporządzenia (WE) nr 680/2007 i (WE) 67/2010 (Dz.U. L 348 z 20.12.2013, s. 129).

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/694 z dnia 29 kwietnia 2021 r. ustanawiające program „Cyfrowa Europa” oraz uchylające decyzję (UE) 2015/2240 (Dz.U. L 166 z 11.5.2021, s. 1).

⁽⁵⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/690 z dnia 28 kwietnia 2021 r. ustanawiające program na rzecz rynku wewnętrznego, konkurencyjności przedsiębiorstw, w tym małych i średnich przedsiębiorstw, dziedziny roślin, zwierząt, żywności i paszy, oraz statystyk europejskich (Program na rzecz jednolitego rynku) oraz uchylające rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 99/2013, (UE) nr 1287/2013, (UE) nr 254/2014 i (UE) nr 652/2014 (Dz.U. L 153 z 3.5.2021, s. 1).

⁽⁶⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/696 z dnia 28 kwietnia 2021 r. ustanawiające Unijny program kosmiczny i Agencję Unii Europejskiej ds. Programu Kosmicznego oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 912/2010, (UE) nr 1285/2013 i (UE) nr 377/2014 oraz decyzję nr 541/2014/UE (Dz.U. L 170 z 12.5.2021, s. 69).

Rozwoju Regionalnego (EFRR) ⁽⁷⁾, Funduszu Spójności ⁽⁸⁾, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) ⁽⁹⁾, Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF) ⁽¹⁰⁾, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) ⁽¹¹⁾, programu „Kreatywna Europa” ⁽¹²⁾, Funduszu Azylu i Migracji ⁽¹³⁾, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego ⁽¹⁴⁾, Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury (EFMRA) ⁽¹⁵⁾, Programu działań na rzecz środowiska i klimatu (LIFE) ⁽¹⁶⁾, funduszu innowacyjnego systemu handlu uprawnieniami do emisji ⁽¹⁷⁾, Programu UE dla zdrowia ⁽¹⁸⁾, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (EST) ⁽¹⁹⁾ oraz Europejskiego Funduszu Obronnego ⁽²⁰⁾.

2.2. Niedoskonałości rynku, nieoptymalne sytuacje w zakresie inwestycji i dodatkowość

Zgodnie z art. 209 ust. 2 lit. a) i b) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046 („rozporządzenie finansowe” ⁽²¹⁾) gwarancja UE odpowiada na niedoskonałości rynku lub nieoptymalne sytuacje w zakresie inwestycji i ma charakter dodatkowy, jak określono w sekcji A załącznika V do rozporządzenia w sprawie InvestEU ⁽²²⁾.

2.3. Wspólne wymogi dotyczące operacji z zakresu finansowania i inwestycji

2.3.1. Partnerzy wykonawczy, pośrednicy finansowi i ostateczni odbiorcy

Zgodnie z art. 2 pkt 13 rozporządzenia w sprawie InvestEU partnerzy wykonawczy to kwalifikujący się partnerzy, tacy jak instytucja finansowa, z którymi Komisja zawarła umowę w sprawie gwarancji.

⁽⁷⁾ Rozporządzenie w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności (dotychczas nieopublikowane; oczekuje na drugie czytanie w Parlamencie).

⁽⁸⁾ Rozporządzenie w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności (dotychczas nieopublikowane; oczekuje na drugie czytanie w Parlamencie).

⁽⁹⁾ Rozporządzenie w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) (dotychczas nieopublikowane; oczekuje na drugie czytanie w Parlamencie).

⁽¹⁰⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 18 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Dz.U. L 57 z 18.2.2021, s. 17).

⁽¹¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 487).

⁽¹²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1295/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające program „Kreatywna Europa” (2014–2020) i uchylające decyzje nr 1718/2006/WE, nr 1855/2006/WE i nr 1041/2009/WE (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 221).

⁽¹³⁾ Rozporządzenie ustanawiające Fundusz Azylu i Migracji (dotychczas nieopublikowane; oczekuje na stanowisko Rady w pierwszym czytaniu).

⁽¹⁴⁾ Rozporządzenie ustanawiające Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego (dotychczas nieopublikowane; oczekuje na stanowisko Rady w pierwszym czytaniu).

⁽¹⁵⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 508/2014 z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenia Rady (WE) nr 2328/2003, (WE) nr 861/2006, (WE) nr 1198/2006 i (WE) nr 791/2007 oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1255/2011 (Dz.U. L 149 z 20.5.2014, s. 1).

⁽¹⁶⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1293/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia programu działań na rzecz środowiska i klimatu (LIFE) i uchylające rozporządzenie (WE) nr 614/2007 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 185).

⁽¹⁷⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/410 z dnia 14 marca 2018 r. zmieniająca dyrektywę 2003/87/WE w celu wzmocnienia efektywnych pod względem kosztów redukcji emisji oraz inwestycji niskoemisyjnych oraz decyzję (UE) 2015/1814 (Dz.U. L 76 z 19.3.2018, s. 3) oraz rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2019/856 z dnia 26 lutego 2019 r. uzupełniające dyrektywę 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do działania funduszu innowacyjnego (Dz.U. L 140 z 28.5.2019, s. 6).

⁽¹⁸⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/522 z dnia 24 marca 2021 r. w sprawie ustanowienia Programu działań Unii w dziedzinie zdrowia („Program UE dla zdrowia”) na lata 2021–2027 oraz uchylenia rozporządzenia (UE) nr 282/2014 (Dz.U. L 107 z 26.3.2021, s. 1).

⁽¹⁹⁾ Rozporządzenie ustanawiające Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (dotychczas nieopublikowane; oczekuje na podpis).

⁽²⁰⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/697 z dnia 29 kwietnia 2021 r. ustanawiające Europejski Fundusz Obronny i uchylające rozporządzenie (UE) 2018/1092 (Dz.U. L 170 z 12.5.2021, s. 149).

⁽²¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046 z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii, zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1296/2013, (UE) nr 1301/2013, (UE) nr 1303/2013, (UE) nr 1304/2013, (UE) nr 1309/2013, (UE) nr 1316/2013, (UE) nr 223/2014 i (UE) nr 283/2014 oraz decyzję nr 541/2014/UE, a także uchylające rozporządzenie (UE, Euratom) nr 966/2012 (Dz.U. L 193 z 30.7.2018, s. 1).

⁽²²⁾ Zgodnie z ostatnim akapitem w sekcji A załącznika V do rozporządzenia w sprawie InvestEU operacje refinansujące nie mogą być wspierane przez gwarancję UE, z wyjątkiem szczególnych, wyjątkowych i dobrze uzasadnionych okoliczności. Operacje z zakresu finansowania i inwestycji obejmujące istniejące portfele wchodzące w zakres tego wyjątku wolno ustanawiać wyłącznie wstępnie, jako część projektu pilotażowego z ograniczonym budżetem w ramach odpowiedniego segmentu polityki, i powinny one spełniać wszystkie warunki, które wskazano w załączniku V do rozporządzenia w sprawie InvestEU i określono szczegółowo w umowie w sprawie gwarancji.

Partnerzy wykonawczy mogą udostępniać finansowanie ostatecznym odbiorcom bezpośrednio⁽²³⁾ albo pośrednio, przez prywatnych lub publicznych pośredników finansowych.

Partnerzy wykonawczy mogą również zostać partnerami doradczymi, aby zapewniać, bezpośrednio lub pośrednio, pomoc techniczną i wsparcie w zakresie budowania zdolności pośrednikom finansowym oraz ostatecznym odbiorcom w ramach Centrum Doradztwa InvestEU. Pośrednicy finansowi również mogą zapewniać ostatecznym odbiorcom pomoc techniczną i wsparcie w zakresie budowania zdolności lub sami mogą korzystać z takiej pomocy lub takiego wsparcia.

Operacje bezpośrednie dotyczą bezpośredniego finansowania udzielanego przez partnerów wykonawczych na rzecz ostatecznych odbiorców⁽²⁴⁾.

W przypadku operacji pośrednich partnerzy wykonawczy mogą zawierać umowy z pośrednikami finansowymi zgodnie z art. 208 ust. 4 rozporządzenia finansowego. W przypadku finansowania przez pośredników zgodnie z art. 208 ust. 4 rozporządzenia finansowego ci pośrednicy finansowi muszą być wybierani przez partnerów wykonawczych w oparciu o procedury równoważne tym stosowanym przez Komisję. Procedury te muszą być zgodne z zasadami dotyczącymi otwartych, przejrzystych, proporcjonalnych i niedyskryminujących procedur i zapewniać brak konfliktów interesów. Mogą one na przykład mieć postać zaproszenia do wyrażenia zainteresowania. Operacje pośrednie mogą również polegać na zapewnianiu finansowania za pośrednictwem platform inwestycyjnych określonych w art. 2 pkt 18 rozporządzenia w sprawie InvestEU.

Zgodnie z art. 209 ust. 2 lit. a) i art. 219 ust. 3 rozporządzenia finansowego operacje z zakresu finansowania i inwestycji zapewniają wsparcie tylko tym odbiorcom końcowym, których zgodnie z przyjętymi na szczeblu międzynarodowym standardami uznaje się za rentownych ekonomicznie w momencie udzielania im wsparcia finansowego Unii.

Kwalifikujący się ostateczni odbiorcy muszą być osobami fizycznymi lub prawnymi, takimi jak:

- a) podmioty prywatne, jak np. spółki celowe lub spółki projektowe, duże przedsiębiorstwa, spółki o średniej kapitalizacji, w tym małe spółki o średniej kapitalizacji⁽²⁵⁾, oraz MŚP;
- b) podmioty sektora publicznego (w tym terytorialne, ale z wykluczeniem operacji z zakresu finansowania i inwestycji z udziałem podmiotów⁽²⁶⁾, które skutkują bezpośrednim ryzykiem dla państwa członkowskiego) oraz podmioty mające charakter podmiotów sektora publicznego;
- c) podmioty mieszane, jak np. partnerstwa publiczno-prywatne (PPP) i spółki prywatne realizujące cel publiczny lub
- d) organizacje nienastawione na zysk.

Docelowi ostateczni odbiorcy produktu finansowego zostaną określone w umowie w sprawie gwarancji.

Partnerzy wykonawczy nie mogą znajdować się w żadnej z sytuacji, o których mowa w art. 136 ust. 1 lub art. 136 ust. 4 lit. a) lub b) rozporządzenia finansowego. W odniesieniu do pośredników finansowych i ostatecznych odbiorców zastosowanie art. 136 musi być określone w umowie w sprawie gwarancji. W przypadku operacji z zakresu finansowania i inwestycji, których beneficjentami są ostateczni odbiorcy będący dużymi przedsiębiorstwami, podmiotami sektora publicznego lub podmiotami mającymi charakter podmiotów sektora publicznego i korzystający z łatwiejszego dostępu do rynków kapitałowych lub finansowania bankowego lub wykazujący niższy poziom ryzyka, partner wykonawczy musi wykazać wysoki poziom politycznej wartości dodanej.

Na podstawie informacji otrzymanych od partnera wykonawczego Komitet Inwestycyjny sprawdza, czy wartość wspieranej w ramach InvestEU operacji z zakresu finansowania lub inwestycji przedstawionej przez partnera wykonawczego lub wartość połączenia takich operacji przedstawionych przez więcej niż jednego partnera wykonawczego:

- a) w przypadku operacji bezpośrednich – nie przekracza 50 %⁽²⁷⁾ całkowitego kosztu projektu;

⁽²³⁾ W ramach modułu unijnego segmentu MŚP nie dopuszcza się bezpośredniego finansowania kapitałowego ani quasi-kapitałowego.

⁽²⁴⁾ Operację z zakresu finansowania lub inwestycji, która ma formę gwarancji udzielonej przez partnera wykonawczego podmiotowi finansującemu będącemu osobą trzecią w odniesieniu do konkretnych projektów poddanych ocenie i wybranych przez partnera wykonawczego lub obejmuje taką gwarancję, traktuje się jako operację bezpośrednią.

⁽²⁵⁾ Małe spółki o średniej kapitalizacji to spółki zatrudniające nie więcej niż 3 000 pracowników, niebędące jednak MŚP. Małe spółki o średniej kapitalizacji to spółki określone w art. 2 pkt 22 rozporządzenia w sprawie InvestEU.

⁽²⁶⁾ Tj. organów rządowych lub organów objętych pełną gwarancją danego państwa członkowskiego.

⁽²⁷⁾ W przypadku projektów o wysokiej politycznej wartości dodanej i gdy jest to niezbędne do przyciągnięcia inwestorów prywatnych poprzez struktury finansowania (takie jak kredyty konsorcjalne), pułap ten można podwyższyć do 70 % całkowitego kosztu projektu, co zostanie określone szczegółowo w umowie w sprawie gwarancji.

- b) w przypadku pośrednich operacji kapitałowych – nie przekracza 50 % wielkości funduszu ⁽²⁸⁾;
- c) w przypadku pośrednich operacji dłużnych pośrednik finansowy zachowuje co najmniej 20 % ekspozycji.

Wymogi te stosuje się, o ile nie wskazano inaczej w sekcji 5 niniejszych wytycznych inwestycyjnych.

W przypadku operacji pośrednich partner wykonawczy wymaga na mocy umowy, aby pośrednik finansowy nie mógł włączyć tej samej transakcji z ostatecznymi odbiorcami lub innymi pośrednikami do więcej niż jednego portfela wspieranego przez InvestEU.

W przypadku pośrednich operacji kapitałowych, w odniesieniu do wymogu określonego w lit. b) powyżej, partner wykonawczy żąda od potencjalnych pośredników finansowych, aby informowali go o zamiarze ubiegania się o inwestycję u innego partnera wykonawczego lub pośrednika finansowego korzystającego z gwarancji UE, z zastrzeżeniem wymogów poufności obowiązujących potencjalnych pośredników finansowych.

Od ostatecznych odbiorców wymaga się na mocy umowy, aby potwierdzali, że wartość połączonego wsparcia z Funduszu InvestEU i z innych programów unijnych nie przekracza całkowitego kosztu projektu, w stosownych przypadkach, oraz że finansowanie wspierane w ramach InvestEU nie jest wykorzystywane jako płatność zaliczkowa z tytułu dotacji z programów unijnych ani że dotacja z programu unijnego nie będzie wykorzystana do spłaty wsparcia otrzymanego w ramach InvestEU.

Partnerzy wykonawczy zapewniają eksponowanie wsparcia z InvestEU zgodnie z art. 32 rozporządzenia w sprawie InvestEU, jak określono bardziej szczegółowo w umowach w sprawie gwarancji z uwzględnieniem charakteru produktu finansowego i ostatecznego odbiorcy.

2.3.2. Rodzaje produktu finansowego i wymogi dotyczące zapewnienia wspólnego interesu z partnerami wykonawczymi i pośrednikami finansowymi

2.3.2.1. Nadanie priorytetów celom polityki

Aby nadać priorytety celom polityki w odniesieniu do każdego produktu finansowego, określone zostaną kluczowe wskaźniki efektywności wykazujące osiągnięcie priorytetów polityki. Ponadto stosuje się jeden z poniższych środków lub kilka z nich:

- a) kwoty docelowe na finansowanie przyznane na niektóre priorytety polityki;
- b) szczegółowe, specjalne kryteria ukierunkowane na odpowiednich ostatecznych odbiorców;
- c) różne pokrycie ryzyka przez gwarancję UE w odniesieniu do konkretnych priorytetów polityki;
- d) limity koncentracji dla poszczególnych sektorów/obszarów geograficznych;
- e) należyte uzasadniony mechanizm oparty na wynikach służący odzwierciedleniu stopnia realizacji konkretnych priorytetów politycznych;
- f) określenie celów pośrednich i poziomów docelowych związanych z przydziałem dodatkowych transz gwarancji UE na nowe lub istniejące produkty finansowe partnera wykonawczego; lub
- g) wszelkie inne odpowiednie środki.

Priorytety i odpowiednie środki określa się w umowie w sprawie gwarancji.

Ponadto nawiązany zostanie ścisły dialog między Komisją a każdym z partnerów wykonawczych w celu zapewnienia kierownictwa politycznego i dokonywania przeglądów listy przygotowywanych operacji w ramach Funduszu InvestEU.

W celu zapewnienia elastyczności i zdolności reagowania na potencjalnie zmieniające się potrzeby rynku i potrzeby w zakresie polityki, zgodnie z wymogami poszczególnych segmentów polityki, Komisja i odpowiednie organy zarządzające InvestEU mogą, w oparciu o środki opisane w niniejszej sekcji, nadawać priorytety dziedzinom kwalifikującym się do objęcia finansowaniem określonym w załączniku II do rozporządzenia w sprawie InvestEU. Komisja może w szczególności:

- a) dokonywać, wspólnie z partnerami wykonawczymi, okresowego przeglądu listy przygotowywanych projektów dostarczonej przez partnerów. Lista przygotowywanych projektów obejmuje informacje zbiorcze (albo informacje szczegółowe, z zastrzeżeniem zobowiązań do zachowania poufności pomiędzy partnerem wykonawczym a ostatecznym odbiorcą, jeśli tak uzgodniono w umowie w sprawie gwarancji) dotyczące przewidywanej kwoty finansowania w ramach odpowiednich obszarów polityki, na poziomie podsektora, oraz zasięgu geograficznego operacji. Konieczne będzie zapewnienie informacji o większym stopniu szczegółowości w odniesieniu do produktów tematycznych określonych w sekcji 2.3.2.2 oraz w odniesieniu do operacji z zakresu finansowania i inwestycji objętych działaniami łączonymi określonymi w sekcji 2.9;

⁽²⁸⁾ W przypadku gdy wykorzystywany jest moduł państw członkowskich, mogą mieć zastosowanie wyjątki w odniesieniu do limitu na poziomie 50 % dotyczącego wielkości funduszu. Więcej informacji o zasadach dotyczących inwestycji w fundusze kapitałowe znajduje się w sekcji 5.1.2.

- b) zapewniać wytyczne na temat interpretacji kryteriów kwalifikowalności i środków nadawania priorytetów, o których mowa w niniejszych wytycznych;
- c) dokonywać przeglądu wyników i zakresu odpowiednich produktów finansowych w celu zoptymalizowania realizacji priorytetów polityki, o których mowa w niniejszych wytycznych.

W obrębie ram określonych w niniejszej sekcji 2.3.2.1 można ustanowić orientacyjne cele koncentrujące się na konkretnych celach polityki dla ogólnych produktów finansowych.

2.3.2.2. Produkty finansowe

Produkty finansowe mogą mieć formę ogólnych produktów finansowych, tematycznych produktów finansowych oraz wspólnych ogólnych lub tematycznych produktów finansowych.

Ogólne produkty finansowe wspierają co najmniej jeden obszar polityki w ramach poszczególnych segmentów polityki, jak określono szczegółowo w sekcji 6 niniejszych wytycznych inwestycyjnych.

W należycie uzasadnionych przypadkach, w zależności od profilu ryzyka operacji z zakresu finansowania i inwestycji ukierunkowanych na konkretne cele polityki, w ramach segmentów polityki można tworzyć **tematyczne produkty finansowe**.

Tematyczny produkt finansowy koncentruje się na jasno określonym obszarze polityki o wyższej unijnej wartości dodanej, w którym niedoskonałości rynku lub nieoptymalnej sytuacji w zakresie inwestycji nie można skorygować za pomocą ogólnych produktów finansowych, ponieważ w znacznym stopniu odbiega ona od warunków dotyczących tych dostępnych ogólnych produktów finansowych. Może to wynikać w szczególności z wysokiego profilu ryzyka operacji z zakresu finansowania i inwestycji, które wymagają wyższego poziomu pokrycia gwarancją UE poprzez asymetryczny lub ograniczony podział ryzyka z partnerem wykonawczym albo brak takiego podziału ryzyka. W każdym przypadku wkład finansowy partnera wykonawczego musi być zgodny z art. 13 ust. 4 i 5 rozporządzenia w sprawie InvestEU na poziomie portfela.

Tematyczny produkt finansowy opiera się na ocenie niedoskonałości rynku lub nieoptymalnej sytuacji w zakresie inwestycji – która powinna odpowiadać cechom proponowanego tematycznego produktu finansowego – w zakresie, w jakim produkt ten nie został jeszcze przeanalizowany w dotychczasowych ocenach i badaniach.

Oprócz przeglądu listy przygotowywanych projektów partner wykonawczy przedstawia Komisji szczegółowe informacje na temat kwalifikowalności każdej operacji z zakresu finansowania lub inwestycji w ramach produktu tematycznego, jak określono w umowie w sprawie gwarancji.

Możliwe jest opracowanie **wspólnego ogólnego lub tematycznego produktu finansowego** w celu skuteczniejszej realizacji celów polityki objętych więcej niż jednym segmentem polityki. Takie produkty łączą zasoby z dwóch lub większej liczby segmentów.

2.3.3. Wykluczone działania

Fundusz InvestEU nie może wspierać działań, o których mowa w sekcji B załącznika V do rozporządzenia w sprawie InvestEU.

2.3.4. Aspekty pomocy państwa

Zasoby państw członkowskich zaangażowane w operacje z zakresu finansowania i inwestycji wspierane w ramach Funduszu InvestEU w ramach modułu unijnego i modułu państw członkowskich mogą w niektórych przypadkach kwalifikować się jako pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Są one jednak wyłączone z obowiązku zgłaszania środków pomocy państwa określonego w art. 108 ust. 3 TFUE, jeżeli spełniają wymogi określone w ogólnym rozporządzeniu w sprawie wyłączeń grupowych⁽²⁹⁾, w szczególności w jego specjalnej sekcji dotyczącej InvestEU⁽³⁰⁾, lub w innym rozporządzeniu w sprawie wyłączeń grupowych⁽³¹⁾. Wszelka pomoc państwa, która nie jest zgodna z wymogami określonymi w jednym z rozporządzeń w sprawie wyłączeń grupowych, musi zostać zgłoszona Komisji zgodnie z art. 108 TFUE.

2.4. Ocena ryzyka

W odniesieniu do wszystkich bezpośrednich operacji o charakterze dłużnym partnerzy wykonawczy przeprowadzają standardową ocenę ryzyka, obejmującą obliczenie prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania i oczekiwanej stopy odzysku oraz klasyfikację zgodnie z wewnętrznym systemem ratingowym lub systemem klasyfikacji partnera wykonawczego, i przedkładają Komisji odpowiedni raport.

⁽²⁹⁾ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz.U. L 187 z 26.6.2014, s. 1).

⁽³⁰⁾ Nie została jeszcze przyjęta.

⁽³¹⁾ W sytuacji, gdy udzielana jest pomoc państwa, art. 1 ust. 4 lit. c) rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych stanowi, że rozporządzenie to nie ma zastosowania do przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji.

Aby odzwierciedlić ogólne ryzyko danej operacji, obliczeń tych dokonuje się bez uwzględniania gwarancji UE i wkładu finansowego partnera wykonawczego. Należy jednak wziąć pod uwagę fakt, że według regulaminu wewnętrznego partnera wykonawczego niektóre operacje w ramach produktów tematycznych mogą wykraczać poza zakres zwykłych wskaźników ryzyka tego partnera wykonawczego. W takich przypadkach partner wykonawczy opracowuje we współpracy z Komisją odpowiednią ocenę ryzyka w celu zapewnienia odpowiedniego raportowania ryzyka.

Informacje na temat oczekiwanego profilu ryzyka operacji o charakterze dłużnym przedkłada się również Komitetowi Inwestycyjnemu w ramach wniosku o wsparcie z Funduszu InvestEU. Operacja o charakterze dłużnym to operacja charakteryzująca się ryzykiem dłużnym, która może obejmować instrumenty mające formę prawną długu. Przykłady długu obejmują m.in. kredyty lub pożyczki, leasing finansowy, hipoteki, akredytywy, gwarancje, dostępne możliwości zaciągnięcia kredytu oraz papiery wartościowe emitowane na rynkach kapitałowych takie jak obligacje; mogą one być uprzywilejowane, typu *mezzanine* lub podporządkowane i zabezpieczone albo niezabezpieczone.

W przypadku operacji o charakterze kapitałowym gwarancja UE może być wykorzystana do wsparcia inwestycji w poszczególne podmioty lub projekty (inwestycje kapitałowe) dokonywanych przez partnerów wykonawczych lub poprzez inwestycje w fundusze (w tym fundusze funduszy, instrumenty współfinansowania lub inne rodzaje pośredników) lub inne rodzaje mechanizmów finansowania charakteryzujące się ryzykiem portfela kapitałowego (portfel kapitałowy).

Operacja o charakterze kapitałowym to operacja charakteryzująca się ryzykiem kapitałowym. Może ona obejmować instrumenty mające formę prawną udziałów kapitałowych, takie jak inwestycje w akcje zwykłe lub uprzywilejowane, oraz instrumenty quasi-kapitałowe lub hybrydowe, takie jak podporządkowane w wysokim stopniu pożyczki z udziałem w zyskach, finansowanie typu *mezzanine*, pożyczki typu *venture*, instrumenty zamienne, warranty lub inne formy *equity kicker* w przypadku narażenia posiadacza na ryzyko kapitałowe. W przypadku bezpośrednich operacji o charakterze kapitałowym partner wykonawczy przeprowadza standardową ocenę i przedkłada Komisji odpowiedni raport. W przypadku operacji wykraczających poza zakres zwykłych wskaźników kapitałowych partner wykonawczy opracowuje we współpracy z Komisją odpowiednią metodę oceny ryzyka w celu zapewnienia odpowiedniego raportowania.

Partner wykonawczy stosuje standardową ocenę ryzyka, aby ustalić, czy dana operacja klasyfikowana jest jako operacja o charakterze kapitałowym czy też operacja o charakterze dłużnym, bez względu na jej formę prawną i nazewnictwo, i przedkłada Komisji odpowiedni raport.

W przypadku operacji realizowanych przez pośredników partnerzy wykonawczy mogą stosować standardowe procedury pośredników finansowych w odniesieniu do oceny ryzyka związanego z ostatecznymi odbiorcami lub wyceny operacji, w stosownych przypadkach. Umowa w sprawie gwarancji będzie stanowić, że wyniki analizy przeprowadzonej przez partnerów wykonawczych na podstawie informacji otrzymanych od pośredników finansowych na poziomie portfela są przekazywane Komisji, aby umożliwić jej ocenę wpływu takich operacji na ryzyko, które pokrywa gwarancja UE, oraz ocenę adekwatności potrzeb w zakresie tworzenia rezerw.

Operacje z zakresu finansowania i inwestycji przyporządkowuje się w oparciu o wspólny system ratingowy wdrożony zgodnie z art. 11 ust. 1 lit. b) ppkt (ii) rozporządzenia w sprawie InvestEU. Odpowiednie informacje na temat oceny ryzyka operacji z zakresu finansowania lub inwestycji udostępnia się Komitetowi Inwestycyjnemu zgodnie z art. 24 ust. 4 rozporządzenia w sprawie InvestEU oraz Komisji do celów sprawozdawczych. Szczegółowe wymogi określa się w umowach w sprawie gwarancji, uwzględniając interesy UE jako gwaranta oraz zapewniając objęcie właściwą ochroną poufności informacji prywatnych lub szczególnie chronionych informacji handlowych.

2.5. Waluta finansowania

Gwarancja UE dla partnerów wykonawczych jest udzielana w EUR.

Finansowanie dla ostatecznych odbiorców w ramach operacji z zakresu finansowania lub inwestycji może być udostępniane w dowolnej walucie, która jest prawnym środkiem płatniczym w państwie członkowskim. Takie finansowanie może również przyczynić się do rozwoju lokalnych rynków kapitałowych.

Finansowanie może być również udzielane w innych walutach wymienialnych. Partnerzy wykonawczy i pośrednicy finansowi starają się jednak unikać narażania ostatecznych odbiorców na ryzyko walutowe. Co do zasady finansowanie może być udostępniane ostatecznym odbiorcom w walutach innych niż prawny środek płatniczy państwa, w którym ostateczny odbiorca ma siedzibę, tylko wówczas, gdy uzasadniają to silne przesłanki ekonomiczne. W takich przypadkach najlepiej jest udzielać finansowania w EUR.

2.6. Zasady przydziału w poszczególnych segmentach polityki

Produkty finansowe są ustanawiane w ramach odpowiedniego segmentu polityki zgodnie z wskazanymi poniżej zasadami:

- a) produkty finansowe na potrzeby wsparcia operacji z zakresu finansowania i inwestycji, których głównym celem jest osiągnięcie pozytywnego wpływu społecznego lub rozwój umiejętności, wchodzą w zakres segmentu inwestycji społecznych i umiejętności;
- b) produkty finansowe na potrzeby wsparcia portfeli składających się wyłącznie z MŚP i małych spółek o średniej kapitalizacji na zasadzie pośrednictwa, w postaci finansowania dłużnego lub kapitałowego, wchodzą w zakres segmentu MŚP, z wyjątkiem produktów wchodzących w zakres lit. a). W przypadku operacji bezpośrednich produkty finansowe na potrzeby wsparcia portfeli składających się wyłącznie z MŚP i małych spółek o średniej kapitalizacji w ogólnym obszarze polityki, o którym mowa w art. 8 ust. 1 lit. c) rozporządzenia w sprawie InvestEU, przydziela się do segmentu MŚP, natomiast produkty finansowe ukierunkowane na inne konkretne obszary polityki przydziela się do segmentu obejmującego dany obszar;
- c) produkty finansowe na potrzeby wsparcia działań w zakresie badań naukowych, innowacji i cyfryzacji wchodzą w zakres segmentu badań naukowych, innowacji i cyfryzacji, z wyjątkiem produktów, o których mowa w lit. a) i b);
- d) produkty finansowe na potrzeby wsparcia operacji infrastrukturalnych, powiązanych aktywów ruchomych, wdrażania innowacyjnych technologii, w przypadku których ryzyko dotyczy głównie zmian sytuacji na rynku związanych z popytem i z konkretnym sektorem, wchodzą w zakres segmentu zrównoważonej infrastruktury, z zastrzeżeniem następujących warunków:
 - (i) produkty finansowe związane z infrastrukturą społeczną ⁽³²⁾ przydziela się do segmentu inwestycji społecznych i umiejętności;
 - (ii) produkty finansowe związane z infrastrukturą, w przypadku których główne ryzyko wiąże się z działaniami w zakresie rozwoju technologii i innowacji, przydziela się do segmentu badań naukowych, innowacji i cyfryzacji. Produkty finansowe związane z projektami realizującymi istotne cele polityki w zakresie zrównoważonej infrastruktury mogą jednak być wdrażane i rozwijane przez MŚP i małe spółki o średniej kapitalizacji również w ramach segmentu zrównoważonej infrastruktury, o ile dane portfele nie wchodzą w zakres lit. b).

Wsparcie kapitałowe dla MŚP zgodnie z art. 3 ust. 1 lit. g) rozporządzenia w sprawie InvestEU może być udzielane za pośrednictwem produktów finansowych wchodzących w zakres każdego segmentu polityki.

Wspólne produkty finansowe wchodzą w zakres co najmniej dwóch segmentów zgodnie z odpowiednim mechanizmem przydziału gwarancji określonym w umowach w sprawie gwarancji. Taki mechanizm przydziału gwarancji może obejmować proporcjonalny podział każdej operacji z zakresu finansowania lub inwestycji określony *ex ante* pomiędzy odpowiednimi segmentami polityki lub inny mechanizm.

Każdą operację z zakresu finansowania lub inwestycji proponowaną przez partnera wykonawczego przydziela się do odpowiedniego produktu finansowego, któremu odpowiada. W przypadku operacji z zakresu finansowania lub inwestycji spełniającej kryteria więcej niż jednego utworzonego produktu finansowego operację taką przydziela się do produktu finansowego, który obejmuje jej główny cel, zgodnie z art. 8 ust. 4 rozporządzenia w sprawie InvestEU.

Przedstawiając konkretną operację z zakresu finansowania lub inwestycji, partner wykonawczy proponuje odpowiedni produkt finansowy w ramach segmentu polityki, do którego przydzielana jest dana operacja z zakresu finansowania lub inwestycji.

2.7. Dywersyfikacja geograficzna i sektorowa

Wolumen operacji z zakresu finansowania i inwestycji objętych gwarancją UE w dowolnych trzech państwach członkowskich nie powinien przekraczać 45 % kwoty finansowania wspieranego w ramach Funduszu InvestEU w odniesieniu do wszystkich partnerów wykonawczych, w ujęciu zagregowanym na koniec danego okresu inwestycyjnego. Wyłączone z tego są operacje z zakresu finansowania i inwestycji lub ich odpowiednie części objęte gwarancją w ramach modułów państw członkowskich.

⁽³²⁾ Infrastruktura społeczna w kontekście segmentu inwestycji społecznych i umiejętności oznacza infrastrukturę wspierającą świadczenie usług społecznych i wybranych usług świadczonych w interesie ogólnym (edukacja i zdrowie) określonych w komunikacie Komisji w sprawie usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym i komunikacie w sprawie usług świadczonych w interesie ogólnym (COM(2007) 725 final i COM(2006) 177 final). Dokładniej rzecz biorąc, infrastruktura społeczna w dziedzinie usług społecznych wspiera świadczenie usług wspierających obywateli, poprzez zindywidualizowaną pomoc, w przezwyciężeniu ich niekorzystnej sytuacji społecznej, zapewnieniu włączenia społecznego i zwiększeniu ich zdolności do zatrudnienia. Ten rodzaj infrastruktury jest zazwyczaj zapewniany na poziomie lokalnym i wiąże się ze zintegrowanym dostarczaniem usług oraz świadczeniem usług na poziomie lokalnym.

Ponadto konieczne jest dołożenie wszelkich starań w celu zapewnienia, aby na koniec okresu inwestycyjnego objęty był szeroki zakres kwalifikujących się dziedzin wymienionych w załączniku II do rozporządzenia w sprawie InvestEU. Dotyczy to w szczególności rynków wschodzących lub słabo rozwiniętych; należy przy tym uwzględnić produkty finansowe zapewnione przez partnera wykonawczego. Każda dziedzina kwalifikująca się do objęcia operacjami z zakresu finansowania i inwestycji, która jest wskazana w załączniku II do rozporządzenia w sprawie InvestEU, może być objęta produktem finansowym.

W celu promowania dywersyfikacji geograficznej mogą zostać ustanowione platformy inwestycyjne łączące działania i wiedzę fachową partnerów wykonawczych oraz krajowe banki i instytucje prorozwojowe posiadające ograniczone doświadczenie w wykorzystywaniu instrumentów finansowych.

W ramach modułów państw członkowskich zasięg geograficzny i konkretne wyodrębnienia zostaną uwzględnione w odpowiednich umowach o przyznanie wkładu.

2.8. Moduły państw członkowskich w segmentach polityki

Możliwe jest utworzenie modułów państw członkowskich, które obejmowałyby co najmniej jeden odpowiedni segment polityki. Będą one stanowić wyodrębnione przydziały od państw członkowskich wnoszących wkład, aby zapewnić realizację celów polityki funduszy objętych zarządzaniem dzielonym, RRF lub celów określonych w umowie o przyznanie wkładu, w zależności od pochodzenia wnoszonej kwoty. Moduły państw członkowskich mogą m.in. zapewniać wsparcie kapitałowe dla MŚP zgodnie z art. 3 ust. 1 lit. g) rozporządzenia w sprawie InvestEU.

Operacje z zakresu finansowania i inwestycji w ramach modułów państw członkowskich są realizowane zgodnie z przepisami dotyczącymi Funduszu InvestEU i są zgodne z niniejszymi wytycznymi inwestycyjnymi oraz umową o przyznanie wkładu na podstawie art. 10 rozporządzenia w sprawie InvestEU, w tym z celami programów, z których pochodzą środki.

Każdy moduł państw członkowskich⁽³³⁾ może zapewniać wsparcie w ramach jednego z poniższych scenariuszy w odniesieniu do produktów finansowych określonych w sekcji 2.3.2.2:

- a) istniejący produkt finansowy opracowany na potrzeby modułu unijnego może również być wdrażany w ramach modułu państw członkowskich. Wkład jest wyodrębniany dla co najmniej jednego inicjującego państwa członkowskiego lub regionu;
- b) możliwe jest opracowywanie produktów finansowych dostosowanych do konkretnych potrzeb oraz do konkretnych ostatecznych odbiorców w inicjującym państwie członkowskim lub regionie. Taki produkt finansowy może stanowić nowy rodzaj produktu finansowego lub może znacznie różnić się od istniejącego produktu finansowego opracowanego na potrzeby modułu unijnego;
- c) produkt finansowy może łączyć w komplementarny sposób wsparcie unijne i wsparcie udzielane w ramach modułów państw członkowskich.

Co najmniej dwa państwa członkowskie mogą zawrzeć z Komisją wspólną umowę o przyznanie wkładu zgodnie z art. 10 ust. 2 rozporządzenia w sprawie InvestEU.

2.9. Działania łączone wspierane w ramach Funduszu InvestEU

Działania łączone⁽³⁴⁾, które zdefiniowano w art. 2 pkt 5 i o których mowa w art. 6 ust. 2 rozporządzenia w sprawie InvestEU, wiążą się ze wsparciem z Funduszu InvestEU. Partner wykonawczy przedstawia propozycję operacji z zakresu finansowania lub inwestycji stanowiącej część takiego działania łączonego do zatwierdzenia przez Komitet Inwestycyjny.

Realizacja działania łączonego odbywa się zgodnie z przepisami dotyczącymi InvestEU. Element łączony zapewniany przez program sektorowy⁽³⁵⁾ może mieć formę dotacji lub instrumentu finansowego i musi być zgodny z zasadami kwalifikowalności danego programu sektorowego. Element łączony w postaci instrumentu finansowego może być łączony z gwarancją InvestEU i dzielić z nią ryzyko, jak określono bardziej szczegółowo w umowie w sprawie gwarancji. Odpowiedni program prac⁽³⁶⁾ będzie stanowić decyzję w sprawie finansowania dotyczącą łączonego elementu programu sektorowego

⁽³³⁾ Moduł państw członkowskich może być finansowany w ramach jednego z następujących funduszy objętych zarządzaniem dzielonym: EFRR, Funduszu Spójności, EFS+, EFRROW i EFMR; albo przez wkład gotówkowy państwa członkowskiego, w tym wkład ze wsparciem z RRF.

⁽³⁴⁾ Działania łączonego nie należy traktować jako operacji z zakresu finansowania lub inwestycji, zgodnie z definicją w art. 2 pkt 5 rozporządzenia w sprawie InvestEU, która to operacja stanowi część takiego działania łączonego.

⁽³⁵⁾ Do celów niniejszych wytycznych inwestycyjnych „programy sektorowe” oznaczają unijne programy określone w art. 2 pkt 5 rozporządzenia w sprawie InvestEU. Do celów niniejszej sekcji 2.9 istotne są wyłącznie programy sektorowe, w odniesieniu do których w podstawie prawnej zawarto odpowiednią klauzulę dopuszczającą.

⁽³⁶⁾ W przypadku łączenia z funduszem innowacyjnym unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji – odpowiednia decyzja przyjęta zgodnie z aktami delegowanymi przyjętymi na podstawie art. 10a ust. 8) dyrektywy 2003/87/WE zmienionej dyrektywą (UE) 2018/410 (Dz.U. L 76 z 19.3.2018, s. 3).

i będzie wskazywać jego formę, cele, kwotę budżetową programu sektorowego, która ma zostać przydzielona na działania łączone, oraz wykaz podmiotów zaangażowanych w dane działanie łączone. Decyzja w sprawie elementu łączonego z programu sektorowego pozostaje bez uszczerbku dla decyzji Komitetu Inwestycyjnego w sprawie gwarancji UE na podstawie rozporządzenia w sprawie InvestEU.

Przy opracowywaniu i realizacji działania łączonego szczególną uwagę zwraca się na skuteczność i proporcjonalność łączonego wsparcia Unii. W umowie w sprawie gwarancji wskazuje się co najmniej jeden produkt finansowy, w ramach którego mogą być przedstawiane działania łączone, oraz przepisy szczegółowe mające zastosowanie do działań łączonych. Mogą one obejmować orientacyjne lub obowiązkowe pułapy odpowiednich transz wsparcia unijnego. Ponadto informacje zbiorcze (albo, jeśli tak uzgodniono w umowie w sprawie gwarancji – informacje szczegółowe) dotyczące działań łączonych mogą zostać poddane przeglądowi podczas omawiania z Komisją listy przygotowywanych projektów. W tabeli wyników należy uwzględnić, czy działanie łączone wykorzystuje składnik dotacyjny lub instrument finansowy z innych unijnych programów.

Oprócz przeglądu listy przygotowywanych operacji partner wykonawczy przedstawia Komisji szczegółowe informacje na temat kwalifikowalności każdej operacji z zakresu finansowania lub inwestycji wykorzystującej łączenie w ramach produktu finansowego, zgodnie z definicją zawartą w umowie w sprawie gwarancji. W przypadku jednorodnych pośrednich operacji z zakresu finansowania lub inwestycji konkretne kryteria kwalifikowalności dla transakcji z ostatecznymi odbiorcami mogą zostać określone w umowie w sprawie gwarancji, co może sprawić, że takie informacje szczegółowe nie będą już potrzebne.

2.10. Inwestycje strategiczne

Operacje z zakresu finansowania lub inwestycji w ramach InvestEU mogą przyczyniać się do realizacji działań o znaczeniu strategicznym dla Unii, określonych w art. 8 ust. 3 rozporządzenia w sprawie InvestEU. Takie działania uznaje się za inwestycje strategiczne, jeżeli:

- (i) dotyczą projektów i ostatecznych odbiorców związanych z ryzykiem dla bezpieczeństwa lub porządku publicznego Unii i jej państw członkowskich, w szczególności inwestycje w sektorze obronnym, sektorze przestrzeni kosmicznej i cyberbezpieczeństwa:
 - w przypadku sektora obronnego – inwestycje w technologie obronne i produkty związane z obronnością wskazane w rocznym programie prac Europejskiego Funduszu Obronnego;
 - w przypadku sektora przestrzeni kosmicznej – inwestycje w następujące produkty:
 - zegary atomowe (np. dla systemów pozycjonowania Galileo);
 - strategiczne rakiety nośne (tj. rakiety nośne dla kontrolowanych przez Unię systemów kosmicznych); oraz
 - produkty związane z przestrzenią kosmiczną określone w wykazie ustalonym corocznie przez Komisję i przekazywanym Radzie Kierowniczej;
 - w przypadku sektora cyberbezpieczeństwa – inwestycje ukierunkowane wyłącznie na opracowywanie i wdrażanie narzędzi i rozwiązań w zakresie cyberbezpieczeństwa, w tym gdy stanowią one element wdrażania lub modernizacji cyfrowych sieci oraz infrastruktury danych;

lub

- (ii) przyczyniają się do odporności Unii w obszarach mających dla niej strategiczne znaczenie, jak określono w sekcjach 6.1.1.8, 6.2.1.1 i 6.4.1.1, poprzez utrzymywanie i wzmocnianie strategicznych łańcuchów wartości oraz utrzymywanie i wzmocnianie działań o strategicznym znaczeniu dla Unii, w tym ważnych projektów stanowiących przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania (projektów IPCEI), w dziedzinie infrastruktury krytycznej, technologii transformacyjnych, przełomowych innowacji oraz środków produkcji dla przedsiębiorstw i konsumentów.

W przypadku operacji bezpośrednich partner wykonawczy zapewnia, aby inwestycje strategiczne były realizowane z poszanowaniem ograniczeń określonych w poniższych akapitach. W przypadku operacji pośrednich partner wykonawczy wymaga na mocy umowy, aby pośrednik finansowy zapewnił przestrzeganie tych samych ograniczeń.

Ograniczenia mają zastosowanie do ostatecznych odbiorców objętych zakresem ppkt (i) w akapicie pierwszym, z wyjątkiem operacji bezpośrednich o wartości poniżej 10 000 000 EUR i transakcji w ramach operacji pośrednich o wartości poniżej 10 000 000 EUR.

Do celów ograniczeń określonych w niniejszej sekcji:

- a) „kontrola” oznacza zdolność do wywierania decydującego wpływu na podmiot prawny, bezpośrednio lub pośrednio, poprzez co najmniej jedno przedsiębiorstwo pośrednie;

- b) „zarząd wykonawczy” oznacza organ podmiotu prawnego wyznaczony zgodnie z prawem krajowym oraz, w stosownych przypadkach, podlegający dyrektorowi generalnemu lub innej osobie posiadającej porównywalne uprawnienia decyzyjne, upoważniony do określania strategii, celów i ogólnego kierunku działalności podmiotu prawnego oraz nadzorujący proces podejmowania decyzji przez kierownictwo i je monitorujący;
- c) podmiot z „państwa trzeciego” oznacza podmiot prawny z siedzibą w państwie trzecim albo, w przypadku gdy posiada on siedzibę w Unii, którego zarząd wykonawczy znajduje się w państwie trzecim. Miejsce siedziby podmiotu prawnego znajduje się tam, gdzie jego siedziba statutowa.

Ostateczny odbiorca objęty zakresem ppkt (i) nie może być kontrolowany przez państwo trzecie ani podmioty z państwa trzeciego, a jego zarząd wykonawczy znajduje się w Unii.

Jeżeli ostateczny odbiorca objęty zakresem ppkt (i) jest zaangażowany w realizację strategicznej inwestycji w dziedzinie łączności 5G, środki i plany ograniczania ryzyka – zgodnie z unijnym zestawem narzędzi na potrzeby cyberbezpieczeństwa sieci 5G⁽³⁷⁾ – mają również zastosowanie do jego dostawców. Do takich dostawców należą w szczególności sprzedawcy i producenci urządzeń telekomunikacyjnych i inni dostawcy będący stronami trzecimi, tacy jak dostawcy infrastruktury chmurowej, dostawcy usług zarządzania, integratorzy systemów, wykonawcy oferujący usługi z zakresu bezpieczeństwa i obsługi technicznej oraz producenci urządzeń łączności.

Jeżeli ostateczny odbiorca objęty zakresem ppkt (i) jest zaangażowany w realizację inwestycji strategicznej w dziedzinie obronności, ograniczenie to ma również zastosowanie do jego dostawców i podwykonawców.

Ograniczenia dotyczące braku kontroli ze strony państwa trzeciego lub podmiotów z państwa trzeciego, o których mowa w trzech powyższych akapitach, nie mają zastosowania do szczególnych operacji z zakresu finansowania lub inwestycji, w przypadku których ostateczny odbiorca objęty zakresem ppkt (i) może wykazać, że jest podmiotem prawnym, dla którego państwo członkowskie jego siedziby zatwierdziło gwarancję zgodnie z zasadami dotyczącymi kwalifikujących się podmiotów, określonymi we właściwych przepisach rozporządzenia w sprawie Europejskiego Funduszu Obronnego („EFO”) ⁽³⁸⁾, lub zwolnienie Komisji udzielone zgodnie z zasadami dotyczącymi kwalifikujących się podmiotów, określonymi we właściwych przepisach rozporządzenia w sprawie przestrzeni kosmicznej ⁽³⁹⁾. Partner wykonawczy musi zgłosić Komisji wszelkie odstęstwa, których udzielił od ograniczeń wskazanych w niniejszej sekcji 2.10.

Ostateczni odbiorcy objęci zakresem ppkt (i) nie mogą udzielać państwom trzecim ani podmiotom z państw trzecich wyłącznych licencji ani przekazywać im praw własności intelektualnej do powiązanych technologii krytycznych ani technologii mających zasadnicze znaczenie dla ochrony podstawowych interesów Unii i jej państw członkowskich w zakresie bezpieczeństwa wynikających bezpośrednio z tych inwestycji strategicznych, chyba że dane państwo członkowskie, w którym ostateczny odbiorca ma siedzibę, wyrazi na to zgodę.

Ograniczenie to przestaje obowiązywać po upływie 5 lat od daty ostatecznej wypłaty środków finansowych.

3. PROMOWANIE ZRÓWNOWAŻONYCH INWESTYCJI

InvestEU, jako ważny element planu inwestycyjnego na rzecz zrównoważonej Europy/planu inwestycyjnego na rzecz Europejskiego Zielonego Ładu ⁽⁴⁰⁾, przyczyni się do realizacji celów Europejskiego Zielonego Ładu i mechanizmu sprawiedliwej transformacji. Przyczyni się również do wzmocnienia wymiaru socjalnego Unii.

Rozporządzenie w sprawie InvestEU zawiera szczegółowe wymogi prawne dotyczące wkładu na rzecz celów w dziedzinie klimatu i środowiska oraz zrównoważonego charakteru operacji z zakresu finansowania i inwestycji wspieranych w ramach gwarancji UE. W kontekście InvestEU zrównoważoność odnosi się do wpływu na trzy wymiary wskazane w rozporządzeniu w sprawie InvestEU: klimatycznego, środowiskowego i społecznego.

Ponadto, na mocy art. 8 ust. 5 rozporządzenia w sprawie InvestEU, projekty, które są niezgodne z celami klimatycznymi – według zasad określonych w wytycznych dotyczących kontroli zrównoważonego charakteru projektów – nie kwalifikują się do wsparcia.

⁽³⁷⁾ Grupa współpracy ds. bezpieczeństwa sieci i informacji, „Cybersecurity of 5G networks EU Toolbox of risk mitigating measures” [„Cyberbezpieczeństwo sieci 5G Unijny zestaw narzędzi w zakresie środków zmniejszających ryzyko”], 01/2020, https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=64468.

⁽³⁸⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/697 z dnia 29 kwietnia 2021 r. ustanawiające Europejski Fundusz Obronny i uchylające rozporządzenie (UE) 2018/1092 (Dz.U. L 170 z 12.5.2021, s. 149).

⁽³⁹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/696 z dnia 28 kwietnia 2021 r. ustanawiające Unijny program kosmiczny i Agencję Unii Europejskiej ds. Programu Kosmicznego oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 912/2010, (UE) nr 1285/2013 i (UE) nr 377/2014 oraz decyzję nr 541/2014/UE (Dz.U. L 170 z 12.5.2021, s. 69).

⁽⁴⁰⁾ Komunikat Komisji w sprawie planu inwestycyjnego na rzecz zrównoważonej Europy/planu inwestycyjnego na rzecz Europejskiego Zielonego Ładu (COM(2020) 21 final).

Opracowywanie produktów finansowych w ramach InvestEU uwzględnia wkład w realizację celów w zakresie zrównoważoności, w tym poprzez rozwój rynku obligacji ekologicznych i obligacji zrównoważonego rozwoju; wdrażanie innowacyjnych i zrównoważonych rozwiązań w obszarze gospodarki o obiegu zamkniętym, biogospodarki, niebieskiej gospodarki, żywności i zmiany klimatu; ochronę środowiska i kapitału naturalnego (powietrza, wody, przyrody, łądu i różnorodności biologicznej); transformację i dekarbonizację sektorów energochłonnych, w tym za pośrednictwem inwestycji w technologię cyfrowe i systemy o obiegu zamkniętym; sektorów potrzebujących wsparcia w dostosowaniu się do celów klimatycznych Unii Europejskiej na lata 2030 i 2050; konieczność wyeliminowania powiązanych negatywnych skutków, które mogą mieć niekorzystny wpływ w szczególności na obywateli znajdujących się w trudnej sytuacji, w tym tych, którzy potrzebują podnoszenia lub zmiany kwalifikacji oraz dostosowania do nowych form pracy, a także na regiony słabiej rozwinięte pod względem tworzenia zrównoważonych sektorów i usług; jak również promowanie równouprawnienia płci i równości w innych obszarach.

Partnerów wykonawczych zachęca się do wspierania działalności gospodarczej, która jest zgodna z kryteriami rozporządzenia (UE) 2020/852 ⁽⁴¹⁾.

Specjalne usługi doradcze mogą być świadczone na rzecz promotorów projektów, pośredników finansowych lub partnerów wykonawczych ⁽⁴²⁾, w szczególności w zakresie budowania zdolności radzenia sobie z wymogami dotyczącymi kontroli zrównoważonego charakteru projektów oraz tworzenia listy przygotowywanych projektów uwzględniających powyższe cele.

3.1. Monitorowanie i raportowanie wydatków na cele związane z klimatem i środowiskiem

Jak wskazano w motywie 10 rozporządzenia w sprawie InvestEU, w odniesieniu do łącznego wolumenu operacji z zakresu finansowania i inwestycji oczekuje się, że co najmniej 30 % całkowitej puli środków finansowych Programu InvestEU będzie przyczyniać się do realizacji celów klimatycznych. Ponadto w art. 8 ust. 8 rozporządzenia w sprawie InvestEU w odniesieniu do modułu unijnego określono szczegółowy wymóg, aby co najmniej 60 % łącznego wolumenu operacji z zakresu finansowania i inwestycji przyczyniało się do realizacji celów dotyczących klimatu i środowiska w ramach segmentu zrównoważonej infrastruktury. Oczekuje się również, że operacje z zakresu finansowania i inwestycji będą się przyczyniać do realizacji ogólnych celów Unii w zakresie bioróżnorodności.

Cele w dziedzinie klimatu i środowiska mają zastosowanie zarówno do modułu unijnego, jak i do modułu państw członkowskich Funduszu InvestEU. Obliczenia i monitorowanie związane z realizacją celów ⁽⁴³⁾ powinny jednak być prowadzone odrębnie w odniesieniu do modułu unijnego i modułu państw członkowskich.

Partnerzy wykonawczy mierzą wkład w realizację celów w dziedzinie klimatu i środowiska w ramach operacji z zakresu finansowania i inwestycji, które przedkładają Komitetowi Inwestycyjnemu zgodnie z wytycznymi Komisji dotyczącymi monitorowania wydatków na cele związane z klimatem i środowiskiem, o których mowa w art. 8 ust. 7 rozporządzenia w sprawie InvestEU. Monitorowanie wydatków na cele związane z klimatem i środowiskiem w ramach Funduszu InvestEU będzie opierać się na spójnym systemie gromadzenia, oznaczania i agregowania odpowiednich informacji od wszystkich partnerów wykonawczych, przy jednoczesnym zapewnieniu zgodności z szerszą metodologią monitorowania wydatków na cele związane z klimatem mającą zastosowanie do wszystkich odpowiednich programów finansowanych z budżetu Unii. System ten będzie musiał w odpowiedni sposób wykorzystywać kryteria dotyczące ustalania, czy dana działalność gospodarcza jest zrównoważona pod względem środowiskowym zgodnie z rozporządzeniem w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje ⁽⁴⁴⁾.

Na potrzeby monitorowania realizacji celu w dziedzinie klimatu wynoszącego 30 % oraz skumulowanego celu w dziedzinie klimatu lub środowiska wynoszącego 60 % w odniesieniu do segmentu zrównoważonej infrastruktury w momencie przedkładania Komisji propozycji partnerzy wykonawczy przekazują informacje potrzebne do monitorowania wkładu w realizację tych celów, zgodnie z wytycznymi wydanymi przez Komisję. Te same informacje przedkłada się również Komitetowi Inwestycyjnemu w ramach wniosku o wsparcie z Funduszu InvestEU.

Umowy w sprawie gwarancji będą wymagać od partnerów wykonawczych, aby przedkładali Komisji roczne raporty, na poziomie zagregowanym, dotyczące operacji przyczyniających się do realizacji celów w dziedzinie klimatu i środowiska oraz, w stosownych przypadkach, osobno dla każdego funduszu objętego zarządzaniem dzielonym, z którego wnoszony jest wkład, w module państw członkowskich. W stosownych przypadkach raporty te będą obejmować odpowiednie wskaźniki.

⁽⁴¹⁾ Rozporządzenie (UE) 2020/852 w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/2088 (Dz.U. L 198 z 22.6.2020, s. 13), oraz odpowiednie akty delegowane.

⁽⁴²⁾ Wsparcie doradcze na rzecz partnerów wykonawczych będzie uzupełniać pomoc techniczną udzielaną w ramach Instrumentu Wsparcia Technicznego.

⁽⁴³⁾ 30 % dla klimatu oraz 60 % dla klimatu i środowiska w ramach segmentu zrównoważonej infrastruktury.

⁽⁴⁴⁾ Rozporządzenie (UE) 2020/852 w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/2088 (Dz.U. L 198 z 22.6.2020, s. 13).

3.2. Kontrola zrównoważonego charakteru projektów

Zgodnie z art. 8 ust. 5 rozporządzenia w sprawie InvestEU partner wykonawczy poddaje analizie operacje z zakresu finansowania i inwestycji w celu ustalenia, czy wspierają projekty powyżej pewnej wielkości⁽⁴⁵⁾, a jeżeli ma to miejsce, czy projekty te mają znaczący wpływ na środowisko, klimat lub społeczeństwo. Jeżeli tak, podlegają one kontroli zrównoważonego charakteru zgodnie z wytycznymi opracowanymi przez Komisję we współpracy z potencjalnymi partnerami wykonawczymi. Jeżeli partner wykonawczy stwierdzi, że nie istnieje konieczność przeprowadzenia kontroli zrównoważonego charakteru, przedstawia on uzasadnienie Komitetowi Inwestycyjnemu.

Partner wykonawczy będzie odpowiedzialny za przeprowadzenie kontroli zrównoważonego charakteru projektów w oparciu o informacje dostarczone przez promotorów projektów oraz zgodnie z wytycznymi Komisji. Ubiegając się o wsparcie z InvestEU, partnerzy wykonawczy w stosownych przypadkach przedstawiają podsumowanie dotyczące kontroli zrównoważonego charakteru projektów. Z należytym uwzględnieniem przepisów i praktyk dotyczących informacji poufnych oraz szczególnie chronionych informacji handlowych, w tym własności intelektualnej, podsumowanie dotyczące kontroli zrównoważonego charakteru projektów podaje się do wiadomości publicznej po zatwierdzeniu przez Komitet Inwestycyjny wykorzystania gwarancji UE na konkretną operację.

Wytyczne Komisji zostaną opracowane w sposób spójny z wytycznymi opracowanymi na potrzeby innych programów unijnych oraz na podstawie obowiązujących przepisów⁽⁴⁶⁾, istniejących wytycznych, narzędzi i najlepszych praktyk, w celu zapewnienia odporności na zmianę klimatu i dokonania oceny ekologicznych efektów zewnętrznych⁽⁴⁷⁾, przy odpowiednim uwzględnieniu kryteriów dotyczących ustalania, czy dana działalność gospodarcza jest zrównoważona pod względem środowiskowym, które określono w rozporządzeniu (UE) 2020/852, w tym zasady „nie czyni poważnych szkód”. Kontrola ta pomaga również sprawdzić, czy operacje z zakresu inwestycji w ramach InvestEU mają na celu wyeliminowanie nierówności, a przynajmniej nie przyczyniają się do utrzymania lub zwiększenia istniejących nierówności.

3.3. System sprawiedliwej transformacji w ramach programu InvestEU

Jako część planu inwestycyjnego na rzecz zrównoważonej Europy/planu inwestycyjnego na rzecz Europejskiego Zielonego Ładu InvestEU wesprze mechanizm sprawiedliwej transformacji dzięki specjalnemu systemowi sprawiedliwej transformacji w ramach InvestEU wdrażanemu za pośrednictwem produktów finansowych InvestEU. System sprawiedliwej transformacji w ramach InvestEU wspiera inwestycje ukierunkowane na wyzwania społeczne, gospodarcze i środowiskowe wynikające z transformacji w kierunku osiągnięcia unijnego celu klimatycznego na 2030 r. oraz celu neutralności klimatycznej do 2050 r. Aby móc korzystać z systemu sprawiedliwej transformacji w ramach InvestEU, państwa członkowskie określają w odpowiednim terytorialnym planie sprawiedliwej transformacji sektory i obszary, w odniesieniu do których przewiduje się udzielenie wsparcia, zgodnie z zasadami dotyczącymi terytorialnych planów sprawiedliwej transformacji określonymi we właściwych przepisach rozporządzenia w sprawie Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (rozporządzenie w sprawie „FST”)⁽⁴⁸⁾.

System sprawiedliwej transformacji w ramach InvestEU wspiera rentowne inwestycje realizowane przez podmioty sektora prywatnego i publicznego zgodnie z celami w zakresie sprawiedliwej transformacji. Projekty lub podmioty będące ostatecznymi odbiorcami muszą być zlokalizowane na obszarach objętych zatwierdzonym terytorialnym planem sprawiedliwej transformacji na podstawie rozporządzenia w sprawie FST. Ponadto projekty lub podmioty będące ostatecznymi odbiorcami zlokalizowane poza tymi obszarami, ale przyczyniające się do zaspokajania ich potrzeb rozwojowych, można objąć wsparciem, pod warunkiem że finansowanie takich projektów ma kluczowe znaczenie dla transformacji obszarów objętych terytorialnym planem sprawiedliwej transformacji. Przykładowo projekty infrastrukturalne, które przyczyniają się do poprawy połączeń komunikacyjnych w regionach objętych sprawiedliwą transformacją.

System sprawiedliwej transformacji w ramach InvestEU wspiera inwestycje zgodnie z celami (art. 3 rozporządzenia w sprawie InvestEU) i priorytetami inwestycyjnymi (art. 8 ust. 1 oraz załącznik II do rozporządzenia w sprawie InvestEU) określonymi w rozporządzeniu w sprawie InvestEU i w niniejszych wytycznych inwestycyjnych.

⁽⁴⁵⁾ Konkretnie progi, które mają być stosowane, zostaną określone w wytycznych dotyczących zrównoważonego rozwoju wydanych przez Komisję na podstawie art. 8 ust. 6 rozporządzenia w sprawie InvestEU.

⁽⁴⁶⁾ Na przykład: dyrektywa 2011/92/UE w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (Dz.U. L 26 z 28.1.2012, s. 1.), zmieniona dyrektywą 2014/52/UE (Dz.U. L 124 z 25.4.2014, s. 1); dyrektywa 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.U. L 206 z 22.7.1992, s. 7); dyrektywa 2000/60/WE ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz.U. L 327 z 22.12.2000, s. 1); dyrektywa 2010/75/UE w sprawie emisji przemysłowych (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola) (Dz.U. L 334 z 17.12.2010, s. 17).

⁽⁴⁷⁾ „Climate change and major projects. Outline of the climate change related requirements and guidance for major projects in the 2014-2020 programming period: ensuring resilience to the adverse impact of climate change and reducing the emission of greenhouse gases” [„Zmiana klimatu a duże projekty. Zarys wymogów związanych ze zmianą klimatu i wskazówek dotyczących dużych projektów w okresie programowania 2014–2020: zapewnienie odporności na niekorzystne skutki zmiany klimatu oraz redukcji emisji gazów cieplarnianych”], Komisja Europejska (25.8.2016) https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/docs/major_projects_en.pdf; a także „Integrating Climate Change Information and Adaptation in Project Development: Emerging Experience from Practitioners” [„Uwzględnienie informacji o zmianie klimatu i adaptacja w ramach rozwoju projektu: doświadczenia zdobywane przez praktyków”], grupa robocza europejskich instytucji finansujących ds. przystosowania się do zmiany klimatu (EUFIWACC) (maj 2016 r.) https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/docs/integrating_climate_change_en.pdf.

⁽⁴⁸⁾ Rozporządzenie ustanawiające Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (dotychczas nieopublikowane; oczekujące na podpis).

System sprawiedliwej transformacji w ramach InvestEU może być wdrażany za pośrednictwem dowolnego produktu finansowego InvestEU w ramach czterech segmentów polityki. Ze względu na cechy charakteryzujące obszary objęte sprawiedliwą transformacją (np. dysproporcje gospodarcze, struktura rynku pracy, zdolność absorpcyjna itp.) oraz wpływ pandemii COVID-19 na prognozy gospodarcze można oczekiwać większego popytu na finansowanie w przypadku niektórych produktów finansowych oraz ograniczonego popytu lub jego braku w przypadku innych produktów. Biorąc pod uwagę te czynniki, partnerom wykonawczym i pośrednikom finansowym można zaoferować specjalne zachęty. W uzasadnionych przypadkach mogą one mieć postać korzystniejszych uzgodnień dotyczących podziału ryzyka w odniesieniu do portfeli inwestycyjnych między UE a partnerem wykonawczym, niższego wynagrodzenia z tytułu gwarancji UE lub częściowego pokrycia kosztów administracyjnych w ramach operacji z zakresu finansowania i inwestycji wnoszących wkład do systemu sprawiedliwej transformacji w ramach InvestEU, zgodnie z art. 13 ust. 2 rozporządzenia w sprawie InvestEU, lub inną formę uzgodnioną w umowie w sprawie gwarancji w kontekście jednego produktu finansowego lub większej ich liczby. W stosownych przypadkach odpowiednim promotorem projektów lub pośrednikiem finansowym można zaoferować specjalne wsparcie doradcze, aby pomóc im w opracowaniu listy przygotowywanych projektów, które będą rentowne.

Korzyść wynikająca ze zmniejszenia wynagrodzenia z tytułu gwarancji UE jest należna w całości ostatecznym odbiorcom.

Wkład partnerów wykonawczych w realizację celów inwestycyjnych w kontekście systemu sprawiedliwej transformacji w ramach InvestEU może być różny, w zależności od charakteru danego produktu finansowego.

Partnerzy wykonawczy monitorują oraz raportują operacje z zakresu finansowania i inwestycji lub ich odpowiednie komponenty wspierające projekty lub ostatecznych odbiorców w kontekście systemu sprawiedliwej transformacji w ramach InvestEU. Po przyjęciu odpowiedniego terytorialnego planu sprawiedliwej transformacji takie operacje lub ich odpowiednie komponenty liczą się jako inwestycje uruchomione poprzez system sprawiedliwej transformacji w ramach InvestEU, nawet jeśli zostały zatwierdzone przed przyjęciem planu, pod warunkiem że partner wykonawczy sprawdzi ich zgodność z celami odpowiedniego terytorialnego planu sprawiedliwej transformacji.

Finansowania z systemu sprawiedliwej transformacji w ramach InvestEU nie można łączyć z instrumentem pożyczkowym na rzecz sektora publicznego ⁽⁴⁹⁾ (filar 3), z wyjątkiem wsparcia doradczego.

4. WYKORZYSTANIE GWARANCJI UE

Gwarancję UE można wykorzystać na pokrycie różnych transz ryzyka operacji z zakresu finansowania lub inwestycji w ramach różnych produktów finansowych lub portfeli operacji z zakresu finansowania i inwestycji w ramach produktów finansowych. Szczegółowe informacje na temat wykorzystania gwarancji UE przedstawia się w umowie w sprawie gwarancji.

Gwarancja UE może być udzielona na zasadzie równorzędności z pozycją ryzyka zajętą przez partnera wykonawczego lub może obejmować transzę podporządkowaną (np. transzę pierwszej straty) lub transzę typu *mezzanine*. W przypadku umów w sprawie gwarancji obejmujących więcej niż jeden segment polityki można dokonać uwspólnienia strat ponoszonych z tytułu produktów finansowych w ramach jednego segmentu polityki lub większej ich liczby, przy uwzględnieniu struktury podziału ryzyka określonej w umowie w sprawie gwarancji.

Udział partnera wykonawczego w transzy pierwszej straty wlicza się do wkładu finansowego partnera wykonawczego zgodnie z definicją zawartą w art. 2 pkt 7 rozporządzenia w sprawie InvestEU. Podział ryzyka w innych formach, takich jak udział partnera wykonawczego w transzy typu *mezzanine*, może zostać zaliczony na poczet wkładu finansowego partnera wykonawczego, z zastrzeżeniem warunków i metod obliczania określonych w umowach w sprawie gwarancji.

Okres życia produktu finansowego i warunki dotyczące jego likwidacji określa się w umowie w sprawie gwarancji. W stosownych przypadkach w ramach produktu finansowego na poziomie operacji z zakresu finansowania lub inwestycji można przewidzieć możliwość wyjścia z inwestycji lub zbycia ekspozycji przed końcem okresu życia inwestycji bazowych, jeżeli można zapewnić osiągnięcie celów polityki, przy jednoczesnym poszanowaniu interesów finansowych Unii i partnera wykonawczego.

Bez uszczerbku dla zasad określonych w niniejszej sekcji 4, które stosuje się odpowiednio, wielkość transzy podporządkowanej lub transzy typu *mezzanine* można również ustalić za pomocą mechanizmu wskaźnika transferu, który zostanie określony w umowie w sprawie gwarancji. Polega to na zastosowaniu indywidualnego wskaźnika transferu do każdej operacji z zakresu finansowania lub inwestycji w celu określenia poziomu wkładu partnera wykonawczego i gwarancji UE na rzecz takiej operacji w ramach transzy podporządkowanej lub transzy typu *mezzanine*.

⁽⁴⁹⁾ Rozporządzenie w sprawie instrumentu pożyczkowego na rzecz sektora publicznego w ramach mechanizmu sprawiedliwej transformacji (dotychczas nieopublikowane; oczekujące na stanowisko Parlamentu w pierwszym czytaniu).

O ile nie wskazano inaczej w sekcji dotyczącej danego segmentu polityki w niniejszych wytycznych inwestycyjnych, do wykorzystania gwarancji UE zastosowanie mają zasady przedstawione poniżej. W przypadku modułu państw członkowskich wielkość transzy pierwszej straty lub transzy typu *mezzanine* może odbiegać od zasad określonych w niniejszej sekcji 4, zgodnie z odpowiednią umową o przyznanie wkładu zawartą między Komisją a danym państwem członkowskim.

4.1. Ogólne produkty finansowe

4.1.1. Wykorzystanie gwarancji UE na potrzeby operacji o charakterze dłużnym

Co do zasady, z zastrzeżeniem przepisów zawartych w sekcjach 4.1.1.1–4.1.1.3, w przypadku portfeli wspierających operacje o charakterze dłużnym w ramach produktów finansowych, jeżeli gwarancja UE obejmuje transzę pierwszej straty, partner wykonawczy przyjmuje udział w transzy pierwszej straty w wysokości co najmniej 5 %.

4.1.1.1. Objęcie gwarancją pojedynczych operacji

Niniejsza sekcja 4.1.1.1 dotyczy wyłącznie operacji bezpośrednich.

Gwarancja UE może być wykorzystana do częściowego pokrycia pojedynczej operacji na zasadzie równorzędności. W takim przypadku objęcie pojedynczej operacji gwarancją UE nie może przekroczyć 50 % finansowania udzielonego przez partnera wykonawczego. Partner wykonawczy jest zobowiązany do zachowania w pojedynczej operacji co najmniej 20-procentowego udziału na zasadzie równorzędności w celu zapewnienia zbieżności interesów.

Gwarancja UE może również przyjąć inne formy, w tym pozycję podporządkowaną w odniesieniu do pojedynczej operacji. W takim przypadku objęcie pojedynczej operacji gwarancją UE jest ograniczone do 25 % całkowitej kwoty finansowania udzielonego przez partnera wykonawczego⁽⁵⁰⁾. Udział partnera wykonawczego w takiej pozycji podporządkowanej musi wynosić co najmniej 5 %.

4.1.1.2. Objęcie gwarancją portfeli operacji innych niż te, o których mowa w sekcji 4.1.1.3

Gwarancja UE może również obejmować transzę pierwszej straty lub transzę typu *mezzanine* w odniesieniu do odpowiedniego portfela operacji z zakresu finansowania i inwestycji finansowanych przez partnera wykonawczego. W przypadku gdy gwarancja UE obejmuje transzę pierwszej straty, udział partnera wykonawczego musi wynosić co najmniej 5 %.

Wielkość transzy pierwszej straty będzie zależała od spodziewanego profilu ryzyka operacji w ramach danego portfela objętego gwarancją. Jest ona ograniczona do 30 % całkowitej kwoty finansowania udzielonego przez partnera wykonawczego w ramach produktu finansowego. W ramach segmentu inwestycji społecznych i umiejętności wielkość transzy pierwszej straty może zostać zwiększona w odniesieniu do odpowiedniej części całkowitej kwoty finansowania.

4.1.1.3. Objęcie gwarancją portfeli gwarancji ograniczonych i nieograniczonych

W przypadku finansowania dłużnego przez pośredników zarówno w formie gwarancji ograniczonych, jak i gwarancji nieograniczonych, jeżeli wynagrodzenie ze strony pośredników finansowych nie jest wystarczające, aby odpowiednio wynagrodzić ryzyko związane z finansowaniem udzielonym przez partnera wykonawczego, gwarancja UE może obejmować udział do wysokości 100 % w transzy pierwszej straty ustalonej na poziomie oczekiwanych strat. W przypadku takiego finansowania dłużnego przez pośredników w formie gwarancji ograniczonych wielkość transzy pierwszej straty objętej gwarancją UE może zostać ustalona do wysokości 100 % finansowania udzielanego przez partnera wykonawczego.

W należycie uzasadnionych przypadkach nieograniczonych gwarancji oferowanych przez partnera wykonawczego gwarancja UE może pokrywać straty przekraczające oczekiwane straty. W takich przypadkach część nieoczekiwanych strat objętych gwarancją UE wycenia się zgodnie z postanowieniami umowy w sprawie gwarancji.

W wyjątkowych przypadkach o wysokim poziomie wartości politycznej, w odniesieniu do gwarancji ograniczonych oferowanych przez partnera wykonawczego, wielkość transzy pierwszej straty objętej gwarancją UE może być ustalona na wyższym poziomie niż oczekiwane straty. W takich przypadkach część nieoczekiwanych strat objętych gwarancją UE wycenia się zgodnie z postanowieniami umowy w sprawie gwarancji.

⁽⁵⁰⁾ W przypadku operacji z zakresu finansowania lub inwestycji, która ma formę gwarancji udzielonej przez partnera wykonawczego danemu podmiotowi finansującemu będącemu osobą trzecią, 25-procentowy pułap ma zastosowanie do finansowania udzielonego przez dany podmiot finansujący będący osobą trzecią.

4.1.2. Wykorzystanie gwarancji UE na potrzeby operacji o charakterze kapitałowym

Co do zasady, w przypadku portfeli wspierających operacje o charakterze kapitałowym partnerzy wykonawczy muszą inwestować na zasadzie równorzędności w każdą operację z zakresu finansowania lub inwestycji na własne ryzyko w odniesieniu do udziału, który zapewnia wystarczającą zbieżność interesów, jak określono *ex ante* w ramach każdego produktu finansowego. Część finansowania objęta gwarancją UE musi stanowić łącznie maksymalnie 70 % całkowitego finansowania o charakterze kapitałowym udzielonego przez partnera wykonawczego (które może być uwzględniane na poziomie grupy) na zasadzie równorzędności w ramach różnych produktów finansowych, a finansowanie realizowane na własne ryzyko musi stanowić co najmniej 5 % całkowitego finansowania o charakterze kapitałowym udzielonego na zasadzie równorzędności przez partnera wykonawczego w ramach dowolnej operacji z zakresu finansowania lub inwestycji.

W należycie uzasadnionych przypadkach ustalenia dotyczące podziału ryzyka między partnerami wykonawczymi a Komisją mogą nie być dokonywane na zasadzie równorzędności. Przykładowo podporządkowane wykorzystanie gwarancji UE może być dozwolone w kontekście dóbr publicznych, w odniesieniu do których występują systemowe niedoskonałości rynku, lub w przypadku braku odpowiedniej wyceny efektów zewnętrznych takich jak pierwsze w swoim rodzaju operacje lub tworzenie nowych rynków.

Wyłącznie w wyjątkowych przypadkach, w tym gdy występuje wysoka koncentracja ryzyka, gwarancja UE może obejmować maksymalnie 100 % transzy pierwszej straty (która nie przekroczy 50 % całkowitego finansowania udzielonego przez partnera wykonawczego w ramach takiego portfela). We wszystkich przypadkach podział dochodów między partnera wykonawczego a Komisję jest proporcjonalny do ich ekspozycji na ryzyko.

4.2. Tematyczne produkty finansowe

4.2.1. Wykorzystanie gwarancji UE na potrzeby operacji o charakterze dłużnym

Gwarancja UE może również obejmować transzę pierwszej straty w odniesieniu do odpowiedniego portfela operacji o charakterze dłużnym finansowanych przez partnera wykonawczego. Biorąc pod uwagę cechy takich produktów finansowych, wielkość transzy pierwszej straty może być wyższa niż 50 % docelowego finansowania udzielanego przez partnerów wykonawczych. Udział partnera wykonawczego w takiej transzy pierwszej straty wynosi co najmniej 5 % w celu zapewnienia zbieżności interesów. W należycie uzasadnionych przypadkach dostosowanie interesów można zapewnić za pomocą innych środków finansowych określonych w odpowiedniej umowie w sprawie gwarancji.

W należycie uzasadnionych przypadkach wkład partnerów wykonawczych w pokrycie strat zapewnione przez transzę pierwszej straty może być wnoszony stopniowo, w miarę dojrzewania portfela i zmniejszania się związanego z nim ryzyka. Wkład ten może być wnoszony poprzez dochody pochodzące z portfela objętego gwarancją lub portfeli objętych gwarancją lub z innego portfela lub portfeli, bądź też poprzez inne odpowiednie i innowacyjne mechanizmy.

4.2.2. Wykorzystanie gwarancji UE na potrzeby operacji o charakterze kapitałowym

Gwarancja UE może również obejmować transzę pierwszej straty w odniesieniu do odpowiedniego portfela operacji o charakterze kapitałowym finansowanych przez partnera wykonawczego; wielkość transzy pierwszej straty może przekraczać 50 % w odniesieniu do odpowiedniego portfela operacji finansowanych przez partnera wykonawczego. Udział partnera wykonawczego w takiej transzy pierwszej straty wynosi co najmniej 5 % w celu zapewnienia zbieżności interesów. W należycie uzasadnionych przypadkach dostosowanie interesów można zapewnić za pomocą innych środków finansowych określonych w odpowiedniej umowie w sprawie gwarancji.

W należycie uzasadnionych przypadkach wkład partnerów wykonawczych w pokrycie strat zapewnione przez transzę pierwszej straty może być wnoszony stopniowo, w miarę dojrzewania portfela i zmniejszania się związanego z nim ryzyka. Wkład ten może być wnoszony poprzez dochody pochodzące z portfela objętego gwarancją lub portfeli objętych gwarancją lub z innego portfela lub portfeli, bądź też poprzez inne odpowiednie i innowacyjne mechanizmy.

5. FINANSOWANIE UDZIELANE PRZEZ PARTNERA WYKONAWCZEGO

O ile nie wskazano inaczej w sekcji dotyczącej danego segmentu polityki w niniejszych wytycznych inwestycyjnych, do finansowania udzielanego przez partnera wykonawczego zastosowanie mają zasady przedstawione poniżej.

5.1. Ogólne produkty finansowe

5.1.1. Finansowanie dłużne udzielane przez partnera wykonawczego

5.1.1.1. Ogólne finansowanie dłużne

Partner wykonawczy może udzielać finansowania ostatecznym odbiorcom bezpośrednio, tzn. w postaci bezpośrednich pożyczek lub innych form bezpośredniego finansowania dłużnego, albo przez pośredników finansowych.

5.1.1.2. Gwarancje ograniczone i nieograniczone

Poniższe warunki mają zastosowanie do operacji z zakresu finansowania i inwestycji realizowanych w ramach modułu unijnego:

- a) gwarancja UE może być oferowana partnerom wykonawczym w celu udzielenia przez nich ograniczonej lub nieograniczonej gwarancji na portfel nowo ustanowionych transakcji finansowych, których inicjatorem jest pośrednik finansowy. Transakcje z ostatecznymi odbiorcami, którzy podlegają zbiorowym postępowaniom upadłościowym lub spełniają kryteria ich prawa krajowego dotyczące objęcia tych odbiorców zbiorowymi postępowaniami upadłościowymi na żądanie wierzycieli, nie kwalifikują się do włączenia do tych portfeli;
- b) w przypadku ograniczonej gwarancji portfelowej górny pułap procentowy ustanawia się na poziomie oczekiwanych strat nowego portfela i określa się indywidualnie w przypadku każdej umowy w sprawie gwarancji portfela podpisywanej z pośrednikiem finansowym⁽³¹⁾. Oczekiwane straty określa się i dokumentuje na podstawie danych historycznych i szacunków dotyczących przyszłości. W przypadku braku odpowiednich danych górny pułap procentowy określa się na poziomie, który ustalono wcześniej i określono w umowie w sprawie gwarancji między Komisją a partnerem wykonawczym. Maksymalny dopuszczalny górny pułap procentowy wynosi 25 %. Jeżeli chodzi o segment dotyczący inwestycji społecznych i umiejętności, maksymalny dopuszczalny górny pułap procentowy może być wyższy;
- c) w należycie uzasadnionych przypadkach gwarancję do poziomu oczekiwanych strat można zapewnić bezpłatnie (zarówno w przypadku gwarancji ograniczonych, jak i gwarancji nieograniczonych), natomiast podejmowanie ryzyka ponad oczekiwane straty musi wyceniać partner wykonawczy, co może być określone w umowie w sprawie gwarancji między Komisją a partnerem wykonawczym. W obu przypadkach korzyść wynikająca ze zmniejszenia wynagrodzenia z tytułu gwarancji UE jest należna w całości ostatecznym odbiorcom;
- d) stopę gwarancji w przypadku indywidualnych transakcji finansowania znajdujących się w nowym portfelu ustala się zazwyczaj na poziomie 50 %, ale możliwe jest podniesienie tego poziomu w przypadku transakcji o szczególnej wartości politycznej;
- e) pośrednik finansowy jest zobowiązany do zachowania co najmniej 20 % ekspozycji w odniesieniu do każdej transakcji finansowania mającej równy stopień uprzywilejowania z gwarancją udzieloną przez partnera wykonawczego. W należycie uzasadnionych przypadkach w umowie w sprawie gwarancji między Komisją a partnerem wykonawczym można określić niższy poziom, jeżeli jest to spójne lub zgodne – w stosownych przypadkach – z zasadami pomocy państwa. W segmencie dotyczącym inwestycji społecznych i umiejętności w należycie uzasadnionych przypadkach minimalną ekspozycję można obniżyć do 5 %;
- f) jeżeli chodzi o odzyskiwanie strat, gwarancja udzielona przez partnera wykonawczego ma taki sam stopień uprzywilejowania jak pośrednik finansowy. W przypadku gwarancji ograniczonych – jeżeli wartość strat przekroczy górny pułap kwoty gwarancji, odpowiadającą tej wartości kwotę odzyskanych strat można w pierwszej kolejności przydzielić do ekspozycji bardziej uprzywilejowanych; alternatywnie można zastosować szacowaną stopę odzysku *ex ante*;
- g) minimalny okres zapadalności transakcji finansowania, które mogą zostać włączone do portfeli, ustala się na 12 miesięcy, z wyjątkiem transakcji w segmencie dotyczącym inwestycji społecznych i umiejętności, w którym okres ten może być krótszy.

5.1.2. Finansowanie kapitałowe udzielane przez partnera wykonawczego

Partnerzy wykonawczy mogą zapewniać ostatecznym odbiorcom finansowanie kapitałowe oraz finansowanie quasi-kapitałowe bezpośrednio⁽³²⁾ albo poprzez pośredników finansowych, takich jak specjalne fundusze i instrumenty inwestycyjne, w tym instrumenty współfinansowania. Fundusze pośredniczące lub instrumenty inwestycyjne są zazwyczaj ukierunkowane na udziały mniejszościowe w ostatecznych odbiorcach.

⁽³¹⁾ W należycie uzasadnionych przypadkach górny pułap procentowy może zostać ustalony na poziomie wyższym niż poziom oczekiwanych strat w ramach modułu państw członkowskich segmentu MŚP.

⁽³²⁾ W ramach modułu unijnego segmentu MŚP nie dopuszcza się bezpośredniego finansowania kapitałowego ani quasi-kapitałowego.

Wszystkie poniższe warunki mają zastosowanie do inwestycji dokonywanych w ramach modułu unijnego na rzecz pośredników finansowych, jak określono bardziej szczegółowo w umowach w sprawie gwarancji z partnerami wykonawczymi, oraz – w celu uniknięcia wątpliwości – mają zastosowanie do finansowania udzielanego przez partnera wykonawczego w ramach InvestEU (operacji z zakresu finansowania lub inwestycji) z uwzględnieniem części objętych gwarancją UE i wkładem finansowym partnera wykonawczego:

- a) pośrednik finansowy, który otrzymuje inwestycję w ramach InvestEU (operacje z zakresu finansowania lub inwestycji), zobowiązuje się w ramach swojej strategii inwestycyjnej, że zainwestuje w ostatecznych odbiorców kwalifikujących się na mocy rozporządzenia w sprawie InvestEU kwotę równą co najmniej tej z poniżej wymienionych wartości, która jest wyższa:
 - (i) 50 % zagregowanych kwot zainwestowanych przez pośrednika i
 - (ii) dwukrotności kwoty pobranej w ramach inwestycji wspartej przez UE na potrzeby inwestycji, przy czym górny pułap wynosi 80 % zagregowanych kwot zainwestowanych przez pośrednika.
- b) inwestycje dokonywane przez partnerów wykonawczych w fundusze zazwyczaj nie powinny przekraczać 25 % wielkości funduszu. W przypadku wysokiego poziomu politycznej wartości dodanej można dopuścić inwestycje stanowiące do 50 % wielkości funduszu, z wyjątkiem inwestycji w segmencie dotyczącym inwestycji społecznych i umiejętności lub w wyjątkowych przypadkach dotyczących funduszy transferu technologii w ramach innych segmentów polityki, w którym to przypadku można dopuścić inwestycje stanowiące do 75 % wielkości funduszu. W przypadku funduszu funduszy limity te mają zastosowanie na poziomie funduszy podmiotu, w który dokonano inwestycji;
- c) inwestycje w fundusze przeznaczone na zielone i cyfrowe inwestycje na szczeblu europejskim dokonywane przez co najmniej trzech partnerów wykonawczych mogą stanowić łącznie do 75 % wielkości funduszu;
- d) jeżeli chodzi o instrumenty współfinansowania i programy współinwestowania, szczegółowy zestaw reguł zostanie określony w umowach w sprawie gwarancji z partnerami wykonawczymi;
- e) inwestycje partnerów wykonawczych w ramach InvestEU są dokonywane na zasadzie równorzędności z innymi inwestorami publicznymi i prywatnym oraz na zasadzie zgodności z warunkami rynkowymi. Zgodność z warunkami rynkowymi wymaga, aby co najmniej 30 % wszystkich inwestycji w fundusz lub w projekty w ramach funduszu było dokonywane przez inwestorów prywatnych, których sytuacja jest porównywalna z sytuacją pozostałych inwestorów, oraz na zasadzie równorzędności⁽⁵³⁾. Wymogów określonych w niniejszym akapicie nie można stosować na potrzeby inwestycji w obszarach o szczególnym znaczeniu politycznym dla UE, jak określono bardziej szczegółowo w umowie w sprawie gwarancji zawartej z partnerem wykonawczym;
- f) inwestycje w fundusze przez partnerów wykonawczych w ramach InvestEU są zwykle dokonywane przy pierwszym zamknięciu funduszu; inwestycje podczas kolejnych zamknięć są możliwe wyłącznie w należycie uzasadnionych przypadkach;
- g) operacje z zakresu finansowania i inwestycji są inwestycjami długoterminowymi, a ich czas trwania wynosi zazwyczaj 5–20 lat;
- h) inwestycje w ostatecznych odbiorców, którzy kwalifikują się zgodnie z odpowiednim produktem finansowym, mają postać głównych inwestycji⁽⁵⁴⁾. W należycie uzasadnionych przypadkach za kwalifikujące się inwestycje można uznać również inwestycje wtórne, jak określono w umowie w sprawie gwarancji.

5.2. Tematyczne produkty finansowe

5.2.1. Finansowanie dłużne udzielane przez partnera wykonawczego

Partner wykonawczy może zapewnić ostatecznym odbiorcom finansowanie w postaci bezpośrednich pożyczek lub innych form bezpośredniego finansowania dłużnego albo poprzez pośredników finansowych w celu ukierunkowania finansowania na odpowiedni obszar polityki o większej unijnej wartości dodanej.

5.2.2. Finansowanie kapitałowe udzielane przez partnera wykonawczego

Partnerzy wykonawczy mogą zapewniać ostatecznym odbiorcom finansowanie kapitałowe oraz finansowanie quasi-kapitałowe bezpośrednio⁽⁵⁵⁾ albo za pośrednictwem specjalnych funduszy i instrumentów inwestycyjnych. Inwestycje w fundusze lub inne instrumenty inwestycyjne oraz platformy wspierane przez gwarancję UE mogą również – w należycie uzasadnionych przypadkach – mieć niższy stopień podporządkowaną niż w przypadku innych inwestorów.

⁽⁵³⁾ W przypadku segmentu MŚP na poziomie funduszu wymaga się finansowania ze strony inwestorów prywatnych wynoszącego co najmniej 30 %. W przypadku instrumentów współfinansowania udział prywatny może być wnoszony także na poziomie inwestycji w każdego ostatecznego odbiorcę.

⁽⁵⁴⁾ Główne inwestycje oznaczają bezpośrednie lub pośrednie inwestycje (w tym w postaci długu) w ostatecznego odbiorcę, których efektem jest bezpośredni lub pośredni przepływ finansowania do ostatecznego odbiorcy.

⁽⁵⁵⁾ W ramach modułu unijnego segmentu MŚP nie dopuszcza się bezpośredniego finansowania kapitałowego ani quasi-kapitałowego.

6. SEGMENTY POLITYKI

6.1. Segment zrównoważonej infrastruktury

6.1.1. Obszary polityki, których dotyczą interwencje

Celem segmentu zrównoważonej infrastruktury jest wspieranie operacji z zakresu finansowania i inwestycji w zrównoważoną infrastrukturę w dziedzinach, o których mowa w art. 8 ust. 1 lit. a) rozporządzenia w sprawie InvestEU. Nie naruszając przepisów dotyczących działań wyłączonych (sekcja 2.3.3 niniejszych wytycznych inwestycyjnych) oraz zasad przydziału w ramach Funduszu InvestEU określonych w sekcji 2.6, każdy właściwy obszar związany ze zrównoważoną infrastrukturą wymieniony w załączniku II do rozporządzenia w sprawie InvestEU kwalifikuje się do wsparcia w ramach segmentu polityki dotyczącego zrównoważonej infrastruktury. Wsparcie to dotyczy głównie pkt 1, 2, 3, 4, 9, 10, 11, pkt 13 lit. d) oraz pkt 14 i 15 załącznika II do rozporządzenia w sprawie InvestEU, przy czym niektóre z tych punktów opisano bardziej szczegółowo w sekcjach 6.1.1.1–6.1.1.8, w sposób niewyczerpujący i orientacyjny. Kwalifikującym się dziedzinom można nadawać priorytet zgodnie z sekcją 2.3.2.1.

Finansowanie zapewniane przez partnerów wykonawczych musi mieć na celu zapewnienie wystarczającego stopnia dywersyfikacji sektorowej w zależności od produktów finansowych wdrażanych przez partnera wykonawczego, przy poszanowaniu ogólnego celu w postaci przeznaczania 60 % inwestycji na unijne cele dotyczące klimatu i środowiska.

W ramach segmentu polityki dotyczącego zrównoważonej infrastruktury można także ukierunkowywać wsparcie w ramach programów sektorowych (zob. sekcja 2.9 dotycząca łączenia). Ponadto wsparcie na rzecz inwestycji w ramach segmentu polityki dotyczącego zrównoważonej infrastruktury można połączyć ze wsparciem z funduszy objętych zarządzaniem dzielonym lub z RRF.

Celem wsparcia w ramach segmentu polityki dotyczącej zrównoważonej infrastruktury jest dodanie wartości przez zapewnienie dostępu do finansowania w każdym z poniższych przypadków:

- a) osiągnięcie celów i zadań polityki w zakresie zrównoważonego rozwoju określonych w skali europejskiej. Związane jest to na przykład z równoczesnym promowaniem celów gospodarczych, środowiskowych i społecznych, takich jak przestrzeganie zasad z zakresu ochrony środowiska, polityki społecznej i ładu korporacyjnego („ESG”) ⁽⁵⁶⁾;
- b) wspieranie rozwoju infrastruktury jako klasy aktywów poprzez promowanie spójnego stosowania wysokich norm zrównoważoności (w tym dostępności ⁽⁵⁷⁾), przejrzystości i porównywalności w obszarach opracowywania projektów, technik i produktów finansowania, monitorowania oraz danych;
- c) promowanie projektów o makroregionalnym lub transgranicznym oddziaływaniu, których koszty i korzyści rozkładają się na wiele państw członkowskich albo w przypadku których koszty pojawiają się na szczeblu krajowym lub lokalnym, natomiast korzyści – na poziomie transgranicznym lub w skali Unii;
- d) wspieranie projektów, w ramach których internalizuje się środowiskowe i społeczno-gospodarcze koszty i korzyści wynikające z priorytetów polityki UE. Wiązałoby się to na przykład z wkładami w przesunięcie międzygałęziowe i stosowanie zrównoważonych paliw w transporcie, z wkładem w efektywność materiałową i energetyczną, energię ze źródeł odnawialnych, poprawę jakości wody lub powietrza, ochronę środowiska, promowanie ochrony i przywrócenia bioróżnorodności w długim okresie, zrównoważoną infrastrukturę i rozwiązania oparte na zasobach przyrody, wspieranie biogospodarki, ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, zarządzanie dziedzictwem kulturowym, turystykę, charakterystykę energetyczną budynków itd. Obejmowałoby to także wspieranie rozwiązań w zakresie odnowy i modernizacji transportowych aktywów ruchomych;
- e) promowanie infrastruktury, sprzętu i innowacyjnych technologii transeuropejskiej sieci, które służą na przykład jako dobra publiczne dla systemu energetycznego i transportowego itd. Takie projekty mogą także mieć decydujące znaczenie dla osiągnięcia wyższego poziomu inwestycji w odnawialne źródła energii, efektywność energetyczną i reakcję strony popytowej, opiekę zdrowotną (np. e-zdrowie i rozwiązania w dziedzinie opieki), administrację publiczną (np. e-usługi publiczne), a także w kooperacyjną, opartą na sieci i zautomatyzowaną mobilność wykorzystującą alternatywne napędzane pojazdy;

⁽⁵⁶⁾ Zob. na przykład komunikat Komisji w sprawie finansowania zrównoważonego wzrostu gospodarczego (COM(2018) 97 final) oraz uwagi grupy ekspertów wysokiego szczebla ds. zrównoważonego finansowania w postaci sprawozdania końcowego opublikowanego dnia 31 stycznia 2018 r.; dokument dostępny online pod adresem: <https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/180131-sustainable-finance-final-report_en.pdf>.

⁽⁵⁷⁾ Zgodnie z wymogami w zakresie dostępności określonymi w europejskim akcie w sprawie dostępności (dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/882 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie wymogów dostępności produktów i usług (Dz.U. L 151 z 7.6.2019, s. 70)).

- f) promowanie zrównoważonej łączności cyfrowej oraz platform i infrastruktur danych w całej Unii, a także projektów wspierających szeroki zakres produktów i usług w dziedzinie komunikacji i technologii informacyjnych, których zrównoważony charakter obejmuje zwracanie uwagi na obieg zamknięty infrastruktury i sprzętu;
- g) promowanie opracowywania i eksploatacji zrównoważonej infrastruktury kosmicznej (orbitalnej oraz naziemnej) umożliwiającej funkcjonowanie usług kosmicznych i zastosowań opartych na przestrzeni kosmicznej;
- h) promowanie projektów przynoszących korzyści zależne od innych inwestycji w łańcuch lub sieć wartości lub dostaw, lub które wiążą się z wyższym ryzykiem dla inicjatorów;
- i) promowanie interoperacyjności w infrastrukturze transgranicznej i usługach transgranicznych, w tym cyfrowych platform i usług;
- j) promowanie wdrożenia infrastruktury badawczej i synergii z taką infrastrukturą, w tym e-infrastruktury, w całej Unii. Powinno ono koncentrować się na zmianach rynkowych odnoszących się do obiektów, zasobów i usług, które społeczności wykorzystują w celu wspierania innowacji;
- k) zajęcie się kwestią skutecznego funkcjonowania rynku wewnętrznego przez promowanie inwestycji rynkowych w ramach różnych systemów regulacyjnych ⁽⁵⁸⁾;
- l) osiągnięcie masy krytycznej, a także grupowanie i gromadzenie projektów w celu przyciągnięcia inwestorów prywatnych.

Wsparcie na rzecz obszarów polityki opisanych w sekcjach 6.1.1.1–6.1.1.8 mogą uzupełniać środki towarzyszące służące wspieraniu organów publicznych i promotorów projektów w rozwijaniu zdolności do zdefiniowania strategii inwestycyjnych, łączenia finansowania, planowania oraz grupowania projektów.

6.1.1.1. Rozwój sektora energetycznego

Wspieranie produkcji, dostaw lub wykorzystania czystej i **zrównoważonej energii ze źródeł odnawialnych** koncentruje się na projektach o wysokim postrzeganym ryzyku oraz wysokiej kapitałochłonności, umożliwiając dalszą integrację odnawialnych źródeł energii we wszystkich sektorach (wytwarzanie energii elektrycznej, ogrzewanie, chłodzenie i transport), a także innych bezemisyjnych i niskoemisyjnych źródeł energii i rozwiązań. W szczególności wsparcie to może obejmować projekty o charakterze transgranicznym lub morskim dotyczące odnawialnych źródeł energii (zob. także sekcja 6.1.1.7), projekty ukierunkowane na dekarbonizację budynków, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w procesach przemysłowych, produkcję i dostawę (na skalę handlową) niskoemisyjnego gazu (takiego jak niskoemisyjny czysty wodór lub biometan, zgodnie ze strategią w zakresie wodoru ⁽⁵⁹⁾) oraz projekty w zakresie zaawansowanych biopaliw, biomasy i innych zrównoważonych paliw alternatywnych, a także ich magazynowanie na miejscu. Wsparcia należy także udzielać lokalnym projektom w zakresie odnawialnych źródeł energii, takim jak projekty prowadzone przez społeczności energetyczne, często wiążące się ze zwiększaniem efektywności energetycznej. Wsparcie dla sektora energetycznego może w stosownych przypadkach przyczyniać się do osiągnięcia celów dyrektywy (UE) 2018/2001 w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych („dyrektywa w sprawie odnawialnych źródeł energii II” ⁽⁶⁰⁾) oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 w sprawie zarządzania unią energetyczną i działaniami w dziedzinie klimatu („rozporządzenie w sprawie zarządzania unią energetyczną” ⁽⁶¹⁾), a także wspierać efektywność energetyczną w ramach decyzji inwestycyjnych, w tym poprzez unijny mechanizm finansowania energii ze źródeł odnawialnych ⁽⁶²⁾.

⁽⁵⁸⁾ Państwa członkowskie posiadają wiele różnych ram regulacyjnych wspierających zrównoważoną infrastrukturę energetyczną, które obciążone są wieloma czynnikami ryzyka związanego z kształtowaniem polityki i rynku, a także z regulacjami, które zwiększają koszt kapitału inwestycji.

⁽⁵⁹⁾ Komunikat Komisji „Strategia w zakresie wodoru na rzecz Europy neutralnej dla klimatu” (COM(2020) 301 final).

⁽⁶⁰⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 82).

⁽⁶¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie zarządzania unią energetyczną i działaniami w dziedzinie klimatu, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 663/2009 i (WE) nr 715/2009, dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady 94/22/WE, 98/70/WE, 2009/31/WE, 2009/73/WE, 2010/31/UE, 2012/27/UE i 2013/30/UE, dyrektyw Rady 2009/119/WE i (UE) 2015/652 oraz uchylenia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 525/2013 (Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 1).

⁽⁶²⁾ Mechanizm finansowania energii ze źródeł odnawialnych ustanowiono w art. 33 rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną.

Wsparcie w ramach **efektywności energetycznej i oszczędności energii** będzie obejmować projekty zgodne z zobowiązaniami Unii podjętymi w ramach Agendy 2030 i porozumienia paryskiego oraz przyczyniać się do realizacji celów określonych w dyrektywie 2012/27/UE ⁽⁶³⁾ (ograniczenie zapotrzebowania na energię za pomocą środków służących oszczędzaniu energii oraz zarządzania popytem, stosowanie zasad gospodarki o obiegu zamkniętym, wspieranie systemu ciepłowniczego i produkcji energii w projektach kogeneracji, które ograniczają zużycie energii oraz zapobiegają emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń). Wsparcie będzie obejmować projekty zgodne z inicjatywą „Fala renowacji” ⁽⁶⁴⁾, w szczególności z trzema obszarami, na których inicjatywa ta się koncentruje: rozwiązanie problemu ubóstwa energetycznego i budynków o najgorszej charakterystyce energetycznej; renowacja budynków publicznych, takich jak placówki administracyjne, edukacyjne i opieki zdrowotnej, oraz obniżenie emisyjności ogrzewania i chłodzenia. Należy wspierać projekty modernizujące systemy ogrzewania i chłodzenia budynków, ponieważ mają one zasadnicze znaczenie dla dekarbonizacji zasobów budowlanych w UE. Wykorzystanie lokalnego potencjału energii odnawialnej ma również kluczowe znaczenie dla zmniejszenia zależności UE od importowanych paliw kopalnych. Wsparcie to będzie obejmować także **renowację istniejących budynków pod kątem efektywności energetycznej**, której celem lub wynikiem jest poprawa charakterystyki energetycznej budynków zgodnie co najmniej jednym z kryteriów określonych w art. 10 ust. 6 dyrektywy 2010/31/UE w sprawie charakterystyki energetycznej budynków ⁽⁶⁵⁾ (np. poprawa osiągnięta dzięki takiej renowacji przez porównanie świadectw charakterystyki energetycznej wydanych przed renowacją i po jej zakończeniu), a także budowanie **wysoce energooszczędnych nowych budynków dopiero po przekroczeniu krajowych norm dotyczących budynków o niemal zerowym zużyciu energii** (biorąc pod uwagę określony w przepisach termin osiągnięcia stanu, w którym wszystkie nowe budynki w UE będą budynkami o niemal zerowym zużyciu energii – od dnia 31 grudnia 2020 r.), w tym modernizację budynków dzięki inteligentnym gotowym technologiom oraz ich włączenie do połączonego systemu energetycznego, magazynowego, cyfrowego i transportowego m.in. poprzez wdrożenie infrastruktury elektromobilności zgodnie z dyrektywą 2010/31/UE ⁽⁶⁶⁾. Wsparcie obejmie również projekty dotyczące charakterystyki energetycznej budynków w całym cyklu życia, a także projekty wykorzystujące Level(s) – europejskie ramy wskaźników dla zrównoważonych budynków ⁽⁶⁷⁾. Wsparcie to będzie ukierunkowane także na ograniczenie energochłonności przedsiębiorstw poprzez większą wydajność procesów lub produkcję produktów o niższym śladzie węglowym, a także rozwijanie innowacyjnych bezemisyjnych i niskoemisyjnych systemów ciepłowniczych oraz kogeneracji.

Rozwój i **modernizacja zrównoważonej infrastruktury energetycznej** oraz przekształcenie jej w infrastrukturę inteligentną muszą dotyczyć infrastruktury służącej do przesyłu i dystrybucji. Będzie ono obejmować również wspieranie projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, jak określono w rozporządzeniu w sprawie wytycznych dotyczących transeuropejskiej infrastruktury energetycznej ⁽⁶⁸⁾, oraz cyfryzację i modernizację sieci energetycznych w celu ułatwienia szerszego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, a także projekty dotyczące elastyczności popytu i magazynowania energii.

Wsparcie z InvestEU będzie także służyć do promowania wdrażania technologii niskoemisyjnych: projektów, które obejmują technologie **wychwytywania, transportowania, składowania lub utylizacji dwutlenku węgla („CCUS”)** oraz infrastrukturę do wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, ciepła i zimna, gazów niskoemisyjnych (takich jak wodór) lub procesy przemysłowe, a także instalacje bioenergetyczne i zakłady wytwórcze przyczyniające się do transformacji energetycznej, lub usuwanie dwutlenku węgla.

6.1.1.2. Rozwój zrównoważonej infrastruktury transportowej oraz tworzenie rozwiązań w zakresie urządzeń i innowacyjnych technologii

Wsparcie w ramach rozwoju zrównoważonej infrastruktury transportowej oraz tworzenia rozwiązań w zakresie urządzeń i innowacyjnych technologii będzie ukierunkowywane na rozwój zrównoważonej i bezpiecznej infrastruktury transportowej, suprastruktur, rozwiązań i sprzętu służących mobilności, a także innowacyjnych technologii, zgodnie z priorytetami Unii w zakresie transportu, strategią na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności ⁽⁶⁹⁾ oraz z zobowiązaniami podjętymi na mocy porozumienia paryskiego. Wsparcie to będzie obejmować projekty wspierające rozwój infrastruktury **transeuropejskiej sieci transportowej („TEN-T”)**, remonty i modernizację istniejącej infrastruktury i komponentów poziomu połączeń międzysystemowych we wszystkich rodzajach transportu, w tym ich węzłów miejskich, portów morskich i śródlądowych, portów lotniczych, terminali multimodalnych oraz połączeń takich terminali z głównymi sieciami, a także aplikacji telematycznych, o których mowa w rozporządzeniu w sprawie TEN-T ⁽⁷⁰⁾.

⁽⁶³⁾ Dyrektywa 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektyw 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchylecia dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE (Dz.U. L 315 z 14.11.2012, s. 1).

⁽⁶⁴⁾ Komunikat Komisji „Fala renowacji na potrzeby Europy – ekologizacja budynków, tworzenie miejsc pracy, poprawa jakości życia”, (COM(2020) 662 final).

⁽⁶⁵⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (Dz.U. L 153 z 18.6.2010, s. 13).

⁽⁶⁶⁾ Dz.U. L 153 z 18.6.2010, s. 13.

⁽⁶⁷⁾ https://ec.europa.eu/environment/topics/circular-economy/levels_pl

⁽⁶⁸⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 347/2013 z dnia 17 kwietnia 2013 r. w sprawie wytycznych dotyczących transeuropejskiej infrastruktury energetycznej, uchylające decyzję nr 1364/2006/WE oraz zmieniające rozporządzenia (WE) nr 713/2009, (WE) nr 714/2009 i (WE) nr 715/2009 (Dz.U. L 115 z 25.4.2013, s. 39).

⁽⁶⁹⁾ Komunikat Komisji „Strategia na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności – europejski transport na drodze ku przyszłości” (COM(2020) 789 final).

⁽⁷⁰⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1315/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie unijnych wytycznych dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej i uchylające decyzję nr 661/2010/UE (Dz.U. L 348 z 20.12.2013, s. 1).

Wsparcie będzie ukierunkowane w szczególności na projekty związane z siecią bazową TEN-T, określone w planach prac dotyczących korytarzy sieci bazowej, które są ukierunkowane na brakujące połączenia, wąskie gardła lub połączenia transgraniczne. W stosownych przypadkach będzie ono obejmować: remonty i modernizację istniejącej infrastruktury transportu kolejowego, drogowego, wodnego i powietrznego, zwiększenie bezpieczeństwa, stosowanie odpowiednich procedur zarządzania bezpieczeństwem oraz poprawę efektywności środowiskowej, w tym wdrożenie systemów inteligentnego zarządzania transportem, takich jak ITS ⁽¹⁾, RIS ⁽²⁾, ERTMS ⁽³⁾ i SESAR, w tym urządzeń pokładowych, a także cyfrowej infrastruktury transportowej na potrzeby interoperacyjnej wymiany oraz przekazywania danych między różnymi rodzajami transportu i sektorami. Wsparcie obejmie także opracowywanie i wdrażanie nowych technologii i usług transportowych, np. w zakresie opartych na sieci i autonomicznych środków transportu czy zintegrowanych systemów biletowych, a także mniej zanieczyszczających rodzajów transportu lądowego i morskiego (w tym zapobieganie wyciekom ropy naftowej ze statków). Będzie to także obejmować wsparcie w zakresie dostosowania sieci TEN-T, aby zaspokoić wojskowe potrzeby w zakresie mobilności, o ile taka infrastruktura spełnia zarówno cywilne, jak i wojskowe potrzeby (podwójne zastosowanie).

Wsparcie będzie ukierunkowane także na **projekty infrastrukturalne TEN-T przewidujące wykorzystanie co najmniej dwóch różnych rodzajów transportu**, szczególnie multimodalne terminale towarowe oraz platformy logistyczne, a także węzły transportowe w przewozie osób. Wsparcie będzie ukierunkowane również na połączenia multimodalne i odcinki obejmujące lokalne pętle abonenckie umożliwiające przeniesienie przepływu towarów lub pasażerów na bardziej zrównoważone rodzaje transportu takie jak transport kolejowy, publiczny/zbiorowy, żegluga śródlądowa lub żegluga morska bliskiego zasięgu.

Wsparcia można udzielać na cele **projektów w zakresie inteligentnej i zrównoważonej mobilności w miastach**, w szczególności multimodalnych węzłów transportowych w przewozie osób, aktywnych rodzajów transportu, śródlądowych dróg wodnych oraz innowacyjnych rozwiązań w zakresie mobilności, cyfrowej infrastruktury transportowej na rzecz sprawnego i skutecznego łączenia rodzajów transportu oraz infrastruktury na potrzeby aktywnej i bezemisyjnej mobilności. Projekty ukierunkowane na promowanie przejścia na zrównoważone rodzaje transportu muszą koncentrować się na poprawie bezpieczeństwa użytkowników i niedyskryminacyjnej dostępności, w tym dla osób o ograniczonej możliwości poruszania się. Celem projektów będzie także poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego zgodnie z unijnym celem wyeliminowania śmiertelnych i powodujących poważne obrażenia wypadków na europejskich drogach do 2050 r., ze zwróceniem szczególnej uwagi na niechronionych użytkowników dróg takich jak rowerzyści i piesi.

W zakresie **odnowy i modernizacji transportowych aktywów ruchomych** należy traktować priorytetowo niedyskryminacyjne projekty zakupu taboru kolejowego do wykorzystania w transporcie kolejowym i statków do wykorzystania w transporcie wodnym śródlądowym i morskim. Jeżeli chodzi o transport kolejowy i żeglugę śródlądową, objęte będą również inwestycje w istniejący tabor kolejowy i istniejące statki, np. w sprzęt cyfrowy RIS, ograniczenie hałasu oraz wyposażenie w ERTMS i cyfrowe sprzęgi samoczynne. Wsparcie to obejmie także projekty w zakresie lotnictwa, żeglugi, morskich i śródlądowych dróg wodnych, sektorów uwzględniających zasady gospodarki o obiegu zamkniętym i dążących do przejścia na zrównoważone paliwa alternatywne, ograniczenie wszelkiego rodzaju zanieczyszczeń oraz udzielenie pomocy przemysłowi, jeżeli chodzi o wypełnienie kolejnych zobowiązań związanych z emisją gazów cieplarnianych, w tym wsparcie bezemisyjnych statków oraz zastąpienia starych statków powietrznych i statków statkami powietrznymi i statkami nowej generacji, co umożliwi osiągnięcie znacznego zmniejszenia emisji, w oparciu o pełny cykl życia emisji. Kwalifikują się ponadto statki oraz bezemisyjne i niskoemisyjne pojazdy drogowe (zob. poniższy akapit dotyczący infrastruktury paliw alternatywnych).

Wsparcie na rzecz **projektów dotyczących infrastruktury kolejowej, innych projektów kolejowych, projektów dotyczących infrastruktury żeglugi śródlądowej, transportu zbiorowego i portów morskich oraz autostrad morskich** może być udzielane na inwestycje, które zapobiegają emisjom gazów cieplarnianych i toksycznych zanieczyszczeń lub hałasowi albo ograniczają takie emisje i hałas. Inwestycje takie mogą być ukierunkowane także na portowe urządzenia odbiorcze i inne sposoby umożliwiające zastosowanie środków ochrony środowiska, a także inwestycje w połączoną zrównoważoną infrastrukturę, w tym wdrożenie drobnej infrastruktury na potrzeby paliw alternatywnych i innych rozwiązań umożliwiających ograniczenie całkowitego śladu węglowego portów. Można wspierać także inwestycje w zazielenianie infrastruktury portów lotniczych i powiązanych usług (takich jak obsługa naziemna, operacje ruchu naziemnego, statki powietrzne na ziemi), które zapobiegają emisjom lub hałasowi lub je ograniczają.

Można wspierać wdrażanie **infrastruktury ładowania i uzupełniania paliwa** dla energii elektrycznej, wodoru oraz skroplonego lub sprężonego gazu ziemnego zmieszanego w dużym stopniu z biometanem (> 50 %) dla wszystkich rodzajów transportu, wprowadzanie do użytku parków samochodowych składających się z niskoemisyjnych i bezemisyjnych pojazdów, a także platform inteligentnej łączności i interoperacyjnych usług. Podczas odnawiania parków samochodowych należy zadbać także o to, by spełniały one wysokie normy bezpieczeństwa, które mają zastosowanie. Jeżeli odnawianie polega na modernizacji, pojazdy muszą być zmodernizowane w taki sposób, aby spełniały normę zerowej emisji z rury wydechowej. Można wspierać wprowadzanie do użytku bezemisyjnych i niskoemisyjnych statków i parków samochodowych korzystających ze zrównoważonych paliw alternatywnych (w tym LNG) oraz statków powietrznych korzystających ze zrównoważonych źródeł energii. Modernizacja statków umożliwi korzystanie ze zrównoważonych paliw alternatywnych lub energii elektrycznej w żegludzie morskiej i śródlądowej. Jeżeli chodzi o powiązane inwestycje, priorytetowo trakto-

⁽¹⁾ Inteligentny system transportu.

⁽²⁾ Usługi informacji rzecznej.

⁽³⁾ Europejski system zarządzania ruchem kolejowym.

wane będą: (i) wdrożenie dostępnej publicznie infrastruktury uzupełniania paliwa i ładowania, przy uwzględnieniu zasad gospodarki o obiegu zamkniętym; (ii) infrastruktura uzupełniania paliwa i ładowania, z której będą korzystać parki pojazdów organów publicznych lub operatorów w celu wywiązania się z obowiązków świadczenia usługi publicznej w ramach zamówienia publicznego na usługi oraz (iii) wykorzystanie – w parkach pojazdów i flotach do celów usługi publicznej i do celów prywatnych – bezemisyjnych i niskoemisyjnych lekkich i ciężkich pojazdów oraz bezemisyjnych i niskoemisyjnych statków i flot napędzanych zrównoważonymi paliwami alternatywnymi lub niskoemisyjnych statków powietrznych napędzanych zrównoważonymi źródłami energii. Infrastruktura drogowa musi być dostępna dla ogółu społeczeństwa bez ograniczeń; w ramach takiej infrastruktury będzie zapewniana możliwość dokonywania w prosty sposób płatności *ad hoc* (np. płatności kartą), aby użytkownicy pojazdów mogli ładować baterie pojazdów bez potrzeby dokonywania zamówienia publicznego na usługi z danym operatorem. Za pośrednictwem wspólnych lub krajowych punktów dostępu przekazywane będą ponadto dostępne dane statyczne i dynamiczne. Te wymogi dotyczące dostępności publicznej nie będą miały zastosowania w przypadku infrastruktury służącej do uzupełniania paliwa lub ładowania baterii pojazdów w prywatnie zarządzanych stacjach lub stacjach prowadzonych przez prywatnych operatorów, które obsługują własne środki transportowe. Można wspierać infrastrukturę służącą do rozwoju, produkcji oraz dostaw zrównoważonych paliw alternatywnych dla lotnictwa oraz transportu lądowego i wodnego, wdrażając unijne polityki dotyczące dekarbonizacji transportu (takie jak: ReFuelEU Aviation, FuelEU Maritime).

Można wspierać **inne projekty na rzecz inteligentnej i zrównoważonej mobilności** na obszarach miejskich oraz wiejskich dotyczące: bezpieczeństwa ruchu drogowego; dostępności; obniżenia emisji oraz poziomu hałasu; opracowywania i wdrażania nowych technologii i usług transportowych, np. w zakresie opartych na sieci i autonomicznych rodzajów transportu lub zintegrowanych systemów biletowych.

Wsparcie w ramach Funduszu InvestEU może być udzielane na środki opracowane w celu poprawy, osiągnięcia lub utrzymania zgodności z normami, w tym z normami środowiskowymi lub normami bezpieczeństwa, a także na projekty mające na celu **utrzymanie lub modernizację istniejącej infrastruktury transportowej**, odnowienie istniejącej infrastruktury transportowej lub bezpiecznych parkingów i obiektów parkingowych.

6.1.1.3. Środowisko i zasoby

Oczekuje się, że Fundusz InvestEU uruchomi inwestycje związane z kapitałem naturalnym i gospodarką o obiegu zamkniętym ⁽⁷⁴⁾. W tym celu, poza zazielenianiem inwestycji w tradycyjnych obszarach infrastruktury wymienionych w niniejszej sekcji 6.1.1.3, inwestycje te będą obejmować np. projekty dotyczące mobilności ukierunkowane na walkę z zanieczyszczeniem powietrza i hałasem, ochronę przyrody, zużycie energii i zapobieganie wypadkom.

Wsparcie na rzecz **zasobów wodnych, w tym zaopatrzenia w wodę pitną i gospodarki ściekowej, zapobiegania powodziom**, wydajności sieci, ograniczenia wycieków, infrastruktury służącej do odprowadzania i oczyszczania ścieków, **infrastruktury nadbrzeżnej i innej zielonej infrastruktury powiązanej z gospodarką wodną**, które będzie obejmować projekty inwestycyjne oraz usługi towarzyszące wspierające wdrażanie unijnych polityk ochrony środowiska dotyczących lądowych i morskich zasobów wodnych oraz powiązanych usług ekosystemowych, określonych np. w dyrektywach 2008/56/WE ⁽⁷⁵⁾, 2000/60/WE ⁽⁷⁶⁾ i 2007/60/WE ⁽⁷⁷⁾, dyrektywach Rady 98/83/WE ⁽⁷⁸⁾, 91/271/EWG ⁽⁷⁹⁾ i 91/676/EWG ⁽⁸⁰⁾, rozporządzeniu (UE) 2019/1009 ⁽⁸¹⁾ i rozporządzeniu (WE) nr 1107/2009 ⁽⁸²⁾. Szczególną uwagę należy poświęcić (i) zapewnieniu wszystkim obywatelom Unii dostępu do zaopatrzenia w wodę oraz do sieci sanitarnej poprzez uzupełnienie i utrzymywanie infrastruktury na potrzeby wody pitnej oraz oczyszczania ścieków spełniającej kryteria dotyczące efektywności energetycznej i zapobiegania wyciekom, a także (ii) zapewnieniu zgodności z ramową dyrektywą wodną (2000/60/WE) oraz dyrektywą powodziową (2007/60/WE) z uwzględnieniem środków przewidzianych w planach gospodarowania wodami w dorzeczu oraz planach zarządzania ryzykiem powodziowym, w szczególności inwestycji zapewniających dobry stan ekologiczny rzek, renowacji lub modernizacji istniejących elektrowni wodnych w celu zwiększenia efektywności i ograniczenia oddziaływania na środowisko, ograniczenia zanieczyszczeń rozproszonych z rolnictwa, akwakultury i ze źródeł przemysłowych, rozwiązań w zakresie efektywności wodnej, ponownego wykorzystania wody w każdym sektorze oraz rozwiązań opartych na zasobach przyrody w celu ograniczenia ryzyka powodziowego.

⁽⁷⁴⁾ Komunikat Komisji „Decydujący moment dla Europy: naprawa i przygotowanie na następną generację” (COM(2020) 456 final).

⁽⁷⁵⁾ Dyrektywa 2008/56/WE ustanawiająca ramy działań Wspólnoty w dziedzinie polityki środowiska morskiego („dyrektywa ramowa w sprawie strategii morskiej”) (Dz.U. L 164 z 25.6.2008, s. 19).

⁽⁷⁶⁾ Dyrektywa 2000/60/WE ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej („ramowa dyrektywa wodna”) (Dz.U. L 327 z 22.12.2000, s. 1).

⁽⁷⁷⁾ Dyrektywa 2007/60/WE w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim („dyrektywa powodziowa”) (Dz.U. L 288 z 6.11.2007, s. 27).

⁽⁷⁸⁾ Dyrektywa Rady 98/83/WE z dnia 3 listopada 1998 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi („dyrektywa w sprawie wody pitnej”) (Dz.U. L 330 z 5.12.1998, s. 32).

⁽⁷⁹⁾ Dyrektywa Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 r. dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych („dyrektywa o ściekach komunalnych”) (Dz.U. L 135 z 30.5.1991, s. 40).

⁽⁸⁰⁾ Dyrektywa Rady 91/676/EWG z dnia 12 grudnia 1991 r. dotycząca ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego („dyrektywa azotanowa”) (Dz.U. L 375 z 31.12.1991, s. 1).

⁽⁸¹⁾ Rozporządzenie (UE) 2019/1009 ustanawiające przepisy dotyczące udostępniania na rynku produktów nawozowych UE, zmieniające rozporządzenia (WE) nr 1069/2009 i (WE) nr 1107/2009 oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 2003/2003 („rozporządzenie w sprawie produktów nawozowych”) (Dz.U. L 170 z 25.6.2019, s. 1).

⁽⁸²⁾ Rozporządzenie (WE) nr 1107/2009 dotyczące wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin i uchylające dyrektywy Rady 79/117/EWG i 91/414/EWG („rozporządzenie w sprawie środków ochrony roślin”) (Dz.U. L 309 z 24.11.2009, s. 1).

Wsparcie na rzecz **infrastruktury gospodarowania odpadami**, tj. infrastruktury niezbędnej do wspierania przejścia na gospodarkę o bardziej zamkniętym obiegu w państwach członkowskich, a zwłaszcza postępów we wdrażaniu unijnej hierarchii postępowania z odpadami, traktując priorytetowo zapobieganie powstawaniu odpadów. Bez uszczerbku dla kryteriów wykluczenia określonych w załączniku V do rozporządzenia w sprawie InvestEU projekty inwestycyjne powinny obejmować wdrażanie planów gospodarki odpadami oraz programy zapobiegania powstawaniu odpadów (na podstawie zmienionej dyrektywy ramowej w sprawie odpadów 2008/98/WE⁽⁸³⁾), tworzenie i wspieranie sieci ponownego użycia i napraw, a także ustanawianie funkcjonalnych programów segregacji i zbierania odpadów oraz instalacji recyklingu (w tym do celów odrębnego zbierania bioodpadów komunalnych i wyrobów włókienniczych).

Inwestycje we **wzmocnienie i odbudowę ekosystemów oraz usług ekosystemowych**, które muszą koncentrować się na projektach promujących ochronę kapitału naturalnego pod względem bioróżnorodności, jego odbudowę, zarządzanie nim oraz jego wzmocnienie, a także korzyści z przystosowania, w tym za pomocą projektów na rzecz zielonej i niebieskiej infrastruktury. Inwestycje takie będą obejmować ekosystemowe odpowiedzi na wyzwania w obszarach takich jak systemy powietrza i klimatu, morze, ląd, gleba, leśnictwo, rolnictwo, woda i odpady oraz transport i energia. Wsparcie będzie obejmować także środki ukierunkowane na osiągnięcie celów strategii „bioróżnorodności”⁽⁸⁴⁾ oraz strategii „od pola do stołu”⁽⁸⁵⁾ poprzez usprawnienie łańcuchów wartości w sektorze produkcji żywności (kiedy nie wchodzi one w zakres segmentu MŚP). Należy zachęcać zwłaszcza do realizacji projektów transgranicznych, a także projektów promujących **zrównoważone dziedzictwo kulturowe**. Wsparcie może obejmować także **rekultywację terenów przemysłowych** (także zanieczyszczonych) i przywracanie takich terenów do zrównoważonego użytkowania.

Wsparcie **zrównoważonego rozwoju na obszarach miejskich, wiejskich, nadbrzeżnych i morskich oraz szeroko rozumianej biogospodarki** powinno obejmować projekty infrastrukturalne nieuwzględnione w innych dziedzinach i skoncentrowane na danym obszarze geograficznym, w tym inwestycje w przyrodę i rozwiązania oparte na zasobach przyrody, których celem jest zapobieganie emisjom gazów cieplarnianych, toksycznych zanieczyszczeń, hałasu i innym skutkom lub zależnościom od kapitału naturalnego lub kontrolowanie takich emisji, skutków lub zależności przy jednoczesnym promowaniu przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym. Wsparcie to będzie obejmować projekty infrastrukturalne ukierunkowane na promowanie sprzyjających włączeniu społecznemu i dostępnych inteligentnych miast oraz ich sieci, regionów i sektorów. Objęte będą także projekty, których celem jest rozwijanie biogospodarki dzięki inwestycjom w bioprzemysł, morskie i lądowe bio-rozwiązania zastępujące rozwiązania energochłonne lub oparte na wykorzystaniu surowców kopalnych, w akwakulturę oraz w niebieskie i zielone biotechnologie. Wsparcie może dotyczyć także mórz i oceanów za pośrednictwem dziedziny, jaką jest niebieska gospodarka i jej zasady finansowania, w szczególności za pośrednictwem energii z morskich źródeł odnawialnych oraz gospodarki o obiegu zamkniętym.

Wsparcie w ramach **działań w dziedzinie zmiany klimatu, przystosowania się do niej i jej łagodzenia, w tym zmniejszania ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi**, będzie obejmować projekty infrastrukturalne ukierunkowane na przystosowanie się do zmiany klimatu oraz zwiększenie odporności na bieżące i przyszłe warunki klimatyczne. Będzie ono obejmować m.in. ochronę nisko położonych obszarów, obszarów przybrzeżnych oraz inne środki powiązane z podnoszeniem się poziomu wód morskich, zapobieganiem powodziom, lepszym i zrównoważonym wykorzystaniem zaopatrzenia w wodę pitną oraz zapobieganiem suszy, a także przystosowaniem infrastruktury do skrajnych temperatur. Wsparcie to może obejmować także innowacyjne technologie, które przyczyniają się do realizacji celów Unii dotyczących odporności środowiska na zmianę klimatu lub zrównoważonego rozwoju społecznego i które spełniają normy Unii dotyczące równowagi środowiska lub zrównoważonego rozwoju społecznego.

Wsparcie **projektów i przedsiębiorstw, które wdrażają gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zrównoważone użytkowanie surowców**, zgodnie z celami planu działania dotyczącego gospodarki o obiegu zamkniętym⁽⁸⁶⁾. Wsparcie to będzie obejmować m.in. projekty uwzględniające aspekty efektywnego gospodarowania zasobami w procesie produkcji i cyklu życia produktów oraz wszystkie strategie ukierunkowane na zapewnienie maksymalizacji wartości i okresu życia produktów, aktywów i zasobów materiałowych, a także infrastrukturę i usługi sprzyjające przemysłowej symbiozie i dzieleniu się aktywami między zakładami przemysłowymi we wszystkich sektorach a społecznościami miejskimi i wiejskimi. Obejmuje to także stosowanie modeli biznesowych opartych na obiegu zamkniętym, które prowadzą do dematerializacji, serwicyzacji oraz intensywniejszego i bardziej efektywnego wykorzystania produktów i zasobów, przy jednoczesnej interaktywacji lub wyeliminowaniu negatywnych efektów zewnętrznych. Projekty inwestycyjne powinny uwzględniać także działania obejmujące cały łańcuch wartości surowców wtórnych, w tym systemy zamkniętego obiegu, eliminowanie – na etapach od przetwarzania surowców po recykling – stosowanych wcześniej toksycznych i problematycznych chemikaliów i substancji. Szczególna uwaga zostanie zwrócona na sektory zużywające najwięcej zasobów i mające wysoki potencjał wprowadzenia obiegu zamkniętego, tzn. elektronikę i technologie informacyjno-komunikacyjne (ICT), baterie i pojazdy, opakowania, tworzywa sztuczne, wyroby włókiennicze, budownictwo i budynki oraz żywność, wodę i składniki pokarmowe.

⁽⁸³⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy (Dz.U. L 312 z 22.11.2008, s. 3), zmieniona dyrektywą (UE) 2018/851 (Dz.U. L 150 z 14.6.2018, s. 109).

⁽⁸⁴⁾ Komunikat Komisji „Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności 2030 – Przywracanie przyrody do naszego życia” (COM(2020) 380 final).

⁽⁸⁵⁾ Komunikat Komisji w sprawie strategii „od pola do stołu” na rzecz sprawiedliwego, zdrowego i przyjaznego dla środowiska systemu żywnościowego (COM(2020) 381 final).

⁽⁸⁶⁾ Komunikat Komisji „Nowy plan działania UE dotyczący gospodarki o obiegu zamkniętym na rzecz czystszej i bardziej konkurencyjnej Europy” (COM(2020) 98 final).

Wsparcie na rzecz operacji, które wspierają **dekarbonizację** sektorów energochłonnych oraz znaczne obniżenie emisyjności takich sektorów, w tym na rzecz systemów zamkniętego obiegu i wdrożenia innowacyjnych technologii niskoemisyjnych, takich jak magazynowanie energii, wychwytywanie, transportowanie, składowanie lub utylizacja dwutlenku węgla (CCUS), a także operacji promujących dekarbonizację produkcji energii i łańcucha jej dystrybucji przez stopniowe odcięcie od węgla i ropy naftowej oraz stopniowe zastępowanie gazu ziemnego gazami niskoemisyjnymi. Promowane będą również systemy oparte na obiegu zamkniętym w ramach energochłonnego przetwarzania materiałów, takich jak stal, aluminium, tworzywa sztuczne i cement, służące wyeliminowaniu zanieczyszczeń, które powodują utratę wartości recyklatów.

6.1.1.4. Rozwój zrównoważonej i bezpiecznej infrastruktury łączności cyfrowej

Wsparcie rozwoju zrównoważonej i bezpiecznej **infrastruktury łączności cyfrowej** musi koncentrować się na projektach wspierających szeroki zakres produktów i usług w dziedzinie komunikacji i technologii informacyjnej. Takie wsparcie może obejmować na przykład projekty wspierające uniwersalne (tj. obejmujące obszary wiejskie/peryferyjne) uruchamianie infrastruktury, wdrażanie cyfrowych sieci o bardzo dużej przepustowości, w tym poprzez wdrażanie przewodowych i bezprzewodowych systemów łączności, m.in. systemów światłowodowych i systemów łączności 5G, oraz inwestycje niezbędne w celu osiągnięcia unijnych strategicznych celów łączności cyfrowej zdefiniowanych w komunikacie „Łączność dla konkurencyjnego jednolitego rynku cyfrowego” ⁽⁸⁷⁾.

Wsparcie to będzie ukierunkowane także na projekty mające na celu zwiększenie zdolności i odporności unijnych sieci (np. zabezpieczonych kwantowo sieci komunikacyjnych, międzyregionalnej i międzynarodowej łączności, m.in. za pomocą kabli lądowych i podmorskich, systemów satelitarnych, ośrodków przetwarzania danych oraz sieci ochrony publicznej i pomocy w przypadku klęsk żywiołowych) oraz wspieranie transformacji cyfrowej najważniejszych usług publicznych.

Celem takiego wsparcia będzie również uruchomienie w UE zrównoważonej infrastruktury o bardzo dużej przepływności na potrzeby chmury obliczeniowej (np. wdrożenie programowalnej infrastruktury do optymalizacji równoważenia obciążeń między chmurami oraz sieci zielonej łączności na potrzeby łączenia infrastruktury chmur), a także wspieranie najlepszych w swojej klasie energooszczędnych europejskich ośrodków przetwarzania danych wraz z modernizacją ośrodków przetwarzania danych zarówno w odniesieniu do dużych, jak i małych przedsiębiorstw (np. nowe systemy chłodzenia i systemy zarządzania energią).

Odpowiedni cel inwestycyjny będzie stanowi także infrastruktura łączności cyfrowej, np. ukierunkowana na optymalizację infrastruktury transportowej i energetycznej, optymalizację zużycia energii w budynkach, ograniczenie odpadów i zanieczyszczeń oraz optymalizację wykorzystania zasobów naturalnych poprzez rozwiązania cyfrowe.

Jednocześnie należy ukierunkowywać się na projekty mające na celu ograniczenie lub unikanie emisji gazów cieplarnianych oraz wdrażanie infrastruktury zaprojektowanej w taki sposób, aby była trwała, mogła być reperowana i modernizowana oraz nadawała się do recyklingu, zgodnie z Europejskim Zielonym Ładem.

6.1.1.5. Rozwój zrównoważonej infrastruktury kosmicznej

Wsparcie zrównoważonego rozwoju i modernizacji nowej oraz istniejącej infrastruktury orbitalnej oraz lądowej. Umożliwi to zazielenianie przemysłu kosmicznego w przypadku raket nośnych i statków kosmicznych (np. satelitów) oraz powiązanych segmentów naziemnych. Obejmuje to dostosowanie obiektów do produkcji, montażu, testowania, obsługi, konserwacji i wynoszenia na orbitę w celu opracowania bardziej zielonych statków kosmicznych, systemów wynoszenia na orbitę oraz powiązanych obiektów. Obejmuje to także czystsze wykorzystywanie kosmosu poprzez deorbitację i wycofanie z eksploatacji statków kosmicznych.

Wsparcie na rzecz komponentów programu kosmicznego Unii oraz powiązanych usług, a także wsparcie na rzecz osiągnięcia celów „Strategii kosmicznej dla Europy” ⁽⁸⁸⁾ w celu maksymalizacji korzyści dla społeczeństwa i gospodarki Unii. Umożliwi to opracowanie specjalnych usług i zastosowań spełniających istniejące i pojawiające się potrzeby użytkowników, w tym w obszarach priorytetowych takich jak zmiana klimatu, zrównoważony rozwój, łączność i bezpieczeństwo.

6.1.1.6. Rozwój zrównoważonej infrastruktury turystycznej

Wsparcie na rzecz rozwoju zrównoważonej infrastruktury turystycznej i usług turystycznych musi przyczynić się do wzmocnienia długoterminowej konkurencyjności sektora poprzez wspieranie projektów sprzyjających powstaniu zrównoważonej, innowacyjnej i cyfrowej turystyki.

⁽⁸⁷⁾ Komunikat Komisji „Łączność dla konkurencyjnego jednolitego rynku cyfrowego: w kierunku europejskiego społeczeństwa gigabitowego” (COM(2016) 587 final).

⁽⁸⁸⁾ Komunikat Komisji „Strategia w kosmicznej dla Europy” (COM(2016) 705 final).

6.1.1.7. Rozwój obszarów morskich na rzecz dekarbonizacji

Wsparcie w tych obszarach musi przyczyniać się do generowania morskiej energii elektrycznej w celu zaspokojenia przyszłego zapotrzebowania na energię. Powinno ono także ograniczać skalę zapotrzebowania na zasoby gruntowe w UE poprzez poprawę produktywności zasobów wodnych i morskich, takich jak na przykład produkcja i wykorzystanie alg i innych nowych źródeł białka, które mają potencjał złagodzenia presji na uprawy rolne.

Wsparcie musi koncentrować się na wdrażaniu:

- a) pływających farm wiatrowych;
- b) rozbudowy portów w celu przekształcenia ich z węzłów transportowych w węzły obsługujące przemysł morskich farm;
- c) okablowania na potrzeby sieci przesyłowej morskiej energii ze szczególnym uwzględnieniem połączeń prądu przemiennego z turbin do węzłów, które następnie wykorzystują połączenia wzajemne prądu stałego z lądem;
- d) urządzeń do odbierania energii fal i pływów morskich;
- e) akwakultury morskiej.

6.1.1.8. Inwestycja strategiczna w infrastrukturę krytyczną

Inwestycja strategiczna w segmencie zrównoważonej infrastruktury może być ukierunkowana na projekty przyczyniające się do stabilności, operacyjnego bezpieczeństwa i odporności części infrastruktury krytycznej, fizycznych bądź wirtualnych, lub łańcuchów dostaw do infrastruktury krytycznej, lub bezpośrednio do krytycznych elementów infrastruktury, w szczególności w kontekście zielonej i cyfrowej transformacji w Unii.

Wspierane operacje mogą być ukierunkowane na przedsiębiorstwa, w tym MŚP, produkujące towary i usługi o zasadniczym znaczeniu dla funkcjonowania i utrzymania infrastruktury krytycznej o priorytetowym znaczeniu, jak określono w niniejszej sekcji 6.1.1.8.

Operacje z zakresu inwestycji dotyczące **infrastruktury krytycznej** mogą być ukierunkowane na operacje określone jako europejska infrastruktura krytyczna na podstawie dyrektywy Rady 2008/114/WE⁽⁸⁹⁾, wybrane przez państwa członkowskie na podstawie jej art. 3. Wsparcie może być ukierunkowane na łańcuchy dostaw czystej energii, mianowicie na zdolności produkcyjne urządzeń na potrzeby technologii energii odnawialnej (takich jak instalacje fotowoltaiczne, energia wiatrowa, energia wodna, wodór odnawialny itp.)

Wspierane operacje mogą być również ukierunkowane na **łańcuchy dostaw dla europejskiego transportu lotniczego, kolejowego i drogowego oraz wodnego śródlądowego i morskiego**, w tym wsparcie inwestycji na rzecz integracji środków transportu i zdolności produkcyjnych.

Jeżeli chodzi o **infrastrukturę cyfrową**, inwestycje strategiczne są to inwestycje ściśle powiązane z celami dotyczącymi odpornego i bezpiecznego świadczenia usług komunikacji cyfrowej, z uwzględnieniem krytycznych elementów łączności o bardzo wysokiej przepływności oraz sieci 5G, komunikacji kwantowej, internetu rzeczy, mediów, platform usług *online*, bezpiecznego przetwarzania w chmurze, przetwarzania i przechowywania danych, a także z łańcuchami wartości stanowiącymi podstawę tej infrastruktury i usług. Ze względu na różnorodną architekturę i stale zmieniające się rozwiązania technologiczne, między innymi rozwiązania istotne dla cyberbezpieczeństwa⁽⁹⁰⁾, konieczne jest analizowanie zmieniających się potrzeb w związku z transformacją cyfrową, a także odpowiednich, związanych z taką transformacją wymiarów bezpieczeństwa i autonomii technologicznej oraz odporności w odniesieniu do przekazywania, wykorzystywania i przechowywania danych. Głównym celem wsparcia projektów związanych z **cyfrową infrastrukturą wyborczą i obiektami wrażliwymi** jest ich większe bezpieczeństwo, odporność i ochrona przed dokonywanymi w złym zamiarze działaniami, w tym w szczególności przed dezinformacją, kradzieżą danych i cyberatakami.

Również inwestycje w **infrastrukturę komunikacyjną i medialną** uznaje się za strategiczne w zakresie, w jakim przyczyniają się do niezależnej europejskiej produkcji treści zgodnie z celem, jakim jest ochrona unijnych wartości demokratycznych i suwerenności państw członkowskich w epoce cyfrowej, a także produkcji, ochrony własności intelektualnej i monetyzacji treści europejskich w skali światowej.

⁽⁸⁹⁾ Dyrektywa Rady 2008/114/WE z dnia 8 grudnia 2008 r. w sprawie rozpoznawania i wyznaczania europejskiej infrastruktury krytycznej oraz oceny potrzeb w zakresie poprawy jej ochrony (Dz.U. L 345 z 23.12.2008, s. 75).

⁽⁹⁰⁾ Ryzyko w cyberprzestrzeni należy oceniać zgodnie z odpowiednimi przepisami i wytycznymi unijnymi i krajowymi, w tym z unijnym zestawem narzędzi na potrzeby cyberbezpieczeństwa sieci 5G.

Projekty związane z **infrastrukturą krytyczną w przestrzeni kosmicznej** muszą wspierać aktualizację istniejących komponentów programu kosmicznego Unii oraz rozwój nowej unijnej infrastruktury i usług kosmicznych. Projekty te są ukierunkowane w szczególności na: (i) autonomiczny, niezawodny i opłacalny dostęp do przestrzeni kosmicznej i jej użytkowanie przez europejskie rakiety nośne, w tym innowacyjne koncepcje, takie jak ponowne użycie, zaawansowana produkcja i nowe systemy transportu kosmicznego; (ii) obserwację obiektów kosmicznych i ochronę aktywów, (iii) komunikację i łączność satelitarną, (iv) inne zmieniające się potrzeby.

Wspierane operacje mogą być również ukierunkowane na odporność i konkurencyjność systemów i technologii kosmicznych, ze zwróceniem uwagi na podatność łańcuchów wartości na zagrożenia.

Wsparcie **infrastruktury przemysłu obronnego** może obejmować modernizację istniejących lub instalację nowych infrastruktur niezbędnych, aby zapewnić wsparcie – z punktu widzenia technologii i przemysłu – cyklu życia technologii obronnych oraz produktów i obiektów szkoleniowych związanych z obronnością. Infrastruktury te odnoszą się nie tylko do tradycyjnych obszarów powietrznych, lądowych i morskich, ale także nowych dziedzin, takich jak informacje, przestrzeń kosmiczna i cyberprzestrzeń. Można je wykorzystywać również do celów badań i rozwoju, demonstracji, testowania i certyfikacji systemów lub technologii obronnych, między innymi systemów lub technologii obronnych opracowanych w kontekście Europejskiego Funduszu Obronnego, a także systemów i technologii podwójnego zastosowania. Należy wspierać projekty wielonarodowe otwarte dla użytkowników z innych państw członkowskich. Wsparcie może być ukierunkowane również na projekty mające na celu wdrażanie paneuropejskich zdolności cyfrowych i cybernetycznych oraz infrastruktury związanej na przykład z wirtualnymi środowiskami rozwoju inżynierii, cyfrowymi stanowiskami i laboratoriami badawczymi, nowym środowiskiem wspólnych zdolności zwalczania zagrożeń, obliczeniami superkomputerowymi, sztuczną inteligencją i powiązаныmi zaawansowanymi umiejętnościami cyfrowymi na potrzeby obronności (np. cyfrową stocznia, modelem cyfrowym lub bliźniaczym modelem systemów wojskowych).

W obszarze **surowców krytycznych** wspierane inwestycje mogą obejmować projekty i beneficjentów przyczyniających się do zwiększenia autonomii i odporności Unii w ekosystemach przemysłowych w dziedzinach elektromobilności, baterii, odnawialnych źródeł energii, produktów leczniczych, aplikacji cyfrowych i obronności. Priorytetowe obszary inwestycji związane z surowcami krytycznymi mogą obejmować prace rozwojowe nad magnezami, odzysk metali ziem rzadkich ze zużytych magnezów, rafinacja metali ziem rzadkich, rudy pierwotne i odpady kopalniane po recyklingu (odpady boksytu, rudy żelaza i węgla kamiennego). W przyszłości mogą pojawić się inne potrzeby w zakresie surowców krytycznych.

W celu zapewnienia **bezpiecznego i trwałego zaopatrzenia w żywność** można objąć wsparciem odpowiednie inwestycje, na przykład w transport, logistykę, zdecentralizowaną infrastrukturę łańcucha żywnościowego oraz tworzenie klastrów w obszarze zaopatrzenia w żywność.

6.1.2. Cechy potencjalnych produktów finansowych

W ramach wsparcia w segmencie zrównoważonej infrastruktury oferowane będzie finansowanie uprzywilejowane i podporządkowane w formie długu, gwarancji oraz wszelkich innych form finansowania lub wsparcia jakości kredytowej oraz finansowania quasi-kapitałowego i kapitałowego. Będzie mieć ono na celu ułatwienie dostępu do kwalifikowalnych projektów i finansowania przedsiębiorstw. Produkty finansowe muszą być dostępne horyzontalnie dla różnych dziedzin objętych zakresem tego segmentu polityki lub mogą być przeznaczone dla konkretnych priorytetów polityki, w tym w ramach tematycznych produktów finansowych.

Produkty finansowe muszą być opracowywane zgodnie z ustalonymi priorytetami polityki i potrzebami rynku.

6.1.2.1. Pośrednicy finansowi, którzy mają być zaangażowani

a) w zakresie finansowania dłużnego:

Ubiegać mogą się pośrednicy finansowi dowolnego rodzaju, w tym krajowe banki lub instytucje prorozwojowe oraz inni pośrednicy publiczni, banki komercyjne, towarzystwa gwarancyjne, zdywersyfikowane fundusze dłużne udzielające finansowania uprzywilejowanego i podporządkowanego oraz przedsiębiorstwa leasingowe, które mogą udzielać finansowania w obszarach objętych segmentem zrównoważonej infrastruktury przy zachowaniu pełnej zgodności z obowiązującym prawodawstwem krajowym i unijnym oraz odpowiednimi wymogami rozporządzenia finansowego.

b) w zakresie finansowania kapitałowego:

Ubiegać mogą się publiczni lub prywatni pośrednicy finansowi lub podmioty, które mają być zarejestrowane, fundusze funduszy, fundusze *private equity*, fundusze *venture capital*, instrumenty współfinansowania, fundusze dłużne typu *venture*, które mogą udzielać finansowania kapitałowego w obszarach objętych segmentem zrównoważonej infrastruktury przy zachowaniu pełnej zgodności z obowiązującym prawodawstwem krajowym i unijnym oraz odpowiednimi wymogami rozporządzenia finansowego.

Zarządzający, doradcy lub inne podobne osoby powiązane z takimi pośrednikami (w tym powołani po raz pierwszy zarządzający lub doradcy) muszą wykazywać zdolności i umiejętności pozwalające podjąć takie inwestycje w obszarach, w których zamierzają inwestować w ramach segmentu zrównoważonej infrastruktury, zdolność pozyskiwania funduszy i przyciągania kapitału prywatnego oraz zdolność do generowania zysków, co przyciągnęłoby więcej inwestycji prywatnych do tej klasy aktywów.

6.1.2.2. Docelowi ostateczni odbiorcy

Segment zrównoważonej infrastruktury koncentruje się na wspieraniu inwestycji w infrastrukturę i powiązane z nią urządzenia promowane między innymi przez:

- a) samodzielnych promotorów;
- b) przedsiębiorstwa prywatne i publiczne oraz przedsiębiorstwa o kapitale mieszanym publiczno-prywatnym;
- c) spółki celowe.

6.1.2.3. Ogólne produkty finansowe

Ogólne produkty finansowe muszą mieć na celu poprawę dostępu do finansowania w przypadku projektów samodzielnych lub grup mniejszych projektów w drodze finansowania udzielanego bezpośrednio lub pośrednio (np. za pośrednictwem instrumentów inwestycyjnych) przez partnerów wykonawczych.

Ogólne produkty finansowe mogą stanowić wsparcie dla różnorodnej gamy ostatecznych odbiorców charakteryzujących się różnymi profilami ryzyka, takich jak:

- a) projekty podmiotów regulowanych na zasadzie korporacyjnej lub bez regresu, w tym PPP (np. zakładów energetycznych, przedsiębiorstw transportowych, utylizacji odpadów, wodociągów i kanalizacji oraz zarządców dużej infrastruktury) lub projekty przedsiębiorstw publicznych lub przedsiębiorstw o kapitale mieszanym publiczno-prywatnym, które zwykle są obciążone niskim ryzykiem;
- b) projekty podmiotów nieregulowanych na zasadzie korporacyjnej lub bez regresu, w tym PPP (np. produkcja energii, magazynowanie energii, efektywność energetyczna dla sektorów energochłonnych, koncesjonariusze autostrad, operatorzy terminali lotniczych/portowych i przewoźnicy kolejowi, ekologiczny transport morski, infrastruktura szerokopasmowa i kosmiczna), które zwykle wiążą się ze średnim lub wysokim ryzykiem;
- c) wdrażanie projektów wspierających dobra publiczne, w tym projektów opracowanych przez MŚP w dziedzinie elektromobilności, efektywności energetycznej, kapitału naturalnego lub rozwiązań opartych na zasobach przyrody, przez władze lokalne lub inwestorów filantropijnych, oraz przestrzeń kosmiczną, które zwykle są obciążone wysokim ryzykiem;
- d) portfele transakcji w obszarach takich jak efektywność energetyczna i energia ze źródeł odnawialnych dla gospodarstw domowych lub MŚP, zazielenianie aktywów ruchomych.

W przypadku finansowania dłużnego udzielanego przez partnera wykonawczego:

Gwarancja UE może zostać udzielona w odniesieniu do operacji z zakresu finansowania i inwestycji, w tym w formie:

- a) uprzywilejowanych pożyczek, obligacji, umów leasingu i linii kredytowych, w tym długu uprzywilejowanego dla projektów z ograniczonym regresem;
- b) podporządkowanych pożyczek, w tym w formie finansowania typu *mezzanine*;
- c) gwarancji (ochrony kredytowej rzeczywistej i nierzeczywistej) na rzecz podmiotów finansowych będących osobami trzecimi oraz innych uzgodnień dotyczących podziału ryzyka z pośrednikami finansowymi;
- d) wsparcia jakości kredytowej dla nowych inwestycji (udzielanego na obligacje projektowe, kredyty bankowe lub połączenie tych dwóch instrumentów), w tym w formie produktów podporządkowanych.

Finansowanie podporządkowane może być również wykorzystywane w celu zmaksymalizowania efektów finansowania prywatnego i dywersyfikacji polegającej na przejściu w większym stopniu z finansowania bankowego na finansowanie na rynku kapitałowym.

Gwarancja UE może być wykorzystana do celów opracowania produktów finansowych wspierających korzystanie z obligacji ekologicznych.

6.1.2.4. Tematyczne produkty finansowe

Wsparcie w ramach tematycznych produktów finansowych będzie ukierunkowane między innymi na:

- a) w obszarze transportu – projekty wysokiego ryzyka w dziedzinie mobilności zgodnej z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz inteligentnego i bezpieczniejszego transportu.

- b) w obszarze odnawialnych źródeł energii – konkretne działania wysokiego ryzyka, takie jak:
 - (i) zindywidualizowane innowacyjne gwarancje w ramach modułu państwa członkowskiego mające na celu zmniejszenie kosztu kapitału inwestycji w odnawialne źródła energii w takim państwie członkowskim;
 - (ii) produkty gwarancyjne wysokiego ryzyka mające na celu wspieranie rynku umów zakupu odnawialnej energii elektrycznej dla przedsiębiorstw, które pomagają zapewnić wyższy poziom długoterminowego finansowania prywatnego inwestycji w energię ze źródeł odnawialnych;
- c) w obszarze efektywności energetycznej – konkretne działania wysokiego ryzyka, takie jak:
 - (i) budynki mieszkalne: instrument gwarancji można połączyć z dotacjami w celu odblokowania finansowania prywatnego i zachęcenia gospodarstw domowych, aby wyrównać znaczną lukę w finansowaniu w zakresie renowacji i modernizacji budynków mieszkalnych, zwłaszcza gruntownych renowacji;
 - (ii) umowy o poprawę efektywności energetycznej i przedsiębiorstwa usług energetycznych (ESCO): instrument gwarancji i fundusz odnawialny dla ESCO w celu wyeliminowania barier i odblokowania finansowania, aby umożliwić powstawanie umów o poprawę efektywności energetycznej w odniesieniu do projektów związanych z efektywnością energetyczną;
 - (iii) niezależnie od ostatecznego odbiorcy – wsparcie jakości kredytowej w odniesieniu do obligacji ekologicznych służące zachęceniu inwestorów instytucjonalnych do wniesienia nowego finansowania na cele efektywności energetycznej, co jednocześnie przyczyni się do rozszerzenia rynku obligacji ekologicznych, który jest obecnie niewielki;
- d) w zakresie modernizacji infrastruktury elektroenergetycznej i przekształcenia jej w infrastrukturę inteligentną – projekty propagujące:
 - (i) nowe modele biznesowe w zakresie wprowadzania źródeł elastyczności, takich jak reagowanie strony popytowej i magazynowanie energii;
 - (ii) zdecentralizowane i niewielkie źródła energii opracowywane przez nowych operatorów oraz społeczności energetyczne na nowych rynkach.
- e) projekty propagujące wdrażanie technologii niskoemisyjnych: projekty, które obejmują wychwytywanie, transportowanie, składowanie lub utylizację dwutlenku węgla („CCUS”) w związku z wytwarzaniem energii elektrycznej, ogrzewaniem lub chłodzeniem, gazami niskoemisyjnymi (takimi jak wodór) lub procesami przemysłowymi, przechowywanie energii, a także instalacje bioenergetyczne i zakłady wytwórcze przyczyniające się do transformacji energetycznej i zastępowania wysokoemisyjnych produktów;
- f) zrównoważone projekty zielonej inwestycji obciążone wysokim ryzykiem lub programy propagujące kompleksowe, oparte na kapitale naturalnym podejście do ochrony i restytucji środowiska oraz zarządzania transformacją w kierunku zasobooszczędnej i niskoemisyjnej biogospodarki o obiegu zamkniętym i poprawy usuwania dwutlenku węgla;
- g) w sektorze cyfrowym – projekty obciążone wysokim ryzykiem finansowym, w szczególności wdrożenia łączności na obszarach „szarych” i „białych” (tzn. nie zapewniających żadnej natychmiastowej rentowności ekonomicznej), lub które stanowią znaczny postęp technologiczny (np. nie przewidują stopniowej modernizacji, tylko wdrożenie najnowszych technologii, w tym wdrożenie zrównoważonych sieci oraz infrastruktury danych);
- h) portfele wysokiego ryzyka w obszarach efektywności energetycznej, energii ze źródeł odnawialnych i zazieleniania aktywów ruchomych;
- i) w sektorze przestrzeni kosmicznej – projekty wysokiego ryzyka lub projekty kapitałochłonne związane z infrastrukturą kosmiczną i powiązаныmi usługami, a także nowe koncepcje dotyczące infrastruktury kosmicznej i rozwiązania w przestrzeni kosmicznej oraz na ziemi.

6.2. Segment badań naukowych, innowacji i cyfryzacji

6.2.1. Obszary polityki, których dotyczy interwencje

Wsparcie w ramach segmentu badań naukowych, innowacji i cyfryzacji ułatwia i przyspiesza dostęp do finansowania dla projektów dotyczących badań naukowych i innowacji, promotorów, przedsiębiorstw i innych innowacyjnych podmiotów, a także pobudza transformację cyfrową przedsiębiorstw, rynków i państw członkowskich zgodnie z art. 3 ust. 2 lit. b) i art. 8 ust. 1 lit. b) rozporządzenia w sprawie InvestEU. Zgodnie z celem InvestEU w zakresie propagowania konkurencyjności Unii segment badań naukowych, innowacji i cyfryzacji będzie miał wpływ naukowy, technologiczny, gospodarczy i społeczny dzięki wzmocnieniu unijnej bazy naukowej i technologicznej w celu realizacji strategicznych priorytetów Unii i zapewnienia wsparcia rozwoju innowacyjnych przedsiębiorstw oraz wprowadzania technologii na rynek. Inwestycje w ramach segmentu badań naukowych, innowacji i cyfryzacji zapewnią Europie środki umożliwiające zwiększenie odporności w kluczowych sektorach przemysłu.

Dziedziny kwalifikujące się do objęcia operacjami z zakresu finansowania i inwestycji w ramach segmentu badań naukowych, innowacji i cyfryzacji wymieniono w załączniku II do rozporządzenia w sprawie InvestEU, w szczególności w pkt 5 i 6 tego załącznika. Do finansowania w ramach segmentu badań naukowych, innowacji i cyfryzacji kwalifikują się również wszelkie inne odpowiednie obszary operacji z zakresu finansowania i inwestycji wymienione w załączniku II do rozporządzenia w sprawie InvestEU, np. w pkt 13 i 14, które wchodzą w zakres działań w obszarze badań naukowych, innowacji i cyfryzacji. Obszary te mogą obejmować badania naukowe, innowacje produktowe, działania demonstracyjne, działania w obszarze innowacji i cyfryzacji w sektorach takich jak energia, przemysł energochłonny, środowisko, niebieska gospodarka, gospodarka morska, transport, zdrowie, nauki biologiczne, biotechnologia, sektor rolno-spożywczy, sektor obronności, sektor kosmiczny, a także sektor kultury, sektor kreatywny i inne. Kwalifikującym się dziedzinom można nadawać priorytet zgodnie z sekcją 2.3.2.1 niniejszych wytycznych inwestycyjnych.

Zakres inwestycyjny tego segmentu obejmuje działania w obszarze badań naukowych, innowacji, demonstracji i cyfryzacji, w tym inwestycje związane z wprowadzaniem na rynek nowych produktów i technologii, które przeszły etap badań i rozwoju, a także innowacje organizacyjne i procesowe, w tym nowe i innowacyjne modele biznesowe. Obejmuje on również operacje z zakresu finansowania i inwestycji w dziedzinie badań podstawowych i stosowanych rzeczywistego systemu, sprawdzonego w środowisku operacyjnym ⁽⁹¹⁾.

Badania i rozwój definiuje się jako prace prowadzone systematycznie w celu zwiększenia stanu wiedzy oraz opracowania nowych zastosowań wiedzy, która jest już dostępna. Działania te muszą być nowatorskie, kreatywne i niedające pewności wyniku oraz prowadzone zgodnie z systematycznymi, możliwymi do przeniesienia i odtwarzalnymi metodami ⁽⁹²⁾.

Innowacje odnoszą się do innowacji w zakresie produktów i procesów oraz innowacji organizacyjnych, obejmujących opracowanie, demonstrację, wdrożenie, komercjalizację i przyjęcie nowego lub znacząco ulepszanego produktu lub procesu (w tym modelu biznesowego) lub usługi, które tworzą wartość dla konsumentów lub społeczeństwa.

Cyfryzacja odnosi się do badań naukowych i innowacji, demonstracji, testowania, wdrożenia i przyjęcia technologii i usług cyfrowych oraz do inwestycji, które przyczyniają się do transformacji cyfrowej unijnych przedsiębiorstw, przemysłu i obszarów interesu publicznego.

Ponadto wsparcie w ramach segmentu badań naukowych, innowacji i cyfryzacji będzie miało na celu wniesienie znaczącego wkładu w Europejski Zielony Ład z ukierunkowaniem na projekty zapewniające korzyści dla klimatu i środowiska. Segment ten może być ukierunkowany między innymi na projekty mające na celu zapobieganie lub zmniejszanie emisji gazów cieplarnianych i zanieczyszczeń pochodzących z sektorów energochłonnych i z gospodarki cyfrowej, a także na efektywność materiałową tych sektorów. Będzie on ukierunkowany na projekty wykorzystujące technologie, usługi i rozwiązania cyfrowe, aby zapobiec emisji gazów cieplarnianych, zanieczyszczeniom i odpadom lub je ograniczyć w pozostałych sektorach gospodarki, w tym (ale niewyłącznie) w przemyśle, transporcie, sektorze energetycznym i rolnictwie. Wsparcie będzie udzielane również na cele inwestycji mających znaczny wkład w gospodarkę o obiegu zamkniętym, zwłaszcza w kluczowych sektorach, które zużywają najwięcej zasobów i mają wysoki potencjał wprowadzenia obiegu zamkniętego.

Inwestycje w ekosystem kosmiczny mogą wspierać cele „Strategii kosmicznej dla Europy”, aby zmaksymalizować korzyści dla społeczeństwa i gospodarki Unii poprzez ukierunkowanie na projekty zapewniające: (i) przyspieszenie wdrażania aplikacji i usług cyfrowych opartych na danych satelitarnych; (ii) włączenie danych satelitarnych i usług kosmicznych do innowacyjnych produktów w innych segmentach rynku, np. do pojazdów autonomicznych lub sieci łączności oraz (iii) zwiększenie skali komercyjnego wdrażania i wytwarzania technologii kosmicznej, w tym dostępu do przestrzeni kosmicznej ⁽⁹³⁾.

Segment badań naukowych, innowacji i cyfryzacji może przyczyniać się również do rozwoju przemysłu obronnego, w szczególności wspierając przedsiębiorstwa uczestniczące w innowacyjnych projektach w sektorze obronnym i ściśle z nim związane technologie podwójnego zastosowania oraz wspierając łańcuch dostaw w sektorze obronnym.

Segment badań naukowych, innowacji i cyfryzacji będzie również wspierać unijne priorytety polityki określone w innych programach, takich jak „Horyzont Europa”, program „Cyfrowa Europa”, program „Kreatywna Europa”, europejski program kosmiczny, Europejski Fundusz Obronny, Europejski Fundusz Morski, Rybacki i Akwakultury, Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich itp.

Segment badań naukowych, innowacji i cyfryzacji może również zapewnić przekierowanie funduszy z programów sektorowych, takich jak fundusz innowacyjny ustanowiony w ramach systemu handlu emisjami, oraz z innych unijnych i krajowych programów i funduszy. Takie inwestycje można połączyć z finansowaniem udzielanym w ramach programów unijnych lub programów ustanowionych w ramach polityki spójności (zarządzanie dzielone) lub programów krajowych.

⁽⁹¹⁾ Poziomy gotowości technologicznej.

⁽⁹²⁾ OECD, Podręcznik Frascati 2015. Zalecenia dotyczące pozyskiwania i prezentowania danych z zakresu działalności badawczej i rozwojowej, s. 44–45, dostępny pod adresem https://read.oecd-ilibrary.org/science-and-technology/podrecznik-frascati-2015_9788388718977-pl.

⁽⁹³⁾ Zgodnie z najnowszą aktualizacją wykazu działań w dziedzinie krytycznych technologii kosmicznych dla europejskiej strategicznej niezależności (*Critical Space Technologies for European strategic non-dependence*) ustanowionego przez wspólną grupę zadaniową Komisji, ESA i EDA.

Celem wsparcia w ramach segmentu badań naukowych, innowacji i cyfryzacji jest dodanie wartości politycznej przez zapewnienie badaniom naukowym, innowacji i cyfryzacji dostępu do finansowania w każdym z poniższych przypadków:

- a) promowanie inwestycji w badania naukowe i innowacje, aby wzmocnić bazę naukową i technologiczną Unii, przyspieszyć transformację przemysłową, w tym inwestycje w kluczowe technologie, oraz zrealizować cele i misję programu „Horyzont Europa”;
- b) wspieranie transformacji cyfrowej MŚP i spółek o średniej kapitalizacji;
- c) wspieranie projektów w dziedzinie cyfryzacji i innowacji, które zwiększają interoperacyjność i zmniejszają dysproporcje w poziomie cyfryzacji i innowacji między państwami członkowskimi, przedsiębiorstwami i sektorami;
- d) promowanie rozwoju i wdrażania strategicznych zdolności i technologii cyfrowych, w tym bezpiecznych pod względem cybernetycznym rozwiązań cyfrowych, które prowadzą do powstania innowacyjnych i niesprawdzonych modeli biznesowych umożliwiających sprostanie wyzwaniom społecznym (np. rozwiązania cyfrowe na rzecz zrównoważonego rozwoju) oraz przyczyniają się do odporności, obiegu zamkniętego i autonomii;
- e) wspieranie inwestycji w produkty, technologie, rozwiązania lub modele biznesowe, które przynoszą korzyści środowiskowe i klimatyczne w porównaniu z alternatywnymi rozwiązaniami oraz przyczyniają się do łagodzenia zmiany klimatu i zmniejszenia wpływu na środowisko;
- f) wspieranie obciążonych ryzykiem inwestycji, w tym inwestycji transgranicznych, związanych z technologią, rynkiem, demonstracją, wdrażaniem oraz działalnością gospodarczą, które wiążą się z wyższym ryzykiem ze względu na niepewność co do powodzenia ich wyników lub ostatecznych korzyści finansowych dla danego podmiotu;
- g) propagowanie działań demonstracyjnych na wczesnym etapie, w przypadku których inwestorzy prywatni wykazują niechęć do ryzyka lub są narażeni na nieprzewidywalność zwrotu z inwestycji lub wahania rynkowe;
- h) propagowanie operacji przyczyniających się do zmaksymalizowania efektów inwestycji prywatnych w badania naukowe, innowacje i cyfryzację, aby wnieść wkład w realizację celów polityki UE;
- i) promowanie przenoszenia wyników badań naukowych i innowacji oraz technologii na rynek i zwiększania ich skali na rynku, propagowanie ich stosowania w przemyśle, wspieranie czynników rozwoju rynkowego i współpracy między przedsiębiorstwami;
- j) wspieranie inwestycji w badania naukowe i innowacje dokonywanych przez instytuty badawcze, uniwersytety i organizacje badawcze, przyczyniając się tym samym do realizacji celów programu „Horyzont Europa” i Erasmus+ oraz rozszerzając sieć powiązań między dostawcami usług w zakresie badań i rozwoju (instytucjami akademickimi, ośrodkami badań naukowych itp.) a przedsiębiorstwami;
- k) wspieranie szybko rozwijających się innowacyjnych przedsiębiorstw szukających finansowania na komercjalizację innowacji po zakończeniu etapu wykonalności technicznej i ekonomicznej;
- l) zapewnianie korzyści skali i uzupełnianie inwestycji w badania naukowe, innowacje i cyfryzację na szczeblu krajowym, międzyregionalnym i regionalnym, w tym sprzyjanie szerszemu wykorzystywaniu w regionach państw członkowskich nowatorskich produktów, technologii lub modeli biznesowych;
- m) wspieranie tematycznych platform inwestycyjnych i innych innowacyjnych produktów finansowych (przy należyтым uwzględnieniu korzyści skali) lub
- n) propagowanie alternatywnego finansowania i innowacyjnych rozwiązań w zakresie finansowania takich jak *crowdfunding*, anioły biznesu i działalność filantropijna wysokiego ryzyka oraz sprzyjanie wymianie najlepszych praktyk między pośrednikami finansowymi w celu przyczynienia się do powstania szerokiej oferty produktów na potrzeby działań w zakresie badań naukowych, innowacji i cyfryzacji.

Działania wskazane w niniejszej sekcji 6.2.1, akapit dwunasty, lit. a)–n) można uzupełniać przez:

- a) gromadzenie danych z całej UE na temat niedoskonałości rynku lub nieoptymalnych sytuacji w zakresie inwestycji związanych z badaniami naukowymi, innowacjami i cyfryzacją, śledzenie zmian technologicznych i przemysłowych, identyfikowanie pojawiających się przyszłych strategicznych łańcuchów wartości oraz podawanie tego rodzaju informacji do wiadomości publicznej i
- b) zapewnianie pomocy technicznej na rzecz projektów w dziedzinie badań naukowych, innowacji i cyfryzacji oraz poprawa możliwości pozyskania finansowania bankowego dla tych projektów w różnych sektorach.

6.2.1.1. Inwestycje strategiczne w ramach segmentu badań naukowych, innowacji i cyfryzacji

Inwestycje strategiczne realizowane w ramach segmentu badań naukowych, innowacji i cyfryzacji mogą wspierać **proces zastosowania w przemyśle opracowanych w UE technologii o potwierdzonej skuteczności, sprzyjać rozwojowi ich rynków oraz promować przemysł UE jako globalnego lidera** zgodnie z celami „nowej strategii przemysłowej dla Europy”⁽⁹⁴⁾ oraz podstawowymi strategiami dotyczącymi poszczególnych sektorów, w tym strategii cyfrowej („kształtowanie cyfrowej przyszłości Europy”⁽⁹⁵⁾), „białej księgi w sprawie sztucznej inteligencji”⁽⁹⁶⁾, „europejskiej strategii w zakresie danych”⁽⁹⁷⁾ oraz „europejskiej strategii dotyczącej szczepionek”⁽⁹⁸⁾. Inwestycje te muszą być ukierunkowane na zwiększanie zastosowań przemysłowych oraz wytwarzanie tego rodzaju wspierających, transformacyjnych, ekologicznych i cyfrowych technologii i innowacji w sektorach objętych segmentem badań naukowych, innowacji i cyfryzacji po zakończeniu etapu badań naukowych, innowacji i demonstracji.

Można wspierać inwestycje w **zakłady recyklingu i zakłady wytwórcze produkujące komponenty i urządzenia ICT w Unii**, które wnoszą wkład w innowacyjność, zrównoważoność, odporność i autonomię europejskiego sektora ICT i jego podsektorów, a także inwestycje służące wsparciu łańcuchów wartości. Takie projekty mogą odnosić się do dowolnego z następujących obszarów produkcji komponentów i urządzeń ICT: elementów elektronicznych (półprzewodników i mikroprocesorów), komputerów i urządzeń peryferyjnych, sprzętu telekomunikacyjnego, elektroniki użytkowej, nośników magnetycznych i optycznych, urządzeń elektronicznych i telekomunikacyjnych oraz ich części, oprogramowania, programowania, przetwarzania danych, hostingu i powiązanej z nim działalności oraz innych obszarów.

Operacje wspierane w obszarze **opieki zdrowotnej** muszą być ukierunkowane na nowe skuteczne i dostępne produkty związane z opieką zdrowotną, w tym badania naukowe i innowacje oraz wytwarzanie produktów leczniczych, szczepionek, wyrobów medycznych, produktów diagnostycznych oraz produktów leczniczych terapii zaawansowanej i nowych środków przeciwdrobnoustrojowych, oraz innowacyjne procesy opracowywania tych produktów pozwalające uniknąć testów na zwierzętach, a także na konkurencyjność całego unijnego sektora produktów leczniczych, w tym sektora produkcji chemikaliów i farmaceutycznych składników czynnych.

W obszarze **obronności**, inwestycje powiązane z technologią lub inwestycje produkcyjne (np. modernizacja, cyfryzacja i rozszerzenie istniejących lub stworzenie nowych mocy produkcyjnych), projekty mogą być powiązane z obszarami strategicznymi, w których inwestycje będą przyczyniały się do zwiększania technologicznej i przemysłowej autonomii przemysłu obronnego Unii, wnosząc tym samym wkład w zwiększanie jej strategicznej autonomii i odporności. Można wspierać opracowywanie krytycznych i przełomowych technologii obronnych przez innowacyjne przedsiębiorstwa. Inwestycje mogą również przyczynić się do skutecznego wprowadzenia na dalsze etapy kluczowych projektów, w przypadku których etap badań i rozwoju był już objęty wsparciem, np. w ramach EFR i poprzedzających go programów, lub mogą wspierać łańcuchy dostaw związane z takimi projektami.

Projekty mogą również dotyczyć ochrony i zwiększania zdolności krytycznych w łańcuchach dostaw unijnego sektora obronnego w odniesieniu do obszarów strategicznych oraz zmniejszania stopnia zależności od państw trzecich.

6.2.2. Cechy potencjalnych produktów finansowych

6.2.2.1. Pośrednicy finansowi, którzy mają być zaangażowani

a) w zakresie finansowania dłużnego:

Ubiegać mogą się pośrednicy finansowi dowolnego rodzaju, w tym krajowe banki lub instytucje prorozwojowe oraz inni pośrednicy publiczni, banki komercyjne, towarzystwa gwarancyjne, zdywersyfikowane fundusze dłużne udzielające finansowania uprzywilejowanego i podporządkowanego oraz przedsiębiorstwa leasingowe, które mogą udzielać finansowania w obszarach objętych segmentem badań naukowych, innowacji i cyfryzacji przy zachowaniu pełnej zgodności z obowiązującym prawodawstwem krajowym i unijnym oraz odpowiednimi wymogami rozporządzenia finansowego.

b) w zakresie finansowania kapitałowego:

Ubiegać mogą się publiczni lub prywatni pośrednicy finansowi lub podmioty, które mają być zarejestrowane, fundusze funduszy, fundusze *private equity*, fundusze *venture capital*, instrumenty współfinansowania, fundusze dłużne typu *venture*, fundusze aniołów biznesu i fundusze transferu technologii, które mogą udzielać finansowania kapitałowego w obszarach objętych segmentem badań naukowych, innowacji i cyfryzacji przy zachowaniu pełnej zgodności z obowiązującym prawodawstwem krajowym i unijnym oraz odpowiednimi wymogami rozporządzenia finansowego.

⁽⁹⁴⁾ Komunikat Komisji „Nowa strategia przemysłowa dla Europy”, (COM(2020) 102 final).

⁽⁹⁵⁾ Komunikat Komisji „Kształtowanie cyfrowej przyszłości Europy” (COM(2020) 64 final).

⁽⁹⁶⁾ Biała księga w sprawie sztucznej inteligencji – Europejskie podejście do doskonałości i zaufania (COM(2020) 65 final).

⁽⁹⁷⁾ Komunikat Komisji „Europejska strategia w zakresie danych” (COM(2020) 66 final).

⁽⁹⁸⁾ Komunikat Komisji „Strategia UE dotycząca szczepionek przeciwko COVID-19” (COM(2020) 245 final).

Zarządzający, doradcy lub inne podobne osoby powiązane z takimi pośrednikami (w tym powołani po raz pierwszy zarządzający lub doradcy) muszą wykazywać zdolności i umiejętności pozwalające podjąć takie inwestycje w obszarach, w których zamierzają inwestować w ramach segmentu badań naukowych, innowacji i cyfryzacji, zdolność pozyskiwania funduszy i przyciągania kapitału prywatnego oraz zdolność do generowania zysków, co przyciągnęłoby więcej inwestycji prywatnych do tej klasy aktywów.

6.2.2.2. Docelowi ostateczni odbiorcy

Celem segmentu badań naukowych, innowacji i cyfryzacji jest wspieranie działań w obszarze badań naukowych, innowacji i cyfryzacji promowanych przez:

- a) samodzielnych promotorów;
- b) przedsiębiorstwa prywatne i publiczne oraz przedsiębiorstwa o kapitale mieszanym publiczno-prywatnym, w tym MŚP i spółki o średniej kapitalizacji;
- c) spółki celowe;
- d) uniwersytety, biura transferu technologii i ośrodki szkolnictwa wyższego;
- e) ośrodki badań naukowych;
- f) infrastruktury badawcze i technologiczne;
- g) agencje ds. innowacyjności i cyfryzacji, akceleratorzy, inkubatory, platformy, klastry;
- h) innych promotorów koncentrujących się na badaniach naukowych, innowacjach i cyfryzacji (np. osoby fizyczne, fundacje zajmujące się finansowaniem badań naukowych).

Segmentacja rynku i identyfikacja grup docelowych będzie odbywała się na zasadzie sektorowej (w powiązaniu z dziedzinami, w których realizowane będą priorytety polityki) oraz w oparciu o cykl życia projektu lub spółki (w oparciu o wyniki oceny rynku).

Operacje finansowane w ramach Funduszu InvestEU i wspierane poprzez wkład z funduszu innowacyjnego systemu handlu uprawnieniami do emisji muszą być zgodne z zasadami kwalifikowalności i kryteriami kwalifikacji określonymi w art. 10a ust. 8 dyrektywy 2003/87/WE⁽⁹⁾ i w aktach delegowanych przyjętych na podstawie tego przepisu.

6.2.2.3. Ogólne produkty finansowe

W ramach wsparcia udzielanego w segmencie badań naukowych, innowacji i cyfryzacji oferowane będzie finansowanie uprzywilejowane i podporządkowane w formie długu lub gwarancji, wszelkich innych form finansowania, w tym długu typu *venture* i leasingu, lub wsparcia jakości kredytowej oraz finansowania quasi-kapitałowego i kapitałowego w celu ułatwienia dostępu do finansowania na potrzeby projektów związanych z badaniami naukowymi, innowacjami i cyfryzacją oraz dla spółek prowadzących działalność w tym obszarze. Produkty finansowe mogą zostać udostępnione horyzontalnie dla różnych obszarów objętych zakresem danego segmentu polityki lub mogą być przeznaczone dla konkretnych priorytetów w ramach tematycznych produktów finansowych.

Wsparcie w ramach ogólnych produktów finansowych może być ukierunkowane m.in. na:

- a) infrastrukturę badawczą i technologiczną: promowaną przez publiczne lub prywatne organizacje badawcze (np. instytuty badawcze i uniwersytety), w tym podmioty bezpośrednio związane z badaniami naukowymi i innowacjami oraz działalnością cyfrową, takie jak laboratoria lub centra obliczeń wielkiej skali.
- b) duże projekty w obszarze badań naukowych, innowacji i cyfryzacji: poprawę dostępności finansowania ryzyka dla dużych projektów w obszarze badań naukowych, innowacji i cyfryzacji realizowanych przez większe firmy; PPP; oraz spółki celowe lub projekty autonomiczne.
- c) innowacyjne MŚP, małe spółki o średniej kapitalizacji oraz spółki o średniej kapitalizacji, aby wesprzeć działania w obszarze badań naukowych, innowacji i cyfryzacji przyczyniające się do wzrostu;
- d) szybko rozwijające się przedsiębiorstwa lub przedsiębiorstwa zajmujące się głównie badaniami naukowymi, innowacjami i cyfryzacją, infrastruktury badawcze i technologiczne, inwestycje w badania naukowe i innowacje realizowane przez publiczne lub prywatne organizacje badawcze (takie jak instytuty badawcze i uniwersytety) mające siedzibę w państwach członkowskich, które sklasyfikowano w Europejskim Rankingu Innowacyjności jako „umiarkowanych innowatorów” i „skromnych innowatorów”.

a) w zakresie finansowania dłużnego udzielanego przez partnera wykonawczego

Gwarancji UE można udzielić w odniesieniu do operacji z zakresu finansowania i inwestycji, w tym w formie:

- a) bezpośredniego długu (w tym pożyczek podporządkowanych), niezabezpieczonych operacji kredytowych, pożyczek bez zabezpieczenia, finansowania typu *mezzanine*, pożyczek uprzywilejowanych oraz linii kredytowych;

⁽⁹⁾ Dyrektywa 2003/87/WE zmieniona dyrektywą (UE) 2018/410 (Dz.U. L 76 z 19.3.2018, s. 3).

- b) (kontr)gwarancji, gwarancji na udzielanie pożyczek, gwarancji ochrony kredytowej rzeczywistej oraz innych uzgodnień dotyczących podziału ryzyka przyjętych na potrzeby systemów gwarancji wdrażanych przez pośredników finansowych lub partnerów wykonawczych;
- c) bezpośrednich gwarancji oraz innych uzgodnień dotyczących podziału ryzyka dla pośredników finansowych lub partnerów wykonawczych;
- d) wsparcia jakości kredytowej dla nowych inwestycji (udzielanego na obligacje projektowe, kredyty bankowe lub połączenie tych dwóch instrumentów);
- e) bezpośrednich inwestycji w pośrednika finansowego lub bezpośrednich inwestycji realizowanych wspólnie z pośrednikiem finansowym będącym funduszem inwestycyjnym, przedsiębiorstwem (zbiorowego) inwestowania lub spółką celową realizującą bezpośrednio lub pośrednio inwestycje w dług uprzywilejowany lub podporządkowany lub w hybrydowe instrumenty finansowanie dłużno-kapitałowego.

Gwarancja UE będzie mieć na celu ograniczanie szczególnych trudności napotykanymi przez rentowne przedsiębiorstwa przy próbie uzyskania dostępu do finansowania głównie z uwagi na fakt, że postrzega się je jako przedsiębiorstwa narażone na większe ryzyko lub ze względu na brak wystarczającego zabezpieczenia lub ograniczoną zdolność kapitałodawców komercyjnych do oceny projektu lub modelu biznesowego leżącego u ich podstaw.

b) w zakresie finansowania kapitałowego udzielanego przez partnera wykonawczego

Inwestycje kapitałowych i quasi-kapitałowych należy dokonywać w szczególności w formie:

- a) bezpośredniego finansowania kapitałowego na rzecz ostatecznych odbiorców;
- b) wspólnych inwestycji i programów wspólnego inwestowania (w tym platform inwestycyjnych);
- c) finansowania kapitałowego i gwarancji na rzecz pośredników finansowych realizujących bezpośrednio inwestycje w podmioty znajdujące się na dowolnym etapie rozwoju lub gwarancji na rzecz inwestorów inwestujących w takich pośredników finansowych;
- d) uzgodnień inwestycyjnych lub uzgodnień dotyczących podziału ryzyka w ramach struktur funduszu dłużnego;
- e) inwestycji w struktury funduszy funduszy.

6.2.2.4. Tematyczne produkty finansowe

Wsparcie w ramach tematycznych produktów finansowych może być ukierunkowane na:

- a) tematyczne instrumenty finansowe zapewniające finansowanie dłużne lub kapitałowe w obszarach takich jak:
 - (i) innowacyjne projekty demonstracyjne na wczesnym etapie oraz projekty w dziedzinie cyfryzacji odnoszące się do obszarów tematycznych charakteryzujących się wysokim poziomem ryzyka, takich jak sektor niskoemisyjny, sektor transportu, sektor energetyczny i sektor kosmiczny;
 - (ii) badania kliniczne, walidacja i wejście na rynek w obszarze chorób zakaźnych, chorób rzadkich i złożonych, chorób neurodegeneracyjnych oraz innych chorób;
 - (iii) zrównoważona niebieska gospodarka oraz zrównoważone korzystanie z zasobów morskich, np. akwakultura i niebieska biotechnologia;
 - (iv) systemy żywnościowe, biosystemy oraz szeroko rozumiana biogospodarka;
 - (v) gospodarka o obiegu zamkniętym, rozwiązania oparte na zasobach przyrody i kapitał naturalny;
 - (vi) technologie klimatyczne, usługi klimatyczne i przystosowanie się do zmiany klimatu.

Obszary tematyczne będą dobierane w oparciu o priorytety polityczne i wyniki oceny, o których mowa w sekcji 2.3.2.2 niniejszych wytycznych inwestycyjnych.

- b) inne uzgodnienia dotyczące podziału ryzyka takie jak platformy inwestycyjne stymulujące finansowanie przez osoby trzecie w określonych obszarach o strategicznym znaczeniu dla polityki w zakresie badań naukowych, innowacji i cyfryzacji w uzupełnieniu inwestycji realizowanych w ramach istniejących krajowych, lokalnych i publicznych systemów finansowania i w synergii z tymi inwestycjami. Platformy te powinny spełniać następujące warunki:
 - (i) zapewniają projektom realizowanym w konkretnych obszarach tematycznych dostęp do finansowania za pośrednictwem produktów dłużnych lub kapitałowych i są zarządzane przez pośredników finansowych lub zarządzających funduszem wybranych w ramach procedur opisanych w sekcji 2.3.1;
 - (ii) zapewniają wsparcie na cele ogólnie rozumianej cyfryzacji przemysłu i technologii w UE, jak wskazano w pkt 6 załącznika II do rozporządzenia w sprawie InvestEU, oraz w innych kwalifikowalnych obszarach;

- (iii) wspierają technologie, produkty lub modele biznesowe narażone na większe ryzyko z uwagi na ich innowacyjność technologiczną lub z uwagi na fakt, że są ukierunkowane na nowe rynki lub znaczący przełom na rynku;
- (iv) są ukierunkowane na demonstrację na wczesnym etapie i stworzenie zakładów produkcji przemysłowej, aby wprowadzić przełomowe, rynekotwórcze i wysoce innowacyjne procesy lub aby wytwarzać nowe produkty o wysokiej zawartości innowacyjnych treści tworzących rynek w danym obszarze.

6.3. Segment MŚP

6.3.1. Obszary polityki, których dotyczą interwencje

Wsparcie w ramach segmentu MŚP musi ułatwiać dostęp do finansowania głównie dla MŚP, ale także dla małych spółek o średniej kapitalizacji, i zwiększać dostępność tego finansowania dla MŚP i małych spółek o średniej kapitalizacji, jak również zwiększać ich globalną konkurencyjność na dowolnym etapie rozwoju – dotyczy to w szczególności tych spółek, które postrzega się jako narażone na wysokie ryzyko i które nie posiadają wystarczającego zabezpieczenia, w szczególności na wczesnych etapach ich rozwoju.

Celem wsparcia zapewnianego w ramach segmentu MŚP musi być również zapewnienie dostępu do bardziej zdywersyfikowanych źródeł finansowania, takich jak dług podporządkowany, finansowanie kapitałowe oraz finansowanie quasi-kapitałowe, aby zwiększyć zdolność MŚP i małych spółek o średniej kapitalizacji do finansowania procesu ich powstawania, wzrostu, rozwoju i transferu, ułatwić im przetrwanie okresów pogorszenia koniunktury gospodarczej oraz przyczynić się do odporności gospodarki i systemu finansowego w okresach pogorszenia koniunktury gospodarczej lub występowania wstrząsów gospodarczych. Segment ten może zapewniać wsparcie na rzecz inwestycji i kapitału obrotowego, a także na potrzeby procesu finansowania ryzyka od etapu załączkowego po etap ekspansji w celu zagwarantowania przywództwa technologicznego w sektorze innowacyjnym i sektorze zrównoważonego rozwoju, w szczególności przez kierowanie wsparcia do MŚP, których działalność skupia się na wartościach niematerialnych i prawnych w związku z prowadzeniem działalności w zakresie badań naukowych, innowacji i cyfryzacji lub z uwagi na specyfikę sektora, jak np. sektor kultury i kreatywny⁽¹⁰⁰⁾. W stosownych przypadkach w ramach tego segmentu dopuszcza się możliwość udzielania finansowania na nabycie przedsiębiorstwa lub udziałów w przedsiębiorstwie przez jego pracowników. Kwalifikującym się dziedzinom można nadawać priorytet, jak opisano w sekcji 2.3.2.1 niniejszych wytycznych inwestycyjnych. Produkty objęte segmentem MŚP będą opracowywane zgodnie z priorytetami i obszarami opisanymi w „Strategii MŚP na rzecz zrównoważonej i cyfrowej Europy”⁽¹⁰¹⁾.

Wsparcie zapewniane w ramach segmentu MŚP będzie uzupełniać inicjatywy Unii podejmowane w kontekście unii rynków kapitałowych.

Celem wsparcia w ramach segmentu MŚP jest wniesienie wartości dodanej poprzez wspieranie udzielania finansowania dłużnego przede wszystkim MŚP (a także małym spółkom o średniej kapitalizacji) w każdym z poniższych przypadków:

- a) niedoskonałości rynku lub nieoptymalne sytuacje w zakresie inwestycji (jeżeli chodzi o ich wielkości, zakres, apetyt na ryzyko lub ramy czasowe) nie zostały wyeliminowane za pośrednictwem instrumentów finansowych ustanowionych na szczeblu regionalnym lub krajowym; może wiązać się to z ustanowieniem systemów zapewniających większą skuteczność, wydajność lub korzyści skali, ponieważ państwa członkowskie mogą nie być skłonne tworzyć systemów samodzielnie ze względów oszczędności kosztowej;
- b) przedsiębiorstwa działające w wyraźnie zdefiniowanych sektorach gospodarki, w których dostęp do usług finansowania jest niedostateczny (np. w niektórych przypadkach sektor kultury i kreatywny, w tym sektor mediów), przyczyniając się tym samym do realizacji priorytetów polityki UE;
- c) konieczność przyspieszenia procesu dostosowywania się przedsiębiorstw do wyraźnie określonych zmian strukturalnych, przyczyniając się tym samym do realizacji priorytetów polityki UE;
- d) rozwiązania w zakresie finansowania ułatwiające osiągnięcie celów unii rynków kapitałowych, w tym finansowanie udostępniane na zasadzie transgranicznej;
- e) wymienianie się najlepszymi praktykami na obszarze całej Unii (co może również obejmować udzielanie pomocy technicznej) między pośrednikami finansowymi w celu przyczynienia się do powstania szerokiej oferty produktów do celów transakcji finansowania MŚP, dostosowanych do specyficznych potrzeb finansowych tych przedsiębiorstw.

Ponadto celem wsparcia w ramach segmentu MŚP jest wniesienie wartości dodanej w obszarze polityki poprzez wspieranie funduszy udostępniających MŚP i małym spółkom o średniej kapitalizacji dostosowane do ich indywidualnych potrzeb rozwiązania w zakresie finansowania dłużnego oraz finansowanie kapitałowe lub quasi-kapitałowe w każdym z poniższych przypadków:

- a) pośrednicy finansowi pozyskują środki, inwestują lub udzielają finansowania w kontekście transgranicznym, co sprzyja dywersyfikacji ryzyka i przyciąga kapitał prywatny;

⁽¹⁰⁰⁾ Jak opisano w pkt 8 załącznika II do rozporządzenia w sprawie InvestEU.

⁽¹⁰¹⁾ Komunikat Komisji „Strategia MŚP na rzecz zrównoważonej i cyfrowej Europy” (COM(2020) 103 final) (sekcja 4 dot. lepszego dostępu do finansowania).

- b) inwestycja wspiera tworzenie większych funduszy zdolnych do wygenerowania dostatecznej rentowności, aby przyciągnąć inwestorów prywatnych;
- c) niedoskonałości rynku lub nieoptymalne sytuacje w zakresie inwestycji (jeżeli chodzi o ich wielkość, objęcie inwestycjami danego etapu rozwojowego lub ramy czasowe) nie są eliminowane w dostatecznym stopniu za pomocą instrumentów finansowych ustanowionych na szczeblu regionalnym lub krajowym. Może wiązać się to z ustanowieniem systemów zapewniających większą skuteczność, wydajność lub korzyści skali, ponieważ państwa członkowskie mogą nie być skłonne tworzyć systemów samodzielnie ze względów oszczędności kosztowej;
- d) interwencja służy demonstracji lub przyspieszeniu rezultatów i przyczynia się do realizacji celów polityki Unii, w tym celów związanych z unią rynków kapitałowych;
- e) interwencja zwiększa dostępność rynkowych rozwiązań w zakresie finansowania dostosowanych do indywidualnych potrzeb MŚP i małych spółek o średniej kapitalizacji;
- f) najlepsze praktyki są przekazywane na obszarze całej Unii w celu zachęcenia do tworzenia nowych zespołów osób zarządzających funduszem/kadry kierowniczej, aby rozszerzyć i pogłębić rynek *venture capital* w UE. Działania w tym obszarze mogą obejmować wspieranie alternatywnego finansowania i innowacyjnych rozwiązań w zakresie finansowania takich jak *crowdfunding*, anioły biznesu i działalność filantropijna wysokiego ryzyka.

6.3.2. Cechy potencjalnych produktów finansowych

6.3.2.1. Pośrednicy finansowi, którzy mają być zaangażowani

a) w zakresie finansowania dłużnego:

Ubiegać mogą się pośrednicy finansowi dowolnego rodzaju, w tym krajowe banki lub instytucje prorozwojowe oraz inni pośrednicy publiczni, banki komercyjne, towarzystwa gwarancyjne, zdywersyfikowane fundusze dłużne zapewniające finansowanie uprzywilejowane i podporządkowane oraz przedsiębiorstwa leasingowe, które koncentrują się na tworzeniu nowych portfeli transakcji finansowania MŚP lub małych spółek o średniej kapitalizacji wyższego ryzyka, w tym dostosowane do indywidualnych potrzeb transakcje finansowania dłużnego koncentrujące się na sektorach gospodarki o niewystarczającym poziomie obsługi, w pełnej zgodności z obowiązującym prawodawstwem krajowym i unijnym oraz odpowiednimi wymogami rozporządzenia finansowego.

b) w zakresie finansowania kapitałowego:

Ubiegać mogą się pośrednicy finansowi o ugruntowanej pozycji lub podmioty, które mają być zarejestrowane, w tym fundusze *private equity* i fundusze typu *mezzanine*, instrumenty współfinansowania, fundusze dłużne typu *venture*, fundusze *venture capital*, fundusze aniołów biznesu, fundusze funduszy i fundusze krzyżowe, które mogą udzielać finansowania kapitałowego i quasi-kapitałowego w dziedzinach objętych segmentem MŚP przy zachowaniu pełnej zgodności z obowiązującym prawodawstwem krajowym i unijnym oraz odpowiednimi wymogami rozporządzenia finansowego.

Zarządzający, doradcy lub inne podobne podmioty powiązane z takimi pośrednikami, w tym powołani po raz pierwszy zarządzający lub doradcy, muszą wykazywać zdolności i umiejętności pozwalające podjąć takie inwestycje, zdolność pozyskiwania funduszy i przyciągania kapitału prywatnego oraz zdolność do generowania w przyszłości zysków, w tym w ramach solidnej strategii inwestycyjnej, co przyciągnie więcej inwestycji prywatnych do tej klasy aktywów.

6.3.2.2. Docelowi ostateczni odbiorcy

a) w zakresie finansowania dłużnego:

Wsparcie w postaci finansowania dłużnego będzie udostępniane poprzez pośredników lub bezpośrednio przez partnera wykonawczego w celu finansowania głównie MŚP, jak również małych spółek o średniej kapitalizacji, zgodnie z definicją zawartą w rozporządzeniu w sprawie InvestEU, które nie otrzymałyby finansowania rynkowego albo nie otrzymałyby wsparcia w takim samym zakresie, m.in. ze względu na fakt, że postrzegają się jako przedsiębiorstwa narażone na większe ryzyko, ze względu na brak (wystarczającego) zabezpieczenia lub prowadzenie działalności w wyraźnie zdefiniowanych sektorach gospodarki, w których dostęp do usług finansowania jest niedostateczny, lub zaangażowanie w działania z zakresu priorytetów polityki Unii.

W uzasadnionych przypadkach można zapewnić bardziej ukierunkowane wsparcie przedsiębiorstwom działającym w określonym sektorze lub zaangażowanym w realizację określonego kierunku polityki, w tym sprawiedliwej transformacji. W takich przypadkach w odpowiednich produktach finansowych zostaną sformułowane jasne i jednoznaczne kryteria kwalifikowalności dla innowacyjnych MŚP i małych spółek o średniej kapitalizacji. Ponadto wymogi dotyczące sprawozdawczości operacyjnej będą umożliwiały określenie wsparcia udzielonego na rzecz takiego sektora lub kierunku polityki.

b) w zakresie finansowania kapitałowego:

W ramach modułu unijnego wsparcie w zakresie finansowania kapitałowego będzie udostępniane poprzez pośredników (w tym poprzez instrumenty współfinansowania) MŚP i małym spółkom o średniej kapitalizacji w rozumieniu definicji zawartych w rozporządzeniu w sprawie InvestEU, a w szczególności na rzecz działań, które pomogą w osiągnięciu celów polityki Unii, o których mowa w art. 3 rozporządzenia w sprawie InvestEU.

Ukierunkowania można dokonać na podstawie strategii inwestycyjnej zarządzającego funduszem skupiającej się na sektorach lub działaniach w zakresie priorytetów polityki Unii oraz na podstawie cyklu życia spółki, w oparciu o oceny rynkowe.

6.3.2.3. Cechy produktów finansowych

Produkty finansowe będą uzupełniać wykorzystanie przez państwa członkowskie instrumentów finansowych dla MŚP na poziomie krajowym i regionalnym według wymogów dotyczących dodatkowości, zgodnie z załącznikiem V do rozporządzenia w sprawie InvestEU.

a) w zakresie finansowania dłużnego udzielanego przez partnera wykonawczego

Gwarancji UE można udzielić w odniesieniu do operacji z zakresu finansowania i inwestycji w formie:

- a) pożyczek bezpośrednich udzielanych przez partnera wykonawczego;
- b) kontrgwarancji, gwarancji na udzielanie pożyczek oraz innych uzgodnień dotyczących podziału ryzyka przyjętych na potrzeby systemów gwarancji wdrażanych przez pośredników finansowych lub partnera wykonawczego;
- c) bezpośrednich gwarancji oraz innych uzgodnień dotyczących podziału ryzyka dla pośredników finansowych lub partnerów wykonawczych;
- d) bezpośrednich inwestycji w pośrednika finansowego lub bezpośrednich inwestycji realizowanych wspólnie z pośrednikiem finansowym będącym funduszem inwestycyjnym, przedsiębiorstwem (zbiorowego) inwestowania lub spółką celową realizującą bezpośrednio lub pośrednio inwestycje w dług uprzywilejowany lub podporządkowany.

Dzięki przyjęciu takich rozwiązań celem gwarancji UE jest ograniczanie szczególnych trudności napotykanymi przez rentowne przedsiębiorstwa przy próbie uzyskania dostępu do finansowania z uwagi na fakt, że postrzega się je jako przedsiębiorstwa narażone na większe ryzyko lub ze względu na brak (wystarczającego) zabezpieczenia. Można to osiągnąć poprzez wspieranie między innymi następujących transakcji:

- a) finansowania przedsiębiorstw typu start-up;
- b) transakcji finansowania ze znacznie zmniejszonymi wymogami dotyczącymi zabezpieczenia (albo bez takich wymogów) (niezabezpieczone operacje kredytowe);
- c) finansowania podporządkowanego;
- d) transakcji finansowania z warunkami spłaty lub okresami spłaty, których pośrednicy finansowi zazwyczaj nie oferują.

Kwalifikowalność propozycji pośrednika finansowego dotyczącej tworzenia portfela transakcji finansowania będzie określana dla każdego pośrednika oraz, w przypadku finansowania bezpośredniego, dla każdego partnera wykonawczego w odniesieniu do jego obecnej działalności gospodarczej. Zasadniczo gwarancja UE powinna prowadzić do rozszerzenia działalności pośrednika finansowego lub partnera wykonawczego poprzez finansowanie transakcji, których dany pośrednik lub partner nie finansowałby w przypadku braku gwarancji UE ze względu na wyższy profil ryzyka takiego portfela. Jeśli pośrednik finansowy dysponuje już specjalnym produktem do celów finansowania MŚP wyższego ryzyka, ale jego zdolność do zaspokajania popytu na rynku jest ograniczona, gwarancję UE można wykorzystać do wsparcia znacznego zwiększenia wielkości takiego produktu do celów finansowania MŚP wyższego ryzyka.

Transakcje finansowania, które mogą być włączone do portfeli, będą obejmować między innymi pożyczki inwestycyjne, instrumenty zapewniające kapitał obrotowy (w tym instrumenty odnawialne), instrumenty finansowania handlu, pożyczki i kredyty (w tym wbudowane w rachunek bieżący lub z nim powiązane), gwarancje bankowe, transakcje leasingowe, pożyczki podporządkowane oraz pożyczki związane z emisją długu uprzywilejowanego i podporządkowanego.

b) w zakresie finansowania kapitałowego udzielanego przez partnera wykonawczego

Gwarancja UE będzie wykorzystywana do zabezpieczenia inwestycji w pośredniczące fundusze kapitału podwyższonego ryzyka, w tym fundusze funduszy i instrumenty współinwestowania, które udostępniają kapitał i quasi-kapitał własny MŚP i małym spółkom o średniej kapitalizacji na każdym etapie ich rozwoju, oraz w fundusze zapewniające finansowanie dłużne MŚP i małym spółkom o średniej kapitalizacji.

Możliwe dodatkowe innowacje produktowe:

Segment MŚP będzie również dostępny do celów tworzenia pilotażowych produktów finansowych mających zaradzić niedoskonałościom rynku i nieoptymalnym sytuacjom inwestycyjnym lub przyciągnąć większą liczbę inwestycji prywatnych, np. poprzez udzielanie gwarancji inwestorom. Takie programy pilotażowe, jeśli okażą się sukcesem, można następnie wprowadzać w pełnym zakresie. W należycie uzasadnionych przypadkach, na podstawie oceny rynku, te projekty pilotażowe mogą odbiegać od warunków określonych w sekcjach 4 i 5 niniejszych wytycznych inwestycyjnych.

6.4. Segment dotyczący inwestycji społecznych i umiejętności

6.4.1. Obszary polityki, których dotyczą interwencje

Wsparcie w ramach segmentu dotyczącego inwestycji społecznych i umiejętności musi ułatwiać opracowywanie projektów wzmacniających wymiar socjalny Unii, jak podkreślono w Europejskim filarze praw socjalnych. W segmencie dotyczącym inwestycji społecznych i umiejętności kładzie się nacisk na wywieranie pozytywnego wpływu społecznego. W szczególności celem działań w ramach tego segmentu są pozytywna konwergencja, zmniejszenie nierówności, zwiększenie odporności i inkluzywności przez promowanie zatrudnienia i rozwoju umiejętności, w tym przedsiębiorczości i samozatrudnienia, przedsiębiorstw społecznych, gospodarki społecznej i włączenia społecznego, poprawa zdrowia, dobrostanu i ogólnej jakości życia obywateli; poprawa wyników kształcenia i zapewnienia umiejętności oraz wspieranie sprawiedliwego przejścia na gospodarkę niskoemisyjną. Celem działań jest również zwiększenie dostępu przedsiębiorstw społecznych do mikrofinansowania i finansowania oraz ich dostępności dla tych przedsiębiorstw, wspieranie operacji z zakresu finansowania i inwestycji związanych z inwestycjami społecznymi, kompetencjami i umiejętnościami oraz rozwój i konsolidacja rynków inwestycji społecznych w obszarach, o których mowa w art. 8 ust. 1 lit. d) i zgodnie z art. 3 ust. 2 lit. d) rozporządzenia w sprawie InvestEU. Segment dotyczący inwestycji społecznych i umiejętności będzie ułatwiać rozwijanie umiejętności i kompetencji kluczowych, dopasowywanie, wdrażanie i wykorzystywanie wyższych kwalifikacji poprzez kształcenie, szkolenie, w tym szkolenie w miejscu pracy, oraz powiązane z nimi działania, z myślą o osiągnięciu celów polityki określonych w „Europejskim programie na rzecz umiejętności”⁽¹⁰²⁾, „zaleceniu Rady w sprawie kształcenia i szkolenia zawodowego”⁽¹⁰³⁾, „europejskim obszarze edukacji”⁽¹⁰⁴⁾ i „Planie działania w dziedzinie edukacji cyfrowej na lata 2021–2027”⁽¹⁰⁵⁾.

Dziedziny kwalifikujące się do objęcia operacjami z zakresu finansowania i inwestycji w ramach segmentu dotyczącego inwestycji społecznych i umiejętności wymieniono w załączniku II do rozporządzenia w sprawie InvestEU, w szczególności w pkt 12 tego załącznika. Kwalifikującym się dziedzinom można nadawać priorytet zgodnie z sekcją 2.3.2.1 niniejszych wytycznych inwestycyjnych.

Wsparcie w ramach segmentu dotyczącego inwestycji społecznych i umiejętności będzie obejmować mikrofinansowanie i przedsiębiorstwa społeczne. W przypadku mikrofinansowania mikropożyczka (lub mikrokredyt) oznacza pożyczkę w wysokości do 50 000 EUR. Zachęcać się będzie w szczególności do udostępniania przedsiębiorstwom społecznym kwot inwestycji do 500 000 EUR, przy czym uwzględniane będą również wyższe kwoty, do 2 000 000 EUR, w celu wspierania ich rozwoju i zwiększania skali działań.

Wsparcie obejmie również środki mające promować równouprawnienie płci i równość w innych obszarach, włączenie społeczne, zapotrzebowanie na umiejętności, kształcenie, szkolenie i powiązane usługi, w tym na rzecz rozwoju zrównoważonej infrastruktury społecznej zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich. Wsparcie w ramach segmentu będzie obejmować również infrastrukturę społeczną (w tym infrastrukturę służby zdrowia i edukacyjną oraz mieszkania socjalne i studenckie), projekty w zakresie innowacji społecznych, świadczenia zdrowotne, starzenie się i opiekę długoterminową, dostęp do profilaktyki, innowacyjne metody leczenia i rozwiązania w zakresie e-zdrowia, włączanie i dostępność oraz działalność kulturalną i twórczą o celu społecznym.

Segment dotyczący inwestycji społecznych i umiejętności będzie się również koncentrować na zapewnieniu zrównoważonego i etycznego finansowania ostatecznym odbiorcom napotykaającym ograniczenia lub bariery, które wpływają na ich prawa człowieka i podstawowe wolności. Jest on w szczególności ukierunkowany na projekty, które charakteryzują się odpowiednim poziomem (przyszłej) rentowności finansowej, ale nie są realizowane (albo nie są realizowane w wystarczającym stopniu) przez rynek ze względu na wyższe ryzyko, brak zabezpieczenia, nieosiągnięcie optymalnej skali bez wsparcia sektora publicznego lub inne bariery na rynku. Projekty objęte wsparciem muszą przyczynić się do przyciągnięcia inwestycji prywatnych w celu zaspokojenia niespełnionych potrzeb.

⁽¹⁰²⁾ Komunikat Komisji „Europejski program na rzecz umiejętności służący zrównoważonej konkurencyjności, sprawiedliwości społecznej i odporności” (COM(2020) 274 final).

⁽¹⁰³⁾ Zalecenie Rady 2020/C 417/01 z dnia 24 listopada 2020 r. w sprawie kształcenia i szkolenia zawodowego na rzecz zrównoważonej konkurencyjności, sprawiedliwości społecznej i odporności (Dz.U. C 417 z 2.12.2020, s. 1).

⁽¹⁰⁴⁾ Komunikat Komisji w sprawie utworzenia europejskiego obszaru edukacji do 2025 r. (COM (2020) 625 final).

⁽¹⁰⁵⁾ Komunikat Komisji „Plan działania w dziedzinie edukacji cyfrowej na lata 2021–2027. Nowe podejście do kształcenia i szkolenia w epoce cyfrowej” (COM(2020) 624 final).

Celem operacji z zakresu finansowania i inwestycji będzie zapewnienie **infrastruktury społecznej** i usług powiązanych, które mogą odnosić się do:

- a) dostępnego dla wszystkich włączającego kształcenia i szkolenia, w tym wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem, związanych z tym infrastruktur i usług edukacyjnych, alternatywnych form opieki nad dzieckiem sprzyjających włączeniu społecznemu, mieszkań studenckich oraz wyposażenia cyfrowego, promowania umiejętności cyfrowych od wczesnych lat edukacji, powszechnego wprowadzania technologii informacyjno-komunikacyjnych i dostępu do nich we wszystkich instytucjach kształcenia i szkolenia oraz narzędzi i platform umożliwiających zdalny dostęp i uczenie się na odległość;
- b) przystępnych cenowo mieszkań socjalnych;
- c) opieki zdrowotnej i długoterminowej, w tym klinik, szpitali, podstawowej opieki zdrowotnej, opieki w domu i opieki środowiskowej;
- d) projektów dotyczących infrastruktury zdrowotnej, które przyczyniają się do rozwoju strategicznej i zrównoważonej geograficznie sieci zmodernizowanej, cyfrowej i odpornej infrastruktury na potrzeby profilaktyki i opieki zdrowotnej, która może zapewnić powszechny dostęp do krytycznej infrastruktury i usług opieki zdrowotnej w całej UE. Projekty objęte wsparciem mogą również dotyczyć konkretnych pilnych potrzeb w zakresie opieki zdrowotnej i reagowania w sytuacjach kryzysowych ⁽¹⁰⁶⁾ przez rozwijanie mobilnych i terenowych punktów medycznych lub transportu medycznego;
- e) umożliwienia świadczenia usług społecznych na poziomie społeczności lokalnej, w miarę możliwości, w sposób zintegrowany.

Infrastruktura społeczna, zwykle finansowana przez podmioty sektora publicznego lub podmioty zależne, jest dotknięta problemem znacznych luk w finansowaniu. Skutki pandemii Covid-19 sprawiły, że potrzeby te są jeszcze większe.

Inwestycje w infrastrukturę społeczną w rozumieniu pkt 12 lit. d) załącznika II do rozporządzenia w sprawie InvestEU, mające na celu korygowanie niedoskonałości rynku lub nieoptymalnych sytuacji inwestycyjnych, mogą obejmować operacje z udziałem podmiotów sektora publicznego. W takiej sytuacji produkt finansowy przeznaczony na inwestycje w infrastrukturę społeczną promowane przez podmioty sektora publicznego w ramach segmentu dotyczącego inwestycji społecznych i umiejętności może zostać uzgodniony w umowie gwarancyjnej w celu wyeliminowania niedoskonałości rynku, o których mowa w sekcji A pkt 2 lit. f) w załączniku V do rozporządzenia InvestEU. Operacje z zakresu finansowania i inwestycji w ramach takiego produktu finansowego spełniają wymogi dotyczące dodatkowości określone w art. 209 ust. 2 lit. b) rozporządzenia finansowego i w załączniku V do rozporządzenia InvestEU.

Warunkiem koniecznym do wsparcia operacji w ramach Funduszu InvestEU jest przestrzeganie odnośnych, stosownie do przypadku, unijnych, krajowych lub regionalnych przepisów społecznych. Podczas interwencji należy w pełni przestrzegać zasady pomocniczości poprzez uzupełnianie krajowych i regionalnych systemów wsparcia, jeśli takie istnieją. W stosownych przypadkach usługi świadczone w ramach projektów objętych wsparciem muszą być realizowane na poziomie społeczności lokalnych. Jeśli chodzi o infrastrukturę w dziedzinie zdrowia, należy skoncentrować się na rozwijaniu modeli, które odchodzą od opieki instytucjonalnej i skupiają się zamiast tego na profilaktyce, podstawowej opiece zdrowotnej i opiece środowiskowej oraz usługach wspierających zintegrowaną opiekę skoncentrowaną na jednostce i samodzielne życie, w zgodności z Konwencją ONZ o prawach osób niepełnosprawnych.

⁽¹⁰⁶⁾ Zob. na przykład *Overview of Natural and Man-Made Disasters and Risks the European Union* [Przegląd naturalnych i spowodowanych przez człowieka katastrof i zagrożeń, przed którymi może stanąć Unia Europejska] <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/285d038f-b543-11e7-837e-01aa75ed71a1>.

Jeśli chodzi o inwestycje w przystępne cenowo mieszkania socjalne, szczególny nacisk będzie kładziony na dostarczanie rozwiązań mieszkaniowych, których celem jest wydzwignięcie ludzi z wykluczenia społecznego w uzupełnieniu krajowych lub regionalnych programów wsparcia, jeśli takie istnieją. Do celów inwestycji wspieranych w ramach Funduszu InvestEU przez przystępne cenowo mieszkania socjalne ⁽¹⁰⁷⁾ należy rozumieć ofertę mieszkań dla osób w niekorzystnej sytuacji lub w gorszym położeniu społecznym ⁽¹⁰⁸⁾, które z powodu niewystarczających środków lub ograniczeń społecznych żyją w warunkach poważnej deprivacji mieszkaniowej lub nie są w stanie pozyskać mieszkania na warunkach rynkowych. W przypadku ukierunkowania na osoby objęte definicją ETHOS dotyczącą bezdomności i wykluczenia mieszkaniowego, udostępnianie mieszkań socjalnych powinno odbywać się, w miarę możliwości, zgodnie z podejściem opartym na zapewnieniu dostępu do mieszkania. Infrastruktura i usługi powinny być zgodne z odpowiednimi normami jakości i konwencjami ONZ oraz nie prowadzić do segregacji lub izolacji określonych grup.

Oprócz rozwiązań w zakresie finansowania zapewnianych przez tradycyjnych pośredników finansowych, udzielanie świadczeń rzeczowych może również kwalifikować organizacje, takie jak instytucje kształcenia i szkolenia lub podmioty świadczące usługi ochrony zdrowia, usługi społeczne i usługi opieki, do pośredniego korzystania z gwarancji UE poprzez partnera wykonawczego.

W segmencie dotyczącym inwestycji społecznych i umiejętności szczególny nacisk będzie kładziony na włączanie **osób znajdujących się w trudnej sytuacji** oraz ich dostęp do usług wysokiej jakości, a także na włączanie osób z niepełnosprawnością i **poprawę dostępności dla takich osób oraz na starzenie się społeczeństwa**.

Wsparcie w ramach segmentu dotyczącego inwestycji społecznych i umiejętności będzie również służyć zapewnianiu inkluzywnego **kształcenia i szkolenia, w tym szkolenia zawodowego, oraz usług powiązanych**, obejmujących kształcenie i szkolenie wstępne i ustawiczne, w tym dla osób dorosłych, a także innowacje organizacyjne i procesowe, w tym nowe i innowacyjne modele biznesowe. Segment dotyczący inwestycji społecznych i umiejętności będzie również wspierać innowacyjne rozwiązania w zakresie opieki zdrowotnej takie jak usługi e-zdrowia i nowe modele opieki. Celem wsparcia będzie promowanie **równouprawnienia płci** i równości w innych obszarach, rozszerzanie samozatrudnienia i integracja społeczna osób w trudnej sytuacji, w tym obywateli państw trzecich.

Szczególną uwagę należy zwracać na **przedsiębiorstwa społeczne** i ich działania, takie jak inicjatywy na rzecz zwiększania skali działań, wspieranie rozwoju umiejętności cyfrowych i w zakresie przedsiębiorczości wśród grup w niekorzystnej sytuacji, aby zaradzić różnicom w traktowaniu kobiet i mężczyzn i innym różnicom w tych dziedzinach. Celem wsparcia w ramach segmentu dotyczącego inwestycji społecznych i umiejętności będzie usunięcie występujących w całej Unii niedoskonałości rynku w zakresie finansowania przedsiębiorstw społecznych i skutków społecznych, mikrofinansowania, zdrowia, starzenia się, luk w finansowaniu edukacji i mieszkań oraz innowacji poprzez doprowadzenie do silniejszej interwencji Unii i skuteczniejszych badań rynku mających wzmocnić wymiar społeczny Unii.

Wsparcie w ramach segmentu dotyczącego inwestycji społecznych i umiejętności będzie obejmować **zapotrzebowanie na umiejętności i ich podaż**, eliminując braki w umiejętnościach ostatecznych odbiorców lub poprawiając wykorzystanie umiejętności oraz wspierając rynki inwestowania w umiejętności.

Wsparcie doradcze może również przyczynić się do poszukiwania nowych sposobów świadczenia usług społecznych oraz ogólnie pomagać w rozwijaniu podaży umiejętności i popytu na nie zgodnie z rozporządzeniem w sprawie InvestEU.

W odniesieniu do **mikrofinansowania** celem polityki jest promowanie trwałego zatrudnienia o wysokiej jakości i włączenia społecznego poprzez wspieranie tworzenia miejsc pracy i działalności przynoszącej dochód, w szczególności w przypadku osób w trudnej sytuacji, które chcą założyć lub rozwijać mikroprzedsiębiorstwo, również w ramach działalności na własny rachunek. Ponadto pośrednicy finansowi działający w obszarze mikrofinansowania muszą zapewniać świadczenie, bezpo-

⁽¹⁰⁷⁾ Projekty w zakresie przystępnych cenowo mieszkań socjalnych mogą obejmować takie operacje, jak:

- a) zapewnienie nowych, wolnych od segregacji i dostępnych zasobów socjalnych mieszkań czynszowych poprzez jedno lub kilka z tych działań:
 - budowa nowych budynków;
 - modernizacja lub przekształcanie istniejących budynków;
 - pozyskiwanie pojedynczych lokali mieszkalnych z prywatnego rynku mieszkaniowego (poprzez zakup lub pośrednictwo);
- b) utworzenie agencji wynajmu mieszkań socjalnych;
- c) udostępnianie rozwiązań opartych na zapewnieniu dostępu do mieszkania łączących wynajem czynszowych lokali mieszkalnych z usługami wspierającymi w okolicy (tj. świadczonymi na miejscu lub łatwo dostępnymi);
- d) dostosowanie istniejących zasobów mieszkań socjalnych do potrzeb osób niepełnosprawnych, w tym mieszkań zajmowanych przez właścicieli;
- e) ukierunkowane wsparcie dla zmarginalizowanych społeczności, które doświadczają poważnej deprivacji w swoich obecnych warunkach mieszkaniowych, w tym w mieszkaniach zajmowanych przez właścicieli.

⁽¹⁰⁸⁾ Zgodnie z definicją na poziomie krajowym, regionalnym lub lokalnym, w zależności od przypadku lub od kontekstu gospodarczego i społecznego.

średnio lub pośrednio, usług niefinansowych, takich jak usługi rozwoju przedsiębiorstw (doradztwo, coaching i szkolenia), które stanowią integralną część mikrofinansowania. Warunki takie jak koszt finansowania zewnętrznego (w tym oprocentowanie kredytu i pożyczki) i wymogi dotyczące zabezpieczenia dla mikrofinansowania wspieranego bezpośrednio lub pośrednio w ramach InvestEU muszą odzwierciedlać korzyść wynikającą ze wsparcia i być uzasadnione w świetle ryzyka bazowego i rzeczywistego kosztu finansowania związanego z kredytem.

Jako warunek wstępny otrzymania wsparcia z Funduszu InvestEU pośrednicy finansowi udzielający mikrofinansowania muszą zobowiązać się do przestrzegania (w przypadku podmiotów niebędących bankami) „Europejskiego kodeksu dobrego postępowania w zakresie udzielania mikrokredytów”⁽¹⁰⁹⁾ albo uznać ten kodeks (w przypadku banków), aby zapewnić wysokie standardy etyczne udzielania pożyczek i kredytów w zakresie m.in. ładu administracyjno-regulacyjnego, zarządzania i ochrony klienta. Pośrednicy finansowi starają się zapobiegać nadmiernemu zadłużeniu osób fizycznych i przedsiębiorstw, uwzględniając między innymi ich zdolność do spłaty zadłużenia i zapewniając przystępny koszt finansowania zewnętrznego.

Wsparcie w ramach segmentu dotyczącego inwestycji społecznych i umiejętności będzie zgodne z celami w ramach EFS+, w tym w proponowanych celach operacyjnych dotyczących wspierania rozwoju ekosystemu rynkowego związanego z zapewnieniem finansowania dla przedsiębiorstw społecznych oraz mikrofinansowania dla mikroprzedsiębiorstw w fazie rozruchu i rozwoju, w szczególności tych zatrudniających osoby w trudnej sytuacji. W ramach EFS+ Komisja przedstawi również wytyczne dotyczące rozwoju infrastruktury społecznej (w tym mieszkań oraz opieki zdrowotnej, opieki nad dziećmi, opieki długoterminowej oraz kształcenia i szkolenia) niezbędnej do wdrażania Europejskiego filaru praw społecznych. Uczestnictwo w EFS+ nie jest jednak warunkiem wstępnym uzyskania dostępu do wsparcia w ramach Funduszu InvestEU.

Wsparcie w ramach segmentu dotyczącego inwestycji społecznych i umiejętności będzie również ukierunkowane na **innowacje społeczne**, które mogą obejmować innowacyjne rozwiązania i systemy społeczne mające na celu promowanie **skutków i rezultatów społecznych**, aby przyczynić się do osiągnięcia celów polityki tego segmentu.

Zachęca się, aby dążąc do osiągnięcia tych celów **łączyć wsparcie z Funduszu InvestEU z wkładami darczyńców, filantropów, fundacji i innych podmiotów sektora prywatnego**. Fundusz InvestEU będzie dążyć do wzmocnienia zaangażowania sektora prywatnego, aby pomóc w realizacji Europejskiego filaru praw społecznych, wspierając między innymi wysokiej jakości zatrudnienie, włączające kształcenie i szkolenie, zdrowie, włączenie społeczne i aktywne uczestnictwo w społeczeństwie, jak również włączanie osób niepełnosprawnych i dostępność. Podmioty sektora prywatnego będą mogły przyczynić się do realizacji celów segmentu dotyczącego inwestycji społecznych i umiejętności poprzez bezpośredni wkład (darowizny, zwrotne i bezzwrotne formy wsparcia) lub współinwestowanie w projekty wspierane lub pośredników finansowych wspieranych pośrednio przez Fundusz InvestEU.

Podobnie zachęca się do **grupowania mniejszych projektów**, ponieważ wiele projektów w przestrzeni społecznej jest zbyt małych, aby przyciągnąć zainteresowanie inwestorów prywatnych lub aby efektywnie wykorzystać środki publiczne. Na przykład reformy w dziedzinie polityki społecznej mogą wymagać wdrożenia infrastruktury społecznej i usług społecznych, takich jak nowe modele społeczne, modele opieki i modele ochrony zdrowia, w szeregu lokalizacji podlegających właściwości organu krajowego lub regionalnego, za pośrednictwem szeregu małych projektów. Aby wzbudzić zainteresowanie inwestorów, konieczne może być grupowanie małych projektów w jedną ofertę inwestycyjną. Grupowanie może obejmować:

- a) grupowanie małych projektów z zakresu infrastruktury społecznej lub technologii lub usług społecznych w jedną ofertę inwestycyjną, która obejmuje szereg podprojektów w różnych miejscach;
- b) grupowanie potrzeb inwestycyjnych w zakresie infrastruktury społecznej, technologii i usług społecznych w jeden projekt lub jedną ofertę inwestycyjną. Może to wymagać łączenia źródeł finansowania lub instrumentów finansowych;
- c) grupowanie potrzeb inwestycyjnych w zakresie infrastruktury społecznej i usług społecznych w ramach większego narzędzia inwestycyjnego służącego rewitalizacji lub rozwojowi obszarów miejskich lub wiejskich, ukierunkowanego na włączenie społeczne lub w ramach programów „współfinansowania obywatelskiego”.

Działania opisane w lit. a)–c) poprzedniego ustępu mogą być uzupełniane **środkami towarzyszącymi** służącymi (i) wspieraniu promotorów projektów i pośredników finansowych w rozwijaniu umiejętności w zakresie konfigurowania strategii inwestycyjnych, finansowania łączonego lub hybrydowego, planowania oraz grupowania projektów; (ii) wspieraniu rozwoju innowatorów społecznych, przedsiębiorstw społecznych, inwestorów wywierających skutki społeczne i filantropów, w tym filantropów udostępniających kapitał wysokiego ryzyka oraz (iii) tworzeniu ogólnoeuropejskiej sieci ośrodków prze-

⁽¹⁰⁹⁾ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=pl&pubId=8312&furtherPubs=yes>

kazu i szkolenia w zakresie oddziaływania społecznego i innowacji społecznych, innowacyjnych usług z zakresu kształcenia i szkolenia, takich jak podmioty oferujące doradztwo, prognozowanie zapotrzebowania na umiejętności, oceny umiejętności i usługi walidacji lub usługi pomagające w dopasowaniu zapotrzebowania na umiejętności do ich podaży oraz partnerstwa edukacyjno-biznesowe i centra doskonałości, w tym centra doskonałości zawodowej.

Powyższe działania mogą być również uzupełniane przez gromadzenie i publiczne udostępnianie ogólnounijnych danych na temat niedoskonałości rynku lub nieoptymalnych sytuacji w zakresie inwestycji w obszarach polityki związanych z segmentem dotyczącym inwestycji społecznych i umiejętności.

6.4.1.1. Inwestycje strategiczne w segmencie dotyczącym inwestycji społecznych i umiejętności

Wsparcie na rzecz **kształcenia i szkolenia** będzie w szczególności ukierunkowane na projekty przyczyniające się do cyfryzacji europejskich systemów kształcenia i szkolenia, w tym do promowania umiejętności cyfrowych od wczesnych lat edukacji, powszechnego wprowadzania technologii informacyjno-komunikacyjnych i dostępu do nich w instytucjach kształcenia i szkolenia oraz narzędzi i platform umożliwiających zdalny dostęp i uczenie się na odległość. Wspierane działania powinny być również ukierunkowane na inne programy cyfryzacji mające zapewnić wszystkim grupom społecznym i wiekowym sprzyjający włączeniu społecznemu dostęp do umiejętności i rozwiązań cyfrowych przez całe życie oraz wsparcie w tym zakresie. Ponadto wsparcie na rzecz kształcenia i szkolenia powinno ułatwiać rozwój nowych i doskonalenie istniejących umiejętności, które zapewnią skuteczne funkcjonowanie działań strategicznych i krytycznych określonych w sekcjach 6.1.1.8 i 6.2.1.1 niniejszych wytycznych inwestycyjnych.

6.4.2. Cechy potencjalnych produktów finansowych

6.4.2.1. Pośrednicy finansowi, którzy mają być zaangażowani

a) w zakresie finansowania dłużnego:

Ubiegać mogą się pośrednicy finansowi, w tym krajowe banki i instytucje prorozwojowe, banki komercyjne, towarzystwa i instytucje gwarancyjne, zdywersyfikowane fundusze dłużne udzielające finansowania uprzywilejowanego i podporządkowanego, instytucje świadczące usługi w zakresie mikrofinansowania, przedsiębiorstwa leasingowe, platformy udzielające pożyczek społecznościowych i zapewniające kapitał społecznościowy, spółki celowe, spółki zajmujące się współfinansowaniem, wspólne fundusze lub programy inwestycyjne, instytucje finansowe niebędące bankiem, w tym fundusze pożyczkowe, podmioty zapewniające finansowanie długoterminowe, takie jak spółdzielnie, unie kredytowe, zakłady ubezpieczeń, fundusze emerytalne, fundusze *private equity*/aniołów biznesu, fundusze funduszy.

Kwalifikują się również podmioty umożliwiające rozwój rynkowy sprzyjający inwestycjom społecznym (w tym pośrednicy gotowości inwestycyjnej i budowania zdolności działający w obszarze mikrofinansowania i finansowania przedsiębiorstw społecznych, spółki z branży technologii finansowych, instytucje szkolnictwa wyższego, uniwersytety, ośrodki badań naukowych i wspólnoty wiedzy i innowacji EIT, fundacje, platformy crowdfundingowe oraz instytucje kształcenia i szkolenia zawodowego, w tym centra doskonałości zawodowej i partnerstwa edukacyjno-biznesowe). Ubiegać mogą się również inne grupy inwestorów, w tym inwestorzy korporacyjni, inwestorzy wywierający skutki społeczne, (społeczne) anioły biznesu, przedsiębiorcy w sektorze edukacji (np. masowe otwarte kursy online – „MOOC”), filantropi udostępniający kapitał wysokiego ryzyka i filantropi.

Ubiegać mogą się inni pośrednicy publiczni oraz pośrednicy działający w obszarze infrastruktury społecznej, finansowania przedsiębiorstw społecznych i gospodarki społecznej (tacy jak banki etyczne lub alternatywne, banki spółdzielcze), którzy mogą udzielać finansowania w kwalifikujących się dziedzinach objętych segmentem dotyczącym inwestycji społecznych i umiejętności przy zachowaniu pełnej zgodności z obowiązującym prawodawstwem krajowym i unijnym oraz odpowiednimi wymogami rozporządzenia finansowego.

Potencjalni publiczni pośrednicy finansowi, o których mowa w niniejszych wytycznych, mogą również odegrać rolę w łączeniu wsparcia z Funduszu InvestEU z innymi centralnymi unijnymi programami finansowania i funduszami objętymi zarządzaniem dzielonym.

b) w zakresie finansowania kapitałowego:

Pośrednicy finansowi mogą obejmować między innymi krajowe banki i instytucje prorozwojowe, banki komercyjne, towarzystwa i instytucje gwarancyjne, fundusze pożyczkowe, fundusze dłużne, fundusze emerytalne, instytucje świadczące usługi w zakresie mikrofinansowania, przedsiębiorstwa leasingowe, platformy udzielające pożyczek społecznościowych i zapewniające kapitał społecznościowy, spółki celowe, spółki zajmujące się współfinansowaniem, wspólne fundusze lub programy inwestycyjne.

Do kwalifikujących się pośredników finansowych w zakresie finansowania kapitałowego można również zaliczać instytucje finansowe niebędące bankiem, w tym podmioty zapewniające finansowanie długoterminowe, takie jak spółdzielnie, unie kredytowe, zakłady ubezpieczeń oraz podmioty, które mają być zarejestrowane, fundusze funduszy, fundusze *private equity*, fundusze *venture capital*, fundusze aniołów biznesu, fundusze transferu technologii, fundusze lub programy współinwestowania, fundusze dłużne typu *venture*, inne mechanizmy lub programy zapewniające inwestycje w kapitał własny, quasi-kapitał własny, hybrydowe instrumenty finansowania dłużno-kapitałowego oraz inne formy finansowania typu *mezzanine*.

Kwalifikować mogą się również podmioty umożliwiające rozwój rynkowy sprzyjający inwestycjom społecznym (w tym pośrednicy gotowości inwestycyjnej i budowania zdolności działający w obszarze mikrofinansowania i finansowania przedsiębiorstw społecznych, spółki z branży technologii finansowych, instytucje szkolnictwa wyższego, uniwersytety, ośrodki badań naukowych i wspólnoty wiedzy i innowacji EIT, fundacje, platformy crowdfundingowe oraz instytucje kształcenia i szkolenia zawodowego, w tym centra doskonałości zawodowej i partnerstwa edukacyjno-biznesowe). Inne grupy inwestorów, w tym inwestorzy korporacyjni, inwestorzy wywierający skutki społeczne, (społeczne) anioły biznesu, przedsiębiorcy w sektorze edukacji (np. MOOC), filantropi udostępniający kapitał wysokiego ryzyka i filantropi mogą działać jako pośrednicy finansowi przy zachowaniu pełnej zgodności z obowiązującym prawodawstwem krajowym i unijnym, jeżeli są w stanie tworzyć projekty lub portfele inwestycyjne w obszarach objętych segmentem dotyczącym inwestycji społecznych i umiejętności.

Zarządzający pośrednikami finansowymi (w tym zarządzający lub doradcy powołani po raz pierwszy) muszą wykazywać zdolności i doświadczenie pozwalające dokonywać takich inwestycji w obszarze objętym segmentem dotyczącym inwestycji społecznych i umiejętności, a także zdolność pozyskiwania funduszy i przyciągania kapitału prywatnego oraz zdolność do osiągnięcia w przyszłości rentowności finansowej (w tym dzięki solidnej strategii inwestycyjnej) w celu przyciągnięcia większej liczby inwestycji prywatnych do danej klasy aktywów.

6.4.2.2. Docelowi ostateczni odbiorcy

Segment dotyczący inwestycji społecznych i umiejętności skupia się na wsparciu interwencji w różnych obszarach polityki, w związku z czym jest skierowany do szerokiego grona ostatecznych odbiorców, którymi mogą być m.in.:

a) osoby fizyczne:

- (i) osoby w trudnej sytuacji (takie jak osoby doświadczające wykluczenia społecznego lub nim zagrożone, w tym bezdomne lub żyjące w warunkach poważnej deprivacji mieszkaniowej, osoby, które straciły pracę lub są zagrożone jej utratą, lub mają trudności z wejściem lub powrotem na rynek pracy, osoby należące do grup mniejszościowych, obywatele państw trzecich, osoby znajdujące się w niekorzystnej sytuacji pod względem dostępu do tradycyjnego rynku kredytowego, które chcą założyć lub rozwijać własne mikroprzedsiębiorstwa);
- (ii) dzieci, rodzice, nauczyciele i władze szkolne;
- (iii) potencjalni lub obecni studenci i uczniowie (w tym dorośli słuchacze);

b) przedsiębiorstwa:

- (i) mikroprzedsiębiorstwa, w tym osoby samozatrudnione, a zwłaszcza mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające osoby wymagające szczególnego traktowania;
- (ii) przedsiębiorstwa społeczne;
- (iii) przedsiębiorstwa publiczne;
- (iv) MŚP;
- (v) inne przedsiębiorstwa sektora prywatnego;

c) podmioty świadczące usługi w zakresie kształcenia, szkolenia i usługi powiązane, w tym Uniwersytety Europejskie, szkoły, instytucje kształcenia i szkolenia, w tym centra doskonałości zawodowej oraz podmioty świadczące usługi w zakresie wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem;

d) spółki celowe;

e) stowarzyszenia, fundacje, towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych i spółdzielnie;

f) organizacje pozarządowe;

g) organy publiczne;

h) organy służby zdrowia, podmioty świadczące usługi opieki zdrowotnej, podmioty świadczące usługi społeczne, dostawcy technologii, pracownicy opieki zdrowotnej, pacjenci, osoby prywatne;

i) w dziedzinie infrastruktury społecznej docelowymi ostatecznymi odbiorcami mogą być promotorzy projektów, przedsiębiorstwa publiczne, operatorzy budynków/zarządcy obiektów, podmioty udostępniające mieszkania socjalne, partnerstwa publiczno-prywatne.

Operacje z zakresu finansowania i inwestycji będą wspierać również projekty organizacji sektora prywatnego i publicznego, które działają w obszarze inwestycji społecznych lub potrzebują takich inwestycji.

Do takich organizacji należą między innymi MŚP, duże korporacje, spółdzielnie, fundacje, filantropi udostępniający kapitał wysokiego ryzyka, przedsiębiorstwa zorientowane na wywieranie oddziaływania, instytucje i dostawcy usług kształcenia i szkolenia, przedsięwzięcia nakierowane na potrójny wynik końcowy, władze lokalne i gminne.

Ich działania obejmują różne sektory i podsektory, w tym między innymi inteligentną mobilność sprzyjającą włączeniu społecznemu, rewitalizację miast, społeczno-gospodarcze ożywienie społeczności wiejskich i solidarność międzypokoleniową, społeczności sprzyjające włączeniu społecznemu, bezdomność, integrację osób w trudnej sytuacji, w tym osób niepełnosprawnych, z zaburzeniami zdrowia psychicznego i demencją, rozwój społeczności lokalnych, integrację obywateli państw trzecich uwzględniającą wyzwania demograficzne i migracyjne oraz integrację z nowymi społecznościami, integrację cyfrową i umiejętności w zakresie przedsiębiorczości.

6.4.2.3. Ogólne produkty finansowe

Wsparcie z Funduszu InvestEU będzie oparte na jednolitej gwarancji budżetowej UE obejmującej produkty finansowe uwzględniające zdywersyfikowany portfel ryzyka. Może ono obejmować między innymi gwarancje bankowe, kredyty i pożyczki, kapitał własny, dług typu *mezzanine*, fundusze celowe i platformy inwestycyjne (które mogą mieć strukturę warstwową transzy pierwszej straty, transzy typu *mezzanine* i długu uprzywilejowanego), wsparcie inwestycyjne dla programów i partnerstw mających na celu uzyskanie określonego oddziaływania społecznego, kapitał obrotowy, wsparcie dla nabywania rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, a także transakcje leasingowe. Minimalny okres zapadalności transakcji finansowania wynosi 12 miesięcy, jednak w przypadku określonych segmentów, w których typowy okres zapadalności jest krótszy niż średni, takich jak mikrofinansowanie, minimalny okres zapadalności można skrócić do maksymalnie 3 miesięcy. Szczególną uwagę będzie się zwracać na zapewnienie finansowania długoterminowego bez natychmiastowych zysków w oczekiwaniu na długoterminowe tworzenie wartości.

Można tego dokonać między innymi za pośrednictwem specjalnych instrumentów inwestycyjnych, które mogą zapewniać pośrednikom pożyczki, kapitał własny, kapitał hybrydowy oraz instrumenty oparte na podziale ryzyka, a ostatecznym odbiorcom – bezpośrednio finansowanie.

Gwarancje umożliwią partnerom wykonawczym i pośrednikom ukierunkowanie na ostatecznych odbiorców określonych w sekcji 6.4.2.2 na lepszych warunkach finansowych i niefinansowych niż miałyby to miejsce bez gwarancji, a tym samym przeniesienie korzyści wynikających z interwencji UE. W przypadku operacji wspieranych z Funduszu InvestEU w ramach segmentu inwestycji społecznych i umiejętności można w szczególności rozważyć zmniejszenie premii za ryzyko pobieranej od ostatecznych odbiorców. Zgodnie z profilem ryzyka aktywów (często o charakterze niematerialnym i prawnym) w ramach segmentu dotyczącego inwestycji społecznych i umiejętności możliwe będzie również objęcie gwarancją transzy pierwszej straty.

Można wspierać pilotażowe programy mające na celu uzyskanie określonego oddziaływania społecznego, w tym inwestycje w systemy płatności za rezultaty oraz obligacje społeczne w określonych obszarach, w ramach których organy odpowiedzialne za zamówienia publiczne (lub również podmioty prywatne) dążą do osiągnięcia wpływu na społeczeństwo na podstawie wcześniej wyznaczonego oddziaływania społecznego, jeśli skutkują one dodatkowo zgodnie z załącznikiem V do rozporządzenia w sprawie InvestEU. Będą się one wiązać z podejmowaniem ryzyka przez sektor prywatny i nie wchodzi w zakres podstawowych usług społecznych, w przypadku których organy publiczne musiałyby interweniować w razie niepowodzenia. O ile zachodzi taka sytuacja, możliwe obszary interwencji mogą obejmować dostęp do kształcenia i szkolenia, zdrowia i opieki, migrację i integrację obywateli państw trzecich, służby zatrudnienia, podnoszenie kwalifikacji i usługi społeczne. W odniesieniu do usług społecznych można uruchomić pilotażowe programy mające na celu uzyskanie określonego oddziaływania społecznego, aby sprawdzić, czy innowacyjna interwencja jest skuteczna i skalowalna. Programy takie powinny zapewniać przejrzystość w zakresie ustanawiania, funkcjonowania i monitorowania ich skuteczności.

a) w zakresie finansowania dłużnego udzielanego przez partnera wykonawczego

Instrumenty dłużne wspierane przez gwarancję UE za pośrednictwem partnerów wykonawczych i pośredników finansowych będą ukierunkowane przede wszystkim na projekty, które mają trudności z uzyskaniem finansowania dłużnego na rynku ze względu m.in. na brak zabezpieczenia, historię kredytową lub profil wysokiego ryzyka lub niskie oczekiwane zyski.

Gwarancji UE można udzielić w odniesieniu do operacji z zakresu finansowania i inwestycji w formie:

- a) bezpośredniego długu (w tym pożyczek podporządkowanych), obligacji, niezabezpieczonych operacji kredytowych, pożyczek bez zabezpieczenia, kredytów korporacyjnych, inwestycji typu *mezzanine*, pożyczek uprzywilejowanych oraz linii kredytowych;

- b) wsparcia jakości kredytowej dla nowych inwestycji (udzielanego na obligacje projektowe, kredyty bankowe lub połączenie tych dwóch instrumentów) oraz pożyczek na projekty z zakresu infrastruktury społecznej i edukacyjnej, kredytów korporacyjnych lub długów uprzywilejowanych i podporządkowanych pożyczek dla spółek celowych i struktur PPP (w ramach programów typu *project finance*);
- c) zadłużenia pośredniego, w tym kredytów ramowych wypłacanych przez pośredników finansowych i obejmujących wielu ostatecznych odbiorców;
- d) (kontr)gwarancji, gwarancji na udzielanie pożyczek, gwarancji ochrony kredytowej rzeczywistej oraz innych uzgodnień dotyczących podziału ryzyka przyjętych na potrzeby systemów wdrażanych przez pośredników finansowych oraz gwarancji (ochrony kredytowej rzeczywistej i nierzeczywistej) dla podmiotów finansujących będących osobą trzecią;
- e) produktów gwarancyjnych obejmujących nowo udzielone kredyty, które mogą, z zastrzeżeniem mających zastosowanie przepisów i zgody właściwych krajowych organów regulacyjnych, w stosownych przypadkach, stanowić dla pośredników finansowych ulgę w kapitale regulacyjnym;
- f) ukierunkowanych mechanizmów gwarancyjnych, które można opracować w celu umożliwienia i wsparcia inwestycji społecznych z bazy kapitałowej fundacji i organizacji filantropijnych, przyczyniając się do zmniejszenia ryzyka takich inwestycji i zapewnienia określonego poziomu rentowności. Będą one zazwyczaj powiązane z zobowiązaniem, aby zyski uzyskane po stronie inwestorów z tytułu wykorzystania gwarancji zostały wydane na dotacje i bezzwrotną pomoc dostosowaną do priorytetowych obszarów finansowania z InvestEU.

b) w zakresie finansowania kapitałowego udzielanego przez partnera wykonawczego

Finansowanie kapitałowe musi być stosowane w celu osiągnięcia masy krytycznej i zapewnienia elastyczności struktur finansowania typowej dla kredytów bankowych. Operacje kapitałowe mogą przyciągnąć szereg rodzajów finansowania długoterminowego wykorzystywanych przez przedsiębiorstwa typu start-up ze wszystkich sektorów na etapach rozwoju poprzedzających możliwość uzyskania finansowania bankowego, umożliwić przedsiębiorstwu społecznemu stopniowe odejście od metody finansowania opartej na dotacjach oraz zwiększyć ich potencjał w zakresie innowacji i wzrostu.

Potencjalne produkty kapitałowe, które mogą być objęte gwarancją UE, obejmują:

- a) **(bez)pośrednie inwestycje kapitałowe i quasi-kapitałowe**, hybrydowe instrumenty finansowania dłużno-kapitałowego i inne formy finansowania typu *mezzanine* w prywatne lub publiczne fundusze kapitałowe, prywatne fundusze dłużne, fundusze *venture capital*, pośredników finansowych, takich jak instytucje świadczące usługi w zakresie mikrofinansowania i kapitałodawcy społeczni (np. do celów budowania zdolności, do wspierania funduszy powiązanych z inkubatorami, akceleratorami lub świadczenia usług w zakresie inkubacji na rzecz przedsiębiorstw społecznych i innowatorów społecznych, w tym dostawców innowacyjnych usług w zakresie kształcenia, szkolenia i usług powiązanych, lub do współinwestowania ze społecznymi aniołami biznesu filantropów udostępniających kapitał wysokiego ryzyka, a także do wspierania niektórych innowacyjnych rozwiązań finansowych). W pewnych szczególnych okolicznościach uwzględnić można również odejście od tradycyjnej zasady równorzędności na rzecz asymetrycznego modelu podziału ryzyka i zwrotu z inwestycji;
- b) **bezpośrednie udziały kapitałowe**, kapitał akcyjny lub udziałowy, pożyczki zamienne od akcjonariuszy lub udziałowców oraz kombinacje różnych rodzajów udziałów kapitałowych emitowanych na rzecz inwestorów. Należy również rozważyć możliwość dopuszczenia asymetrycznego modelu zwrotu z inwestycji i podziału ryzyka;
- c) otwarte udziały kapitałowe, ciche udziały, pożyczki od akcjonariuszy lub udziałowców oraz kombinacje różnych rodzajów udziałów kapitałowych wyemitowanych na rzecz inwestorów, a także darowizny, w tym zaliczkowe zwrotne i bezzwrotne formy wsparcia. Produkty te nie mogą obejmować praw głosu lub praw do zarządzania dla inwestorów (w tym współinwestorów).

Partnerów wykonawczych korzystających z gwarancji UE należy traktować co najmniej na zasadzie równorzędności z innymi inwestorami. W segmencie dotyczącym inwestycji społecznych i umiejętności, w należytym uzasadnionych przypadkach, ta zasada równorzędności może jednak nie mieć zastosowania, co oznacza, że inwestycje partnerów wykonawczych korzystających z gwarancji UE mogą być podporządkowane, jak również asymetryczne pod względem ryzyka i dochodów w strukturze kaskadowej.

Grono inwestorów skłonnych do inwestowania w instrumenty społeczne jest obecnie ograniczona ze względu na postrzeganie ich rentowności i ryzyka. W szczególności celem realizacji programu nie będzie maksymalizacja zysków, ale osiągnięcie poziomu rentowności wystarczającego, aby zagwarantować **dostosowanie zachęt do udziału inwestorów**. Biorąc pod uwagę, że nacisk będzie kładziony na generowanie korzyści społecznych, a nie zysku finansowego, docelowa rentowność portfela dla danej operacji może wynosić nawet 0 %.

6.4.2.4. Tematyczne produkty finansowe

Takie produkty przyjmują formę pilotażowych produktów i platform finansowych mających zaradzić niedoskonałościom rynku i nieoptymalnym sytuacjom inwestycyjnym, przyspieszyć rozwój rynku inwestycji społecznych lub przyciągnąć większą liczbę inwestycji prywatnych i przyczynić się do powstania dostosowanych do potrzeb rozwiązań finansowych w zakresie wpływu społecznego ⁽¹¹⁰⁾.

Jeżeli finansowanie przez partnera wykonawczego wspierające instytucje świadczące usługi w zakresie mikrofinansowania i kapitałodawców społecznych jest przeznaczone na cele budowania zdolności, nie stosuje się wymogu wspomnianego w sekcji 4.2.2 powyżej, zgodnie z którym partner wykonawczy wnosi do transzy pierwszej straty 5-procentowy wkład ze środków własnych.

⁽¹¹⁰⁾ Np. dzięki zapewnieniu gwarancji dla inwestorów, ustanowieniu instrumentów akceleryjnych dla zarządzających spółkami wywierającymi wpływ społeczny lub opracowaniu mechanizmów zachęt w zakresie wpływu społecznego dla przedsiębiorstw społecznych.